

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ด้วยพระนามแห่งอัลลอฮ์
ผู้ทรงเมตตายิ่ง ผู้ทรงกรุณาเสมอ

อิมามอะลี (อ.)
—— จิตสำนึกของ ——
ประชาชาติอิสลาม

ที่ระลึกคำคำขึ้นแห่งชาฮาคัตอิมามอะลี (อ.)
และลัยละตุลกีออร์ ฮ.ศ.1444

ชื่อหนังสือ : อิมามอะลี (อ.) จิตสำนึกของประชาชาติอิสลาม

TITLE : Imam Ali (a.) The consciousness of the Islamic nation

ปีที่พิมพ์ : พ.ศ. 2566

YEAR OF PUBLICATION : 2023

จำนวนพิมพ์ : 1,000 เล่ม

CIRCULATION : 1,000 COPIES

จัดพิมพ์

ที่ระลึกคำคืนแห่งชาชาติคิมามอะลี (อ.)

และลัยละตุลก็อคร် ฮ.ศ.1444

ออกแบบรูปเล่มและศิลปกรรม

สำนักพิมพ์ 14 พับลิเคชั่น

74/13 หมู่ 3 ต.หน้าไม้ อ.ลาดหลุมแก้ว

จ.ปทุมธานี 12140

อีเมลล์ : thaqalayn12@gmail.com

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์อัลกออิมอัลมุนตะฮอร

มูลนิธิส่งเสริมการศึกษาอิสลามและการพัฒนา

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	4
บทที่ 1 คุณสมบัติอันโดดเด่น	
ตัวตนของศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์	7
หะดีษที่กล่าวถึงคุณสมบัติพิเศษ	25
การเป็นผู้นำประชาชาติ	31
หะดีษขอดีร์	41
บทที่ 2 จิตสำนึกที่มีชีวิต	
ผู้มีความห่วงใยต่อเอกภาพของมุสลิม	50
การสร้างการปกครองที่เที่ยงธรรม	68
ความอดทนที่ไร้ขอบเขต	77
บทที่ 3 ผู้นำที่เป็นมนุษย์	
การบริหารจัดการความขัดแย้ง	85
ความล่อลวงของตำแหน่ง	107
จิตอาสา	120

บทนำ

จิตสำนึกมีบทบาทสำคัญอย่างไรต่อชีวิตมนุษย์

จิตสำนึกมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ก็ในแง่ของการชี้แนะมนุษย์ไปสู่การทำดีและออกห่างจากการทำชั่ว ซึ่งมันเป็นปัจจัยสำคัญในการจำแนกให้มนุษย์ได้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างหนทางแห่งความดีกับความชั่ว และส่งเสริมให้เขาดำเนินชีวิตไปสู่เป้าหมายที่ดี และเตือนให้เขาออกห่างจากความชั่วทั้งปวง

และหากคนคนหนึ่งได้ตัดสินใจในเรื่องหนึ่งอย่างผิดพลาดและขัดแย้งกับจิตสำนึก จิตสำนึกของเขาก็จะไม่ปล่อยปละละเลยหรือละทิ้งเขาแต่อย่างใด แต่จะยังคงพยายามช่วยเหลือเขา และจะยังคงเตือนสติเขาจากเบื่องลือกของหัวใจ และปลุกให้เขาตื่นจากความหลับใหลด้วยแสแห่งการดำเนินตนเอง เพื่อที่จะนำเขาไปสู่สติและความรู้สึกสำนึกผิด และการครุ่นคิดถึงการกลับตัวกลับใจจากความผิดพลาด

เดอริคอม์ นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศสกล่าวไว้ว่า ในทุกครั้งที่เราใช้ความคิดเพื่อรับรู้ถึงสิ่งที่เราต้องทำ จะมีเสียงหนึ่งจากเบื่องลือกของจิตใจของเรากล่าวกับเราว่า สิ่งนี้คือหน้าที่ของเรา และหากว่าเราละเลยต่อหน้าที่ดังกล่าวนั้น เสียงดังกล่าวก็จะทำการตำหนิติเตียนเรา เสียงดังกล่าว

ที่อยู่เบื้องลึกของจิตใจนั้นก็คือจิตสำนึกของเรานั้นเอง

และจิตสำนึกนี้เองที่เป็นบรรทัดฐานทางจริยธรรมที่ดีที่สุดของมนุษย์ เพราะมันเป็นสิ่งที่ไม่โกหก ไม่หลอกลวง และไม่มีวันแปรผัน ดังที่หะดีษของท่านศาสดาได้กล่าวไว้ว่า “จงตามหัวใจของท่าน คุณธรรมคือสิ่งที่ทำให้ดวงจิตและดวงใจสงบนิ่ง ส่วนความผิดบาปคือสิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ในใจและวนเวียนอยู่ในหัวอก ถึงแม้ว่าผู้คนจะอนุญาตให้ท่านทำมันได้ก็ตาม”

นอกจากนี้มันยังเป็นปัจจัยในการควบคุมทัศนคติของมนุษย์อีกด้วย ซึ่งหากว่าจิตสำนึกของคนคนหนึ่งไร้ความสามารถในการควบคุมทัศนคติของเขาแล้ว ก็จะไม่มีความดีที่สามารถจะชี้นำเขาได้อีก อิมามมุฮัมมัด อัลบาคิร กล่าวว่า “ใครที่อัลลอฮมีได้ทรงประทานผู้ตักเตือนไว้ในจิตใจของเขา คำเตือนของผู้คนก็ไม่อาจก่อให้เกิดประโยชน์อันใดต่อเขาได้”

และเมื่อใดที่จิตสำนึกประสบความล้มเหลวในหน้าที่ของมัน มีหน้าข้ามมนุษย์ยังคงต่อต้านและกดทับมัน แสงสว่างของมันก็จะมืดดับ เสียงของมันจะแหบแห้ง และชีวิตของมนุษย์ก็จะดำเนินไปสู่ความทุกข์และความหายนะอย่างหลีกเลี่ยงมิได้

และเช่นเดียวกับบทบาทอันสำคัญที่จิตสำนึกมีต่อชีวิตมนุษย์ในการจำแนกสิ่งดีชั่ว การสนับสนุนให้ทำดี และการตักเตือนให้ออกห่างจากสิ่งเลวร้าย เช่นเดียวกันนี้ ผู้นำที่ดีก็เป็นสิ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อกลุ่มชนและประชาคมหนึ่งเช่นกัน เพราะเขาจะเป็นผู้ชี้นำกลุ่มชนของเขาไปสู่หนทางที่ดี และเตือนสติพวกเขาให้ออกห่างจากหนทางที่ผิด รวมถึงตักเตือนพวกเขาถึงผลที่ตามมาของมัน

และหากว่าเมื่อใดที่สังคมได้ถล่มตัวไปในหนทางที่ผิดและประสบกับความอ่อนแอ ผู้นำที่มีความจริงใจก็จะไม่ทอดทิ้งและไม่ซ้ำเติมสังคมนั้น แต่จะทุ่มเทความพยายามทั้งหมดที่มีเพื่อชี้แนะและทำให้สังคมของเขากลับมาสู่หนทางอันถูกต้องได้ โดยที่เขาจะพยายามช่วยเหลือตามที่สามารถจะช่วยเหลือได้ และปฏิรูปปรับปรุงสิ่งสามารถแก้ไขได้ ด้วยความเมตตาที่เขามีต่อผู้ที่อยู่ใต้การนำ และด้วยความรู้สึกทุกขุขใจในสิ่งที่พวกเขาต้องประสบ ถึงแม้ว่าในจิตใจเบื้องลึกของเขาจะต้องทนแบบกรับความเจ็บปวดจากการที่สังคมได้ทรยศหักหลังเขาก็ตาม

ในประวัติศาสตร์อิสลามของเขา อิมามอะลีถือเป็นตัวอย่างที่แท้จริงและเด่นชัดที่สุดของจิตสำนึกที่มีชีวิตอยู่ในประชาชาติอิสลามหลังจากท่านศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ และหนังสือเล่มนี้ในบทต่าง ๆ ของมันก็จะเป็นการกล่าวถึงเรื่องราวของชีวิตของท่านจากแง่มุมนี้ ซึ่งกล่าวได้ว่า ชีวิตของท่านเป็นสิ่งที่สร้างแรงบันดาลใจให้แก่คนทุกคนที่แบกรับหน้าที่ในการปฏิรูปสังคม เพื่อที่จะได้รับรู้ถึงความสำคัญของเป้าหมายที่เขาจะต้องบรรลุถึง และเพื่อสร้างเสริมศักยภาพในการเผชิญหน้ากับความท้าทายต่าง ๆ ในพันธกิจแห่งการปฏิรูปและเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นใจจิตใจ

หะซัน บินมุซา อัศศ็อฟฟาร

27/6/1443

30/1/2022

คุณสมบัติอันโดดเด่น

ตัวตนของศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์

ไม่มีข้อสงสัยแต่อย่างใดเลยว่า การได้ใกล้ชิดกับบุคคลผู้ยิ่งใหญ่จะนำมาซึ่งคุณค่าสองประการแก่มนุษย์ คือ คุณค่าในเชิงอัตวิสัย และคุณค่าสมมติ ในทางอัตวิสัย มนุษย์จะได้รับประโยชน์จากความรู้ ประสบการณ์ และจริยธรรมของบุคคลผู้ยิ่งใหญ่ที่เขาได้มีความใกล้ชิด ด้วยเหตุนี้เอง การคบหาสมาคมกับปราชญ์และกัลยาณชนจึงเป็นสิ่งที่คู่ควรแก่การปรารถนา เพราะการ คบหาสมาคมกับคนเหล่านี้จะถ่ายทอดสิ่งที่ดีงามของพวกเขามาสู่ผู้คบหา ส่วนในทางสมมติ ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับบุคคลผู้ยิ่งใหญ่ก็มักจะได้รับการเคารพจากผู้คน ทั้งนี้ก็ด้วยความเคารพที่พวกเขามีต่อบุคคลผู้ยิ่งใหญ่คนนั้น

ไม่มีข้อสงสัยแต่อย่างใดเลยว่า ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์เป็นบุคคลที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในหมู่มนุษยชาติ และเป็นสิ่งสร้างที่ดีที่สุดของอัลลอฮ์ ดังนั้น การมีความใกล้ชิดต่อท่านในตัวของมันเองก็ถือเป็นคุณค่าในเชิงอัตวิสัย และเป็นเหตุที่นำมาซึ่งคุณความดีมากมาย นั่นก็เพราะว่าผู้ที่มีความใกล้ชิดต่อท่านย่อมจะได้รับเอาแบบอย่างทางนำและคุณความดีจากท่าน เช่นเดียวกับที่การมีความใกล้ชิดต่อท่านเป็นสิ่งที่เพียงพอแล้วต่อการสร้างเกียรติยศและสถานภาพทางสังคมให้คนเหล่านั้น แต่เกียรติยศดังกล่าวนี้

จะไม่เกิดขึ้น หากคนคนนั้น (ที่อยู่ใกล้ชิดท่านศาสดา) ในตัวของเขาเอง มิได้มีความพร้อมในการรับเอาสิ่งดีงามจากท่าน

ดังนั้น ลำพังการที่คนคนหนึ่งได้มีความใกล้ชิดต่อปราชญ์ท่านหนึ่ง โดยยังไม่ต้องนับถือบุคคลผู้ยิ่งใหญ่ โดยที่เขามีได้มีความใส่ใจและความพร้อมที่จะรับเอาสิ่งดีงามจากท่าน ความใกล้ชิดที่เขามีก็ไม่อาจจะก่อให้เกิดประโยชน์อันใดต่อเขาได้ เช่นเดียวกันนี้ในกรณีของผู้ที่มีชีวิตอยู่ร่วมกับท่านศาสดา พวกเขาจะได้รับทางนำและสิ่งดีงามจากท่านมากเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับความพร้อมและความต้องการที่พวกเขามีต่อการแสวงหาความรู้และความดี ซึ่งโองการอันจำเริญก็ได้กล่าวถึงสิ่งนี้ไว้ ในขณะที่กล่าวถึงคนกลุ่มหนึ่งที่มีได้รับประโยชน์อันใดจากการที่ศาสดาผู้ยิ่งใหญ่ผู้นี้ได้อยู่ท่ามกลางพวกเขา อันเป็นผลมาจากความไร้สัจจะและความไม่บริสุทธิ์ใจที่พวกเขา มี พระผู้ทรงสูงส่งได้ตรัสว่า “และในหมู่ผู้ที่อยู่รายรอบสุเจ้านี้ เป็นชาวอาหรับเร่ร่อนนั้นเป็นพวกกลับกลอก และในหมู่ชาวมะดีนะฮ์ ก็มีผู้ที่ दौरानในความกลับกลอก เจ้าไม่รู้จักพวกเขาเป็นใคร แต่เรารู้จักพวกเขา” (ซูเราะฮ์ อัตเตาบะฮ์ โองการที่ 101) ซึ่งหัวหน้าของผู้กลับกลอก (มุนาฟิฏน) อับดุลลอฮ บินอูบัย ก็เคยใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ได้มีโอกาสรับฟังคำเทศนาของท่านในมัสญิดและนมาซร่วมกับท่าน อีกทั้งยังเข้าร่วมสงครามกับท่านในบางครั้ง แต่ความใกล้ชิดที่เขามีต่อท่านศาสดาก็ไม่อาจก่อให้เกิดประโยชน์อันใดต่อเขาได้เลย ท้ายที่สุด เขาก็ได้เปิดความเป็นผู้กลับกลอกและความไม่บริสุทธิ์ใจที่เขาออกมา

มีมติเอกฉันท์ในหมู่ประชาชาติอิสลามว่า ความใกล้ชิดที่มีต่อท่าน

ศาสนทูตเป็นสิ่งที่นำมาซึ่งเกียรติยศและคุณความดี ถึงแม้ว่ากูรออันอันทรงเกียรติจะยอมรับว่าคนบางส่วนที่อยู่รายรอบท่านศาสดาเป็นคนกลับกลอกก็ตาม และมวลมุสลิมก็ได้มีมติเอกฉันท์ในเรื่องของเกียรติยศและสถานภาพของอะฮ์ลุลบัยต์ของศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ มิใช่ด้วยความที่พวกท่านเป็นลูกหลานของท่านเพียงเท่านั้น แต่ด้วยการที่พวกท่าน (ด้วยความใกล้ชิดที่พวกท่านมีต่อท่านศาสดา) ได้เรียนรู้และซึมซับความรู้ของท่านจนกลายเป็นกลุ่มคนที่มีความบริสุทธิ์ใจ ความสัตย์จริง และยืนหยัดอยู่บนสัจธรรม ไม่เห็นนี่เองตัวบททางศาสนามากมายจึงกล่าวถึงความประเสริฐของพวกท่าน อีกทั้งศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ก็ได้สั่งให้มวลผู้ศรัทธามอบความรักให้แก่พวกท่าน ตามคำสั่งของกูรออันในโองการที่กล่าวว่า "จงกล่าวเถิด ฉันไม่ขอสิ่งตอบแทนใด ๆ จากพวกท่านในการนั้น นอกจากความรักในเครือญาติผู้ใกล้ชิด" (ซูเราะฮ์ อัลซุรอ โองการที่ 23)

ความประเสริฐของศอฮาบะฮ์

เช่นเดียวกันนี้ในกรณีของศอฮาบะฮ์ของศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์และภรรยาของท่าน มวลมุสลิมก็ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ถึงความประเสริฐของพวกท่านโดยพิจารณาจากความเป็นศอฮาบะฮ์ที่พวกท่านมี ส่วนภรรยาของท่านศาสดานั้นก็ถือเป็นที่เคารพให้เกียรติเนื่องจากพวกท่านเป็นมารดาของศรัทธาชน ตามตัวบทของกูรออันอันทรงเกียรติที่กล่าวว่า "ศาสนามีสิทธิเหนือบรรดาผู้ศรัทธามากกว่าตัวของพวกเขาเอง และภริยาของเขาก็เป็นมารดาของพวกเขา" (ซูเราะฮ์ อัลอะห์ซาบ โองการที่ 6)

ดังนั้น การเป็นศอฮาบะฮ์ของศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์จึงเป็นสิ่งที่
มีเกียรติ ถึงแม้ว่าจะมีทัศนคติที่แตกต่างกันในเรื่องนี้ในหมู่มุสลิม ซึ่ง
ประเด็นที่เป็นข้อขัดแย้งก็คือ ความยุติธรรม (อะดาละฮ์) เป็นคุณสมบัติ
ที่ครอบคลุมศอฮาบะฮ์ทุกคนใหม่ และคำกล่าวของพวกท่านทั้งหมดจะ
ถือเป็นข้อพิสูจน์ได้หรือไม่ ในเรื่องนี้ ซีโอฮ์ผู้ปฏิบัติตามแนวทางของอะฮ์
ลุลบัยต์มองว่า ความยุติธรรมไม่ถือเป็นคุณสมบัติที่ครอบคลุมศอฮาบะฮ์
ทุกท่าน พวกเขาเชื่อว่าการเป็นศอฮาบะฮ์ของท่านศาสนดำนั้นต้องขึ้นอยู่กับ
กับเงื่อนไขสำคัญคือ ความบริสุทธิ์ใจ ความสัตย์จริง และการยืนหยัดอยู่
บนความถูกต้อง ซึ่งเงื่อนไขต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเงื่อนไขที่ศอฮาบะฮ์ทุกท่าน
ควรมีโดยพื้นฐาน เว้นเสียแต่จะเป็นที่ประจักษ์ว่าศอฮาบะฮ์คนหนึ่งได้ขาด
คุณสมบัติใดคุณสมบัติหนึ่งจากทั้งสามข้อนี้ เมื่อนั้นก็จะถือว่าเขาเป็น
ผู้ที่ขาดคุณงามความดี และตามที่กล่าวมานี้ ซีโอฮ์จึงไม่ถือว่าศอฮาบะฮ์
ทุกท่านเป็นผู้ยุติธรรม และไม่ถือว่าคำกล่าวของศอฮาบะฮ์ทุกท่านเป็น
ข้อพิสูจน์ ในขณะที่อะฮ์ลุลบัยต์ส่วนใหญ่มิทัศนะว่าศอฮาบะฮ์ทุกท่าน
เป็นผู้ที่มีความยุติธรรม

อย่างไรก็ดี ซีโอฮ์ก็เชื่อว่าศอฮาบะฮ์เป็นกลุ่มคนที่มีความประเสริฐ
โดยพื้นฐาน ฉะนั้นจึงไม่เป็นการถูกต้องที่จะกล่าวหาว่าซีโอฮ์มีจุดยืนที่อยู่
ตรงกันข้ามกับศอฮาบะฮ์ หรือพวกเขามีความเกลียดชังในตัวพวกท่าน
นั้นก็เพราะว่าซีโอฮ์ของอะฮ์ลุลบัยต์เองก็อ่านกุรอาน และอ่านพระดำรัส
ของพระเป็นเจ้าที่ตรัสว่า

“มุฮัมมัดเป็นศาสนทูตของอัลลอฮ์ และผู้ที่อยู่ร่วมกับเขาเป็นผู้ที่

แข็งกร้าวต่อผู้ปฏิเสธ และมีเมตตาในหมู่พวกเขา เจ้าจะเห็นพวกเขาในสภาพของผู้ไถ่ค้ำหนัก กราบกราน โดยหวังในความดีและความโปรดปรานจากอัลลอฮ์ เครื่องหมายที่อยู่บนใบหน้าของพวกเขามาจากร่องรอยของการกราบกราน” (ซูเราะฮ์ อัลฟัดห์ โองการที่ 29)

เช่นเดียวกับที่ชีอะฮ์ได้อ่านถ้อยคำของผู้นำของบรรดาศรีษฐานอะลี บินอบีฏอเล็บ ที่กล่าวไว้ในนะฮ์ญุลบะลาเฆาะฮ์ โดยได้ทำการสรรเสริญคุณความดีและยกย่องการต่อสู้และความบริสุทธิ์ใจของผู้ที่อยู่รายรอบศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ โดยกล่าวว่า:

“ฉันเคยเห็นสหายของมุฮัมมัด แต่ไม่พบผู้ใดในหมู่พวกท่านที่คล้ายพวกเขา พวกเขากลายเป็นคนที่มีฝุ่นเประเปื้อนบนเส้นผมและใบหน้า (ในความยากลำบากของชีวิต) และพวกเขาใช้เวลาในยามค่ำคืนไปกับการกราบกรานและการยี่น (นมาซ) บางครั้งพวกเขาวางหน้าผากและบางครั้งแก้มของพวกเขาลง (บนพื้นดิน) และอยู่ในสภาพของผู้ที่ยืนอยู่บนถ่านอันร้อนระอุในขณะที่พวกเขารำลึกถึงการฟื้นคืนชีพของตน”

เช่นเดียวกันนี้ ในคอฮีฟะฮ์ สัจญาดียะฮ์ จากดุอาอ์บทที่สี่ของอิมามซัยนุลอาบีดีน ที่ท่านได้ขอพรให้แก่เหล่าสาวกของบรรดาศาสนทูตและผู้ปฏิบัติตามพวกท่าน ในบทนั้นท่านได้กล่าวถึงศอฮาบะฮ์ของศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ไว้ว่า:

“ข้าฯ แต่อัลลอฮ์ และสหายของมุฮัมมัดโดยเฉพาะ ผู้ที่ได้เป็นมิตรสหายที่ดี ผู้ได้ทุ่มเทแรงกายแรงใจในการสนับสนุนท่าน ช่วยเหลือท่าน รีบเร่งไปสู่การต้อนรับท่าน รุดหน้าไปสู่การเชิญชวนของท่าน และตอบรับ

ท่านเมื่อท่านประกาศข้อพิสูจน์ของศาสน์ที่ท่านนำมาให้พวกเขา รับฟัง ผู้จำพรากจากภรรยาและลูกเพื่อเผยแพร่ของของท่าน ผู้ต่อสู้กับบิดาและบุตร เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ความเป็นศาสน์ของท่าน และสนับสนุนท่าน ผู้ที่หล่อหลอมเป็นหนึ่งในเดียวกับความรักที่มีต่อท่าน โดยหวังในการคำที่ไม่มีวันสูญเสียนะความรักที่มีต่อท่าน ผู้ที่เฝ้าของพวกเขาได้ทอดทิ้งเมื่อพวกเขาได้ยึดมั่นกับสายเชือกของท่าน และถูกปฏิบัติโดยญาติพี่น้องของพวกเขา เมื่อพวกเขาได้ทำหน้าที่ในร่มเงาของท่าน”

และตามที่อธิบายมานี้ ข้อกล่าวหาที่คนบางกลุ่มพยายามเผยแพร่ว่าชีอะฮ์เคาะฟนั้นถือศอฮาบะฮ์เพียงสี่ท่านจึงไม่เป็นความจริงแต่อย่างใด

ความเป็นบรรทัดฐานของคุณค่าทางจริยธรรม

ทัศนคติโดยรวมของชีอะฮ์ในเรื่องศอฮาบะฮ์นั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณค่าทางจริยธรรมที่เป็นบรรทัดฐานชี้วัดความถูกต้องของคำพูดและการกระทำของคนทุกคน ไม่ว่าจะเป็ศอฮาบะฮ์หรือคนทั่วไป พวกเขาไม่ถือว่าศอฮาบะฮ์ทุกท่านเป็นผู้มีความยุติธรรม หรือคำกล่าวของทุกท่านจะต้องเป็นข้อพิสูจน์เสมอไป แต่การกระทำของศอฮาบะฮ์จะต้องได้รับการประเมินผ่านบรรทัดฐานของจริยธรรมดังกล่าว แต่อย่างไรก็ดี ชีอะฮ์ก็มีได้ต่อต้านศอฮาบะฮ์ พวกเขารักและเคารพพวกเขา และน่าจะเป็นการเพียงพอสำหรับการพิสูจน์สิ่งนี้หากว่าเราจะกล่าวว่าศอฮาบะฮ์ที่ร่วมรบในกองทัพของอะลีในสงครามคิฟีนมีถึง 70 คนที่เป็นชาวบะดร์ 800 คนจากผู้ที่เคยร่วมในการให้สัตยาบันแห่งต้นไม้อับดุลอะฮ์ อับริฎวาน) และ 400 คน

จากศอฮาบะฮ์โดยทั่วไป ผู้เขียนมรณูญชะฮ์ฉบับได้บันทึกไว้ว่า จำนวนของศอฮาบะฮ์ที่ร่วมรบเคียงข้างอิมามอะลีในสงครามคิฟฟินมีจำนวนถึง 2,800 คน ในขณะที่ศอฮาบะฮ์ที่เข้าร่วมกองทัพของมูอาวิยะฮ์ บินอบีสุฟยานมีอยู่เพียงหยิบมือ แล้วจะเป็นการถูกต้องได้อย่างไรที่จะกล่าวว่าชีอะฮ์ไม่ให้การยอมรับศอฮาบะฮ์ ไม่รักพวกท่าน และไม่เคารพนับถือพวกท่าน

ปัญหาหนึ่งที่ประชาชาติอิสลามของเราประสบก็คือ การพิจารณาบุคคลสำคัญหรือบุคคลผู้ยิ่งใหญ่จากแง่มุมทางศาสนาหรือนิกายที่คับแคบเท่านั้น ยังมีคนบางกลุ่มที่หลีกเลี่ยงที่จะกล่าวถึงความประเสริฐของอะฮ์ลุลบัยต์ เพราะคิดว่าการกล่าวถึงความประเสริฐของพวกท่านจะเป็นการสนับสนุนชีอะฮ์ ในทางตรงกันข้าม ก็มีคนอื่นกลุ่มหนึ่งที่หลีกเลี่ยงที่จะกล่าวถึงศอฮาบะฮ์ เพราะมองว่าการกล่าวถึงศอฮาบะฮ์จะเป็นการสร้างสนับสนุนอะฮ์ลุลซุฮุนนะฮ์ เช่นเดียวกันนี้ในขอบเขตที่กว้างกว่า ซึ่งในขณะที่มุสลิมศรัทธาในศาสดาทุกท่าน และไม่แบ่งแยกระหว่างท่านใดท่านหนึ่ง แต่เราก็ไม่จำเป็นต้องประสบกับทัศนคติที่คับแคบนี้เช่นกัน โดยที่เราแทบจะไม่พบเห็นมุสลิมคนใดทำการเฉลิมฉลองเกี่ยวกับศาสดาอีซาหรือมูซาเท่าที่ควร เพราะมองว่าการเฉลิมฉลองเกี่ยวกับพวกท่านนั้นเป็นการส่งเสริมชาวยิวและคริสเตียน

ผู้ที่ใกล้ชิดศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์มากที่สุด

หากว่าความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์จะนำมาซึ่งคุณค่าและเกียรติยศ เราก็ต้องถามว่า ใครกันที่ใกล้ชิดกับศาสนทูต

แห่งอัลลอฮ์มากที่สุด นั่นก็เพราะว่าคนคนนั้นจะเป็นคนที่มีคุณค่าและเกียรติยศมากที่สุด และในขณะที่เรารุ่นคิดและศึกษาประวัติศาสตร์ของศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ เราก็คงจะไม่พบใครที่ใกล้ชิดกับท่านไปมากกว่าอะลี บินอบีฏอลิบ ซึ่งไม่มีศอฮาบะฮ์คนใดเทียบท่านได้ในเรื่องนี้ ในที่นี้เราจะกล่าวถึงคุณสมบัติบางส่วนที่เป็นคุณสมบัติเฉพาะของอิมามอะลี ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ศอฮาบะฮ์ท่านอื่นไม่มี

หนึ่ง: อะลี ตัวตนของศาสนทูต

พระเจ้าทรงสูงส่งได้ตรัสว่า:

“และผู้ใดที่โต้เถียงกับเจ้าในเรื่องของเขาหลังจากที่ความรู้อันได้มายังเจ้า ก็จงกล่าว (กับพวกเขาว่า) จงมาเถิด เราจะเรียกลูก ๆ ของเราและลูก ๆ ของพวกท่าน และบรรดาศาสตร์ของเราและบรรดาศาสตร์ของพวกท่าน และตัวตนของเราและตัวตนของพวกท่าน จากนั้นเราจะทำการอธิษฐานและบันดาลให้การสาปแช่งของอัลลอฮ์ประสบแก่ผู้ไปผิด”

(ซูเราะฮ์ อาลิอิมรอน โองการที่ 61)

มีรายงานจากอิมามอะลี บินมุซา อรรฎิว ว่า “ความประเสริฐที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของอะลีในกุรอานอันทรงเกียรติก็คือ โองการมูบาฮะละฮ์” เพราะโองการนี้ได้กล่าวว่าอิมามอะลีอยู่ในสถานภาพของตัวตนของศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ ซึ่งศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ก็ได้แสดงออกถึงสิ่งนี้ในเชิงปฏิบัติ ในขณะที่ท่านออกไปทำการมูบาฮะละฮ์กับชาวคริสเตียนแห่งนัจญ์รอนในซีเราะฮ์ นะบะวียะฮ์ บันทึกไว้ว่า ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ได้ไปพบชาวคริสเตียนแห่งนัจญ์รอนเพื่อทำมูบาฮะละฮ์กับพวกเขา โดยมีอะลี ฟาฏี

มะฮ์ หะซัน และหุเซน อัลอาลูลูชี ซึ่งเป็นปราชญ์ชาวซุนนะฮ์ ได้กล่าวไว้ในตีฟสิร์รุลหุละมาฮ์ของท่านว่า “มุขนายกของนักบุญรอน ในขณะที่เห็นท่านศาสนทูตเดินมาพร้อมอะลี ฟาฏิมะฮ์ และหะซันทั้งสอง ได้กล่าวว่า โอ้คริสตชนทั้งหลาย ฉันได้เห็นใบหน้าต่าง ๆ ซึ่งหากว่าพวกเขาอ่อนขอให้พระเจ้าทรงเคลื่อนย้ายภูเขาออกจากที่ของมันพระองค์ก็จะทรงเคลื่อนย้ายมัน ฉะนั้น พวกท่านอย่าร่วมการมูบาฮะละฮ์เลย เพื่อที่พวกท่านจะได้ไม่พบกับความพินาศ” จากนั้นก็กล่าวว่า “เรื่องนี้เป็นหลักฐานที่ชัดเจนที่พิสูจน์ถึงความเป็นศาสนทูตของท่าน ไม่เช่นนั้นแล้วพวกเขาจะไม่ล้มเลิกการมูบาฮะละฮ์ นอกจากนี้ยังบ่งบอกถึงความประเสริฐของวงศ์วานของศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ โดยสิ่งนี้ไม่เป็นที่สงสัยแต่อย่างใดสำหรับผู้ศรัทธา”

นักอรรถาธิบายกุรอานได้มีความเห็นพ้องต้องกันว่า “ลูก ๆ ของเราและลูก ๆ ของพวกท่าน” หมายถึง หะซัน และหุเซน และ “บรรดาสตรีของเราและบรรดาสตรีของพวกท่าน” หมายถึง ฟาฏิมะฮ์ อັซซะฮ์รอ และ “ตัวตนของเราและตัวตนของพวกท่าน” หมายถึง อะลี บินอบีฏอลิบ ดังนั้น ท่านจึงเป็นตัวตนของศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ และหากว่ากุรอานได้กล่าวว่าอะลีเป็นตัวตนของศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ ก็หมายความว่าผู้ที่เป็นตัวตนของคนคนหนึ่งย่อมดีกว่าผู้ที่เป็นมิตรสหายและทุก ๆ คนที่อยู่รายรอบเขา

สอง: อะลี ผู้เติบโตมาในอ้อมอกของศาสนทูต

การศึกษาประวัติศาสตร์จะทำให้เราเห็นได้ถึงความสัมพันธ์อันลึกซึ้งระหว่างศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ และอิมามอะลี เพราะท่านศาสนทูตได้เติบโตมาในบ้านของอบูฏอลิบผู้เป็นอา โดยได้รับการเลี้ยงดูจากท่านและ

ฟาฏิมะฮ์ บินตืออะสัด ซึ่งทั้งสองท่านนี้เป็นบุพการีของอิมามอะลี และหลังจากนั้น เมื่ออิมามอะลีได้ถือกำเนิดมา อัลลอฮ์ก็ทรงประสงค์ให้อับดุลอิบต้องสถานะทางเศรษฐกิจที่ยากลำบาก มีกล่าวไว้ในอัลมุสตัดรีอก อะลัสศอหีหัยน์ ว่า:

“เป็นความกรุณาที่อัลลอฮ์ทรงประทานแก่อะลี บินอะบีฏอลิบ ในสิ่งที่พระองค์ได้ให้ท่านประสบและสิ่งที่ทรงประสงค์ให้ท่านได้พบ ก็คือการที่ชาวคูรีฮ์ต้องประสบกับวิกฤติทางเศรษฐกิจอย่างหนัก ในขณะนั้นอับดุลอิบมีผู้ที่อยู่ในภาระการเลี้ยงดูอยู่มาก ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์จึงกล่าวกับอับบาส ผู้เป็นอาของท่าน ซึ่งเป็นคนในตระกูลฮาซิมที่มีฐานะดีที่สุดว่า ‘โออบุลฟฎัล อับดุลอิบพี่ชายของท่านมีผู้ที่ เป็นภาระต้องเลี้ยงดูอยู่มาก และผู้คนที่ได้ประสบกับวิกฤติดังที่ท่านได้เห็น ฉะนั้น เราจะไปหาเขาเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของเขาเถิด ฉันจะรับเอาบุตรชายคนหนึ่งของเขามา และท่านก็รับเอาบุตรชายอีกคนไป และเราจะเลี้ยงดูบุตรทั้งสองคนนั้นแทนเขา’ อับบาสกล่าวว่า ‘ตกลง’ แล้วทั้งสองก็ไปพบอับดุลอิบ แล้วกล่าวว่า ‘เราต้องการที่จะแบ่งเบาภาระของท่านในเรื่องบุตร เพื่อที่ท่านจะได้รอดพ้นจากวิกฤติที่ผู้คนประสบ’ อับดุลอิบกล่าวว่า ‘หากว่าท่านทั้งสองทิ้งอะกีลไว้ให้ฉันแล้วก็จะปฏิบัติตามที่ท่านทั้งสองต้องการเถิด’ ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์จึงรับอะลีมาอยู่กับท่าน แล้วอับบาสก็รับเอาญะฮ์ฟัรไปเลี้ยงดู นับแต่นั้นมาอะลีก็ได้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ จนถึงวันที่อัลลอฮ์ได้ทรงแต่งตั้งให้ท่านเป็นศาสดา และเขาก็เชื่อถือและปฏิบัติตามท่าน ส่วนอับบาสนั้นได้รับเอาญะฮ์ฟัรไป ซึ่งญะฮ์ฟัรก็ได้อยู่กับอับบาสจนถึงวันที่

เข้ารับอิสลาม และสามารถดำรงชีวิตได้ด้วยตนเอง”

อิมามอะลีเองก็ได้กล่าวถึงเรื่องไว้ในคัมภีร์บทหนึ่งของท่าน ว่า:

“พวกท่านต่างทราบถึงตำแหน่งที่ฉันมีต่อศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ ในความสัมพันธ์ทางเครือญาติที่ใกล้ชิดและสถานภาพอันพิเศษ ท่านวางฉันลงบนตักของท่านในขณะที่ฉันยังเป็นเด็ก กอดฉันไว้ในอ้อมอกของท่าน ให้ฉันพักพิงบนที่นอนของท่าน ให้ฉันได้สัมผัสร่างกายของท่าน ดอมดมกลิ่นอายของท่าน และท่านเคยเคี้ยวอาหารแล้วบ้วนมันให้แก่ฉัน ท่านไม่เคยพบความเท็จในคำพูดของฉัน และไม่เคยพบความผิดพลาดใดในการกระทำของฉัน”

ในรายงานอีกบทหนึ่งของท่านกล่าวว่า “ท่านได้ขอฉันมาจากบิดา ตั้งแต่ฉันยังเยาว์วัย ซึ่ง (นับแต่นั้นมา) ฉันได้เป็นผู้ร่วมรับประทานอาหารกับท่าน ดื่มน้ำร่วมกับท่าน คลายเหงาให้แก่ท่าน และสนทนากับท่าน” และกล่าวว่า “ในช่วงเวลาที่ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์มีชีวิตอยู่ ฉันเป็นเสมือนส่วนหนึ่งของศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์”

สาม: อะลี สามีของบะตุล

เมื่อฟาฏิมะฮ์ อัชชะฮ์รอ ได้เข้าสู่วัยสาว ได้มีศอฮาบะฮ์ชั้นผู้ใหญ่หลายท่านมาสู่ขอท่าน ประวัติศาสตร์ได้กล่าวถึงผู้ที่มาสู่ขอท่านไว้ว่ามีอบูบักร์ อุมัร และศอฮาบะฮ์อีกจำนวนหนึ่งที่ได้มาสู่ขอฟาฏิมะฮ์ อัชชะฮ์รอ แต่ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ก็ได้ปฏิเสธพวกท่านเหล่านั้นไป แต่เมื่อถึงคราวของอิมามอะลี พระเป็นเจ้าก็ได้ทรงมีคำสั่งมายังศาสนทูตให้จัดการสมรสระหว่างท่านอิมามกับท่านหญิง ดังที่มีรายงานในสุนัน อันนะσαιอิ จาก

บรู๊ยะดะฮ์ว่า “อับบักร์และอุมัรได้สว่ขอฟาฏิมะฮ์ แต่ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ได้ตอบไปว่า นางยังเล็กอยู่ ครั้นอะลีได้มาสว่ขอ นาง และท่านก็ได้มอบนางให้สมรสกับเขา” เช่นเดียวกันนี้ในตำราเล่มอื่นมีรายงานที่กล่าวว่า “อัลลอฮ์ได้ทรงบัญชาให้ฉันมอบฟาฏิมะฮ์ให้สมรสกับอะลี และฉันก็ได้ทำเช่นนั้น” ดังนั้น สิ่งนี้จึงถือเป็นคุณสมบัติพิเศษของอะลี

สี่: อะลี น้องของศาสดา

ประวัติศาสตร์ได้เล่าให้เราทราบอย่างละเอียดถึงความสัมพันธ์อันลึกซึ้งระหว่างศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์และอะลี ในเหตุการณ์ที่ท่านเดินทางไปถึงเมืองมะดีนะฮ์ และได้จัดให้มีการสาบานตนเป็นพี่น้องกันระหว่างคอฮาบะฮ์ของท่าน ระหว่างชาวมุฮายญีรีนและอันศอร อะลีได้ถามท่านว่า “โอ้ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ ท่านได้จัดให้มีการสาบานตนเป็นพี่น้องกันระหว่างสหายของท่าน แล้วใครเล่าที่จะเป็นพี่น้องของฉัน” ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์กล่าวว่า “เธอไม่พอใจหรืออะลี ที่ฉันจะเป็นพี่ของเธอ” อะลีกล่าวว่า “หาไม่” ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์จึงกล่าวว่า “เธอเป็นน้องของฉันในโลกนี้และโลกหน้า” ซึ่งสิ่งนี้ก็ถือเป็นอีกคุณสมบัติพิเศษอีกประการหนึ่งของอะลี บินอบีฏอลิบ

ความสัมพันธ์อันแนบแน่นระหว่างศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์และอะลีได้ดำเนินมาจนถึงช่วงเวลาสุดท้ายของชีวิตของศาสนทูตผู้ทรงเกียรติ อิมามอะลีได้กล่าวว่า “ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ได้สิ้นใจในขณะที่ศรัทธาของท่านอยู่ในอ้อมอกของฉัน ลมหายใจของท่านได้ไหลผ่านมือของฉันและฉันก็ได้นำมันมาลูบบนใบหน้า ฉันได้ทำหน้าที่อาบน้ำศพให้แก่ท่านโดยมีมลาอิกะฮ์

เป็นผู้ช่วย... แล้วใครเล่าที่จะมีสิทธิในตัวท่านมากกว่าฉัน ทั้งในยามที่มีชีวิตและยามตาย”

ลักษณะพิเศษของอิมาม

มีใครที่อีกหรือที่ใกล้ชิดกับศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์มากกว่าอิมามอะลี ผู้มีความสัมพันธ์อันเป็นพิเศษกับท่านศาสนทูต โดยที่ไม่มีใครไม่ว่าจะเป็นญาติหรือขออาบะฮ์ที่ได้รับโอกาสนี้ ท่านศาสนทูตได้กำหนดเวลาในการพบอย่างเป็นพิเศษให้แก่ท่านในแต่ละวัน ดังที่อันนะฮ์รออีได้รายงานจากอิมามอะลีว่า “ฉันเข้าหาศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์สองครั้ง ครั้งหนึ่งในยามกลางคืนและครั้งหนึ่งในยามกลางวัน” และกล่าวว่า “เมื่อฉันขอลสิ่งใดจากศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ท่านก็จะมอบมันให้แก่ฉัน และหากว่าฉันหนึ่งเงียบท่านก็จะให้ฉันก่อน (โดยที่ไม่ต้องร้องขอ)”

ด้วยเหตุนี้เอง มุสลิมทั้งชุมชนนะฮ์และชีอะฮ์จึงได้ประพันธ์ตำราไว้เกี่ยวกับคุณสมบัติพิเศษ (คอศออิศ) ของอิมามอะลี เช่น มุหัดดิษอันนะฮ์รออี เจ้าของสุนัน ที่ได้เขียนหนังสือโดยใช้ชื่อว่า “คอศออิศ อมีริลมุฮ์มีนีน อะลี บินอบีฏออลิบ” (คุณสมบัติพิเศษของผู้นำของบรรดาศรัทธาชน อะลี บินอบีฏออลิบ) และอ็ฏฏออบะรีที่ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับคุณสมบัติพิเศษนี้เช่นกัน และท่านอื่น ๆ

ในอัลมุสตัดร็อก มีรายงานจากญะมีห์ บินอุมัยร์ กล่าวว่า ฉันและป้าของฉันเข้าไปพบอาอิชะฮ์ (ร.ฎ.) ในครั้งนั้นมีคนถามท่านเกี่ยวกับบุคคลที่เป็นที่รักของศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์มากที่สุด ท่านกล่าวว่า “ฟาฏิมะฮ์” มี

คนถามต่ออีกว่า แล้วบุรุษเล่า ท่านตอบว่า “สามีของนาง หากสิ่งที่ฉันรู้ เป็นสิ่งที่ถูกต้อง”

ขอให้เรากลับมาพิจารณาเรื่องมูฮาซะละฮ์อีกครั้ง มูฮาซะละฮ์และ หะดีษที่กล่าวไว้เกี่ยวกับมันที่เป็นสิ่งที่เห็นที่พ้องต้องกันอย่างไรข้อ กังขา บันทึกในศอฮ์ห์มุสลิม ในหมวดที่ว่าด้วยความประเสริฐของอะลี บิ นอบีฏอิลิบ จากสะอ์ด บิ นอบีฏักอศว่า มุอาวิยะฮ์ได้ตำหนิเขาโดยกล่าวว่า “เหตุใดท่านจึงไม่ต้ออบุตุรอบ” สะอ์ดกล่าวว่า “หากฉันกล่าวถึงสิ่งสาม สิ่งแล้วฉันก็จะไม่มีวันตำเขาได้อีก และหากว่าฉันมีสักสิ่งหนึ่งจากสาม สิ่งนั้นมันก็จะดีสำหรับฉันมากกว่าการมีหุมรุลนะอัม สิ่งแรก คือการที่ ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ได้แต่งตั้งให้เขาเป็นตัวแทนท่านในมะดีนะฮ์ในบาง สงคราม (สงครามตะบูก) อะลีกล่าวว่า ‘ท่านจะให้ฉันอยู่กับสตรีและเด็ก กระนั้นหรือ’ ท่านกล่าวว่า ‘เธอไม่พอใจหรือที่สถานภาพที่เธอมีต่อฉันจะเป็น เสมือนสถานภาพที่ฮารูนมีต่อมูซา เพียงแต่จะไม่มีความเป็นศาสดาหลัง จากฉันแล้วเท่านั้น’ และสอง ในค็อยบ์ร เมื่อท่านกล่าวว่า ‘ฉันจะมอบธง ให้แก่ชายผู้หนึ่ง ซึ่งอัลลอฮ์และศาสนทูตของพระองค์รักเขา และเขาก็รัก อัลลอฮ์และศาสนทูตของพระองค์’ แล้วเราก็ชะเง้อมอง ครั้นอะลีก็เดินมา ในขณะที่เขาเป็นโรคตาแดง แล้วท่านก็บ้วนน้ำลายจากปากของท่านใส่ ตาของเขา แล้วมอบธงให้แก่เขา และสาม เมื่อพระพจนารถของพระเจ้าทรง สูงส่งได้ลงมาว่า ‘ก็จงกล่าว (กับพวกเขาว่า) จงมาเถิด เราจะเรียกลูก ๆ ของเราและลูก ๆ ของพวกท่าน และบรรดาสตรีของเราและบรรดาสตรี ของพวกท่าน และตัวตนของเราและตัวตนของพวกท่าน’ ศาสนทูตแห่ง

อัลลอฮ์ได้ออกไปพร้อมอะลี ฟาฏิมะฮ์ และหะซันทั้งสอง” อนึ่ง อิบน์ตุย์มียะฮ์ ในมินฮายุลมุซันนะฮ์ก็ได้รับรองความถูกต้องของเรื่องนี้ไว้โดยกล่าวว่า “ส่วนการที่ท่านนำอะลี และหะซัน และหุเซน ไปในการมูบาอะละฮ์นั้น เป็นหะดีษที่ศอฮีหฺ รายงานโดยมุสลิม”

ดังนั้น เหตุการณ์มูบาอะละฮ์จึงเป็นเครื่องพิสูจน์ได้อย่างไร้ออกันว่า อะลีเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์มากที่สุด และเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากความรู้ การชี้แนะ และจรรยาบรรณของท่าน ด้วยเหตุนี้เอง ท่านศาสนทูตจึงถือว่าอะลีเป็นตัวตนของท่าน ทั้งนี้ยังไม่นับรวมหะดีษอีกมากมายที่กล่าวถึงเรื่องนี้ เช่น “อะลีมาจากฉัน และฉันมาจากอะลี” และในศอฮีหฺ อัลบุคอรี จากศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ (โดยที่ท่านกล่าวกับอะลีว่า) “เธอมาจากฉัน และฉันมาจากเธอ” ดังนั้น ความสัมพันธ์ที่ท่านศาสดาและอะลีมีต่อกันนั้นเป็นความสัมพันธ์ที่แนบแน่น ในระดับที่ลึกซึ้งโดยไม่มีผู้ใดสามารถเทียบเคียงได้แม้แต่ผู้เดียว

อะลีผู้เป็นที่ต้องการของมนุษย์ทุกยุคสมัย

ในขณะที่เราพูดถึงอะลี บินอับีฏอลิบ และยึดมั่นในอำนาจการปกครอง (วิลายะฮ์) ของท่าน ก็หมายความว่าเราจะต้องยึดมั่นในแนวทางของท่านในทุกยุคสมัย เพราะอิมามอะลีมีได้เป็นเพียงบุคคลคนหนึ่งที่มีชีวิตอยู่ในประวัติศาสตร์เท่านั้น เรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องของความนิยมชมชอบในตัวบุคคลเพียงอย่างเดียว แต่ท่านคือผู้ที่เป็นที่ต้องการของมนุษยชาติ จวบจนทุกวันนี้ ที่จะต้องศึกษาและใช้ประโยชน์จากความรู้ ทางนำ และ

วิถีชีวิตของท่าน เพราะการนำแนวทางของอะลีมาปฏิบัติจะนำพามนุษย์ให้รอดพ้นจากความมืดมิดแห่งอวิชชา การกตขี้ และความตกต่ำ

สิ่งสำคัญที่สุดที่มนุษยชาติต้องการในวันนี้คือ ความยุติธรรมที่เลื่อนหายไปจากผืนโลก และภัยพิบัติที่อันตรายที่สุดที่มนุษย์ประสบอยู่ในทุกวันนี้ก็คือความอยุติธรรมและการกตขี้ ซึ่งอะลี บินอบีฏออลิบได้จารึกแบบฉบับที่ดีที่สุดของความยุติธรรมไว้ผ่านชีวิตของท่าน ถึงขั้นที่นักเขียนชาวคริสต์ จอร์จ จูรดาจ ได้นำเรื่องราวของท่านมาเขียนเป็นหนังสือถึงห้าเล่ม และใช้ชื่อว่า “อัลอิมามอะลี เคาตุลอะดะละฮ์ อัลอินซานียะฮ์” (อิมามอะลี เสียงแห่งความยุติธรรมของมนุษยชาติ)

ในขณะที่เราพิจารณาแนวคิดของอิมามอะลีเราจะเห็นได้ว่า ท่านได้ให้ความสำคัญต่อความยุติธรรม เช่นเดียวกับที่ท่านได้ใช้ชีวิตทั้งหมดของท่านไปในการสถาปนาความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม ท่านกล่าวว่า “ความยุติธรรมคือรากฐานที่ทำให้โลกดำรงอยู่” และกล่าวว่า “ความยุติธรรมคือชีวิต” และกล่าวอีกเช่นกันว่า “ด้วยความยุติธรรมที่ความดีงามจะเพิ่มพูน” และกล่าวว่า “บ้านเมืองมิได้รับการทำนุบำรุงด้วยสิ่งใดเสมือนที่ได้รับการทำนุบำรุงด้วยความยุติธรรม” ซึ่งแนวคิดต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นสิ่งที่มนุษยชาติในทุกวันนี้ต้องการทั้งสิ้น

แต่เป็นที่น่าเสียดายที่อิมามอะลียังไม่เป็นที่รู้จักกันในหมู่มนุษยชาติในทุกวันนี้ ซึ่งก็อาจเป็นความบกพร่องของผู้ที่ปฏิบัติตามท่านที่ยังมิได้นำเสนอท่านให้โลกได้รู้จักเท่าที่ควร ในขณะที่ท่านเป็นบุคคลที่ดีที่สุดหลังจากศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ที่ไม่มีผู้ใดเสมอเหมือน ท่านกล่าวว่า

“ขอสาบานด้วยอัลลอฮ์ การที่ฉันต้องขมตานอนอยู่บนต้นหนาม หรือถูกลากไปด้วยโซ่ตรวน เป็นสิ่งที่ปรารถนาสำหรับฉันมากกว่าการที่ต้องไปพบกับอัลลอฮ์และศาสนทูตของพระองค์ในวันแห่งการฟื้นคืนชีพ โดยที่ฉันได้ อธรรมต่อมนุษย์หรือแย่งชิงสิ่งใดมาจากทรัพย์สินสมบัติที่ไม่จริง” และกล่าวว่า “ขอสาบานด้วยอัลลอฮ์ หากว่าฉันได้รับอาณาจักรทั้งเจ็ดแห่งฟากฟ้า รวมถึงสิ่งที่อยู่ภายใต้มัน โดยแลกกับการฝ่าฝืนต่ออัลลอฮ์ในเรื่องของมดตัวหนึ่งที่เป็นเพียงการแย่งชิงเปลือกข้าวบาร์เลย์มาจากมัน ฉันก็จะไม่ทำ”

เสียงแห่งความยุติธรรม

บุรุษท่านนี้ได้ดำรงชีวิตอยู่ด้วยความยุติธรรม และปฏิบัติทุกสิ่งทีตรงข้ามกับความยุติธรรม ถึงแม้ว่ามันจะนำมาซึ่งการสูญเสียทรัพย์สินทางโลกหรือลาภยศตำแหน่งก็ตาม ในครั้งที่ท่านขึ้นรับตำแหน่งคอลีฟะฮ์ ท่านได้มอบทรัพย์สินส่วนกลางให้ผู้คนอย่างเท่าเทียม จนบางคนเตือนท่านว่าการทำเช่นนี้จะทำให้สูญเสียการสนับสนุนจากคนบางกลุ่มไป นั่นก็เพราะว่าคนบางกลุ่มหากไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นพิเศษก็จะไม่ให้การสนับสนุนท่าน แต่อะลีได้ปฏิเสธคำเตือนดังกล่าว และกล่าวว่า

“พวกท่านสั่งให้ฉันแสวงหาชัยชนะด้วยการกดขี่ผู้ที่อยู่ใต้การปกครองของฉันกระนั้นหรือ ขอสาบานด้วยอัลลอฮ์ ฉันจะไม่ทำเช่นนั้น อย่างเด็ดขาด ตราบใดที่รัตติกาลยังคงอยู่ และดวงดาวยังส่องแสงประกายบนฟากฟ้า หากทรัพย์สินเหล่านั้นเป็นของฉัน ฉันก็จะแจกจ่ายมันให้แก่ผู้คนอย่างเท่าเทียมกันเสียด้วยซ้ำ แล้วจะเป็นอย่างไรเมื่อทรัพย์สินเหล่านั้

นั่นเป็นของอัลลอฮ์”

ด้วยเหตุนี้ ประชาชนที่อยู่ภายใต้ร่มเงาการปกครองของอะลี บินอบีฏออลิบจึงได้รับความยุติธรรมอย่างเต็มที่ ในช่วงสุดท้ายของชีวิต อิมามอะลีได้กล่าวปราศรัยกับชาวเมืองกูฟะฮ์ว่า “ทุก ๆ คนในกูฟะฮ์ได้มีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข คนที่มีสถานะต่ำสุดได้รับประทานอาหารจากผืนดิน พักพิงใต้ร่มเงา และดื่มน้ำจากฟุรอต” ซึ่งคำว่า “รับประทานอาหารจากผืนดิน” หมายถึง มีอาหารพอเพียงแก่การยังชีพ และ “พักพิงใต้ร่มเงา” หมายถึง มีบ้านเรือนให้พักอาศัย

อิมามอะลีเป็นผู้นำที่เป็นห่วงเป็นใยประชาชน ถึงขนาดที่ทำนุรู้จักเจ็บปวดเพียงแค่อาดคะเนว่ายังมีคนที่หิวโหยอยู่ในพื้นที่อันแสนไกลจากเมืองหลวง ท่านกล่าวว่า

“หากฉันปรารถนาก็จะแสวงหาหนทางไปยังน้ำผึ้งสีอำพัน ข้าวสาลีอันอ่อนนุ่ม และแพรไหมอันงดงาม แต่หาไม่ ตัณหาจะไม่มีวันมีชัยเหนือฉัน และความละโมภจะไม่มีวันชักนำฉันไปสู่การเลือกสรรอาหาร เพื่อบางทีในหิญาซและยะมามะฮ์ยังมีคนที่ไม่มีโอกาสได้ลิ้มรสขนมปัง และไม่มีโอกาสได้อีม์เอม หรือ (ไม่มีวัน) ที่ฉันจะนอนหลับอย่างสุขสบาย ในขณะที่รอบกายยังมีท้องที่ว่างเปล่า และดับที่ร้อนระอุ (จากความกระหาย)”

มนุษยชาติในวันนี้จำเป็นต้องพึงพาแนวทางนี้ เช่นเดียวกับที่มวลมุสลิมจำเป็นต้องนำวิถีชีวิตของอิมามอะลีมาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ

หะดีษที่กล่าวถึงคุณสมบัติพิเศษ

เป็นธรรมดาที่มุสลิมจะให้ความสำคัญต่อการรับรองสถานภาพที่ศาสนทูตแห่งอัลลอฮมีต่อบุคคลรอบข้างท่าน ด้วยเหตุนี้พวกเขาจึงรวบรวมหะดีษที่กล่าวถึงบรรดาอหฺาบะฮ์ไว้ ทั้งที่กล่าวโดยรวมและกล่าวถึงคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งความสำคัญของเรื่องนี้สามารถจำแนกเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ ดังนี้

1) ความเชื่อที่มุสลิมมีในความจริงของศาสนทูตแห่งอัลลอฮ รวมถึงความบริสุทธิ์ (อิศมะฮ์) และความมีเหตุมีผลของท่าน ซึ่งในขณะที่ท่านกล่าวรับรองสถานภาพของบุคคลใดจากบุคคลที่อยู่รายรอบท่าน คำกล่าวของท่านก็ต้องเป็นคำกล่าวที่จริงจังและละเอียดถี่ถ้วน เพราะท่านเป็นผู้ได้รับการปกป้องจากความผิดพลาด (มะฮ์ศุม) ที่จะไม่มีการรับรองสถานภาพของบุคคลใดจากพื้นฐานของอารมณ์ส่วนตัวหรือสายสัมพันธ์ทางเครือญาติ

2) คำกล่าวของท่านศาสดาเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตาม ถึงแม้ว่าจะเป็นคำกล่าวในการรับรองสถานภาพบุคคล โดยเฉพาะเมื่อคำกล่าวของท่านมีถ้อยคำที่เป็นคำสั่งและการห้าม นั่นก็เพราะว่าคำสั่งของศาสนทูตแห่งอัลลอฮนั้นเป็นข้อบังคับเหนือมุสลิมทุกคน ดังที่พระเป็นเจ้าได้ตรัสว่า “สิ่งใดที่ศาสนทูตนำมาสู่ผู้เจ้า ผู้เจ้าก็จงรับมัน และสิ่งใดเขาห้ามก็จงละทิ้งมัน” (ซูเราะฮ์ อัลหัจร์ โองการที่ 7) ดังนั้น เมื่อท่านศาสดาได้กล่าวถึง

ศอฮาบะฮ์คนใด โดยคำกล่าวนั้นของท่านมีคำสั่งในทางปฏิบัติ ก็เป็นหน้าที่ที่มุสลิมจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งนั้น

3) ด้วบทที่กล่าวรับรองสถานภาพบ่งบอกถึงระดับของความสัมพันธ์ที่ท่านศาสดามีต่อคนคนนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเราได้เห็นอย่างชัดเจนว่า บุคคลที่อยู่รายรอบท่านศาสดานั้นมีความคิดเห็นและมีจุดยืนที่แตกต่างกันอย่างไรหลังจากที่ท่านเสียชีวิตไป ซึ่งสิ่งนี้เป็นสิ่งรับทราบกันดีในทางประวัติศาสตร์ ดังนั้น เราในฐานะที่เป็นมุสลิมจะปฏิบัติกับบุคคลเหล่านั้นอย่างไร เราควรจะแสดงจุดยืนอย่างไรต่อพวกเขา ในเรื่องนี้เองที่ด้วบททางศาสนาจะเข้ามามีบทบาทในการกำหนดท่าทีในการปฏิบัติให้แก่เรา และด้วยเหตุนี้เอง บรรดาผู้รู้จึงให้ความสำคัญต่อด้วบทต่าง ๆ เหล่านี้ตลอดมา

ความพิเศษของหะดีษที่กล่าวถึงความประเสริฐของอะลี

ไม่มีข้อสงสัยแต่อย่างใดว่า หะดีษที่กล่าวถึงบรรดาศอฮาบะฮ์และคนกลุ่มต่าง ๆ นั้นมีอยู่มากในหนังสือรวบรวมหะดีษ ซึ่งผู้รวบรวมหะดีษเหล่านั้นก็ได้กำหนดให้มีบทที่เฉพาะที่กล่าวถึงความประเสริฐ (พะฎอฮิล) หรือคุณสมบัติพิเศษ (คอศอฮิศ) เช่นเดียวกับที่นักวิชาการทางด้านหะดีษให้ความสำคัญต่อการศึกษายางงานของหะดีษเหล่านั้น เพื่อที่จะได้ทราบถึงความถูกต้องของมัน และเป็นที่กระซางชัดว่า มีหะดีษส่วนหนึ่งของศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ที่กล่าวถึงเรื่องราวของอะลี บินอับีฏอเล็บเป็นการเฉพาะ โดยที่หะดีษส่วนนี้มีความพิเศษเหนือด้วบทที่กล่าวถึงศอฮาบะฮ์ท่านอื่น รวมถึงด้วบทที่กล่าวถึงศอฮาบะฮ์โดยรวม ซึ่งเราสามารถจำแนก

ความพิเศษดังกล่าวนี้ได้เป็นประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) การมีมติเป็นเอกฉันท์ในความถูกต้องของตัวบทเหล่านั้น

ตัวบทที่กล่าวถึงศอฮาบะฮ์ท่านอื่นอาจเป็นตัวบทที่ยังคงมีข้อถกเถียงกันอยู่ บางตัวบทที่เป็นที่ยอมรับของชุมชนะฮ์อาจไม่เป็นที่ยอมรับของชีอะฮ์ แต่สำหรับตัวบทที่กล่าวถึงความประเสริฐของอะลี โดยมากแล้วเป็นตัวบทที่เป็นที่เห็นพ้องต้องกันระหว่างชุมชนะฮ์และชีอะฮ์ ซึ่งหะดีษมากมายที่เป็นที่เห็นพ้องต้องกันระหว่างชุมชนะฮ์และชีอะฮ์นี้เองที่ถือเป็นความพิเศษประการหนึ่งของอะลี

2) จำนวนที่มากมายของหะดีษ

ใครก็ตามที่ศึกษาหนังสือรวบรวมหะดีษจะรู้ว่า หะดีษต่าง ๆ ของศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ที่กล่าวถึงอะลี บินอบีฏอลิบมีอยู่อย่างมากมาย จนตัวบทที่กล่าวถึงศอฮาบะฮ์ท่านอื่นไม่สามารถเทียบเคียงได้ สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ยอมรับโดยผู้รู้มากมาย เช่นคำกล่าวของอิมามอะหมัด บินหันบัล ที่กล่าวว่า “ไม่มีศอฮาบะฮ์ของศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์คนใดที่จะมีหะดีษที่กล่าวถึงความประเสริฐของเขาเช่นหะดีษที่กล่าวถึงอะลี บินอบีฏอลิบ” อิมามอะหมัดเองก็ได้เขียนหนังสือเล่มหนึ่งเกี่ยวกับความประเสริฐของอิมามอะลี เช่นเดียวกับอันนะσαιที่เขียนหนังสือที่ชื่อว่า “คอศออิศ อมีร์มุฮ์มินีน อะลี บินอบีฏอลิบ” (คุณสมบัตพิเศษของผู้นำของบรรดาศรัทธาชนอะลี บินอบีฏอลิบ)

3) ถ้อยคำที่มีความพิเศษ

หะดีษที่กล่าวถึงอิมามอะลีมีความแตกต่างจากหะดีษที่กล่าวถึงศอ

ฮาบะฮ์ท่านอื่น ๆ ทั้งนี้โดยยังไม่ต้องพิจารณาถึงความถูกต้องของมัน หะดีษที่เป็นที่เด่นชัดและเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในหมู่มุสลิมในเรื่องของอะลีเป็นหะดีษที่แผ่กระจายไปทั่วด้วยถ้อยคำและสำนวนที่ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ไม่เคยใช้กล่าวถึงผู้ใด เพราะนอกจากหะดีษที่พูดถึงอำนาจการปกครอง (หะดีษ อัลวิลายะฮ์) หะดีษที่กล่าวถึงการประกาศตักเตือน (หะดีษ อัลอินซาร) และหะดีษที่กล่าวถึงสถานภาพ (หะดีษ อัลมันซัละฮ์) แล้ว ยังมีหะดีษที่กล่าวถึงความประเสริฐที่เฉพาะของอะลี เช่น หะดีษที่เชื่อมโยงตัวบุคคลของท่านไว้กับศรัทธาและความมกลับกลอก โดยถือว่าการมีความรักและภักดีต่อท่านเป็นส่วนหนึ่งของศรัทธา และการเป็นปฏิปักษ์ต่อท่านเป็นความมกลับกลอก บางหะดีษถึงขั้นถือว่าความเกลียดชังท่านเป็นการปฏิเสธ (กัฟร์) เสียด้วยซ้ำ อีกทั้งผู้ใดที่เกลียดชังท่านก็จะกลายเป็นผู้ที่อัลลอฮ์ (สุบหฺ) ทรงเกลียดชังอีกด้วย ซึ่งหะดีษในลักษณะนี้ไม่เคยมีกล่าวถึงคอฮาบะฮ์ท่านใดนอกจากอะลี เช่น หะดีษที่รายงานจากอุมมุสะละมะฮ์ฮ์ที่กล่าวว่า “ขอเป็นประจักษ์พยานว่า ฉันได้ยินศาสนทูตกล่าวว่า ใครที่รักอะลีก็เท่ากับว่ารักฉัน และใครที่รักฉันก็เท่ากับรักอัลลอฮ์ผู้ทรงยิ่งใหญ่และสูงส่ง และใครที่เกลียดอะลีก็เท่ากับเกลียดอัลลอฮ์ผู้ทรงยิ่งใหญ่และสูงส่ง” ดังที่อัลอัลบานีได้บันทึกไว้ในซิลลีละฮ์ อัลอะฮาดิษ อัศคอฮีซะฮ์ เช่นเดียวกันนี้ ในหะดีษที่รายงานโดยอัลฮากิม ในอัลมุสตัดร็อก ว่าชายคนหนึ่งได้กล่าวกับสลมาน อัลฟาริสี ว่า “ความรักที่ท่านมีต่ออะลีช่างมากมายเสียเหลือเกิน” ท่านตอบว่า “ฉันได้ยินท่านศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์กล่าวว่า ใครที่รักอะลีก็เท่ากับว่ารักฉัน และใครที่เกลียดอะลีก็เท่ากับว่า

เกลียดฉัน” นอกจากนี้ยังมีหะดีษที่รายงานโดยมุสลิมในศอฮีห์ของท่าน ในหมวดที่ว่าด้วย หลักฐานที่ว่าด้วยความรักที่มีต่ออันศอรและอะลีเป็น ศรัทธาและเครื่องหมายของมัน (อัตตะลีส อะลา อันนะหุบบัลอันศอร วะ อะลี มินัลลอ์มาน และวะอะลามาดิสี) จากผู้นำของบรรดาศรัทธาชน อะลี บินอบีฏอลิบ ว่า “ขอสาบานด้วยพระผู้ทรงเผยเมล็ดพันธุ์และสร้างสรรค์ ชีวิต แท้จริงแล้วมันเป็นพันธสัญญาของศาสดาผู้ไม่รู้หนังสือที่มีต่อฉัน ว่า จะไม่มีใครที่รักฉันนอกจากผู้ศรัทธา และไม่มีใครเกลียดฉันนอกจาก ผู้กลับกลอก”

อะลีผู้เป็นเข็มทิศและตราขู

ตัวบทต่าง ๆ เหล่านี้มีนัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของ การปฏิบัติ ตาม ซึ่งเมื่อตัวบทใดกล่าวถึงความรักที่มีต่ออะลีก็แสดงว่าความรักที่มีต่อ ท่านเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การปฏิบัติตามท่าน ดังนั้น ประชาชาติอิสลาม (ตามพื้นฐานของตัวบทดังกล่าวนี้) ก็มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามอะลี บิ นอบีฏอลิบ ซึ่งเรื่องนี้ไม่จำกัดอยู่เพียงในเรื่องของความเป็นคอลีฟะฮ์ และอำนาจการปกครองเท่านั้น แต่เป้าหมายที่สำคัญของหะดีษก็คือมิติ ทางด้านศาสนา อันหมายถึง แหล่งที่มาที่มวลมุสลิมจะรับเอาคำสอนทาง ศาสนาของพวกเขา และบรรทัดฐานในการกำหนดจุดยืนในเรื่องต่าง ๆ ของพวกเขา ทั้งหมดนี้จะต้องเป็นอะลี บินอบีฏอลิบที่เป็นบรรทัดฐาน และเป็นเข็มทิศชี้แนวทาง และถ้าหากว่าในอดีตความขัดแย้งทางการเมือง ได้สร้างภาพในด้านลบให้แก่ประวัติศาสตร์อิสลาม ก็จำเป็นที่มุสลิมในยุค

ปัจจุบันจะต้องก้าวข้ามความขัดแย้งดังกล่าวนั้นไปให้ได้ แต่หันกลับเข้าสู่หนทางของอะลี บินอับีฏอลิบ ดังที่ท่านศาสนทูตได้สั่งไว้ ตามหะดีษมากมายที่บันทึกอยู่ในหนังสือของมุสลิมทุกหมู่เหล่า เช่นเดียวกันนี้ ผู้เป็นซีอะฮ์ของอะลีก็ต้องหันกลับมาทบทวนในเรื่องนี้ โดยต้องรำลึกเสมอว่า บรรทัดฐานของความจริงแท้ในความรักที่พวกเขามีต่ออะลีนั่นก็คือการปฏิบัติตามท่าน ดังคำสอนของอิมามศอดิกที่กล่าวว่า “แท้จริงแล้ว ซีอะฮ์ของอะลีนั่นคือผู้ที่รักษาความบริสุทธิ์ของกระเพาะและอวัยวะพึงสงวนของเขา เป็นผู้ที่ทำการกุศลอย่างมากมาย และปฏิบัติกิจการงานของเขาไปเพื่อพระผู้สร้าง โดยมุ่งหวังในการตอบแทนของพระองค์ และเกรงกลัวในการลงทัณฑ์ของพระองค์”

การเป็นผู้นำประชาชาติ

การมีอยู่ของผู้นำที่ดีและมีคุณสมบัติเพียบพร้อมมิได้หมายความว่าผู้คนในสังคมจะต้องเข้ามาให้การสนับสนุนและปฏิบัติตามผู้นำคนนั้นโดยทันทีเสมอไป นั่นก็เพราะว่ายังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อเรื่องนี้ บางทีความไม่รู้ก็อาจเป็นอุปสรรคขวางกั้นไม่ให้คุณได้รู้จักกับบุคคลที่ดีที่สุดที่จะมาเป็นผู้นำพวกเขา หรือบางทีความยึดมั่นในพวกพ้องก็อาจเป็นปัจจัยหลักในการทำให้มวลชนยึดมั่นอยู่กับบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยที่ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ถึงขนาดที่บางครั้งผู้คนอาจรู้ว่า คนคนหนึ่งมีคุณสมบัติที่เพียบพร้อมที่สุดในการเป็นผู้นำ เพียงแต่สิ่งที่หักห้ามผู้คนไม่ให้สนับสนุนคนคนนั้นก็คือ การที่เขาเป็นบุคคลที่มาจากกลุ่มอื่น ชาติพันธุ์อื่น หรือเมืองอื่น จนทำให้ผู้คนยอมที่จะให้การสนับสนุนคนทีคนหนึ่ง ถึงแม้ว่าคนคนนั้นจะมีความเหมาะสมในการเป็นผู้นำน้อยกว่าบุคคลแรกก็ตาม

เช่นเดียวกันนี้ บางทีสภาพทางจิตใจก็อาจส่งผลกระทบต่อเรื่องนี้ได้ เช่น ความอิจฉาริษยา บางครั้งความอิจฉาริษยาก็คouldเป็นสาเหตุทำให้ผู้คนเลือกที่จะไม่สนับสนุนบุคคลหนึ่งให้เป็นผู้นำ หรือบางทีพวกเขาอาจร่วมมือกันสร้างโฆษณาชวนเชื่อเพื่อทำให้ผู้คนทั่วไปหันเหออกจากบุคคลนั้น ถึงแม้ว่าบุคคลดังกล่าวจะเป็นผู้ที่มีความเหมาะสมต่อการเป็นผู้นำก็ตาม นอกเหนือไปจากนั้น กลุ่มอิทธิพลบางกลุ่มในสังคมก็อาจเข้ามามีบทบาทหลักในการทำให้คนคนหนึ่งได้รับความนิยมชมชอบมากกว่าคน

อื่น ๆ ดังนั้น ตามที่กล่าวมานี้ทำให้เราสามารถเข้าใจได้ว่า การมีบุคคลที่มีความเหมาะสมต่อการเป็นผู้นำนั้นเป็นเรื่องหนึ่ง ในขณะที่สถานการณ์ที่เอื้ออำนวยให้ผู้คนสนับสนุนบุคคลคนนั้นก็ เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

ท่านศาสดาตระหนักดีถึงสภาพของสังคมและความเข้าใจของผู้คนที่มีต่อเรื่องผู้นำและตำแหน่งคอลีฟะฮ์ที่จะมาทำการปกครองประชาชาติอิสลามหลังจากท่าน สังคมในเวลานั้นเป็นสังคมที่เพิ่งพ้นจากยุคญาฮิลียะฮ์มาไม่นาน และกลุ่มคนที่เคยมีอำนาจในยุคญาฮิลียะฮ์ก็ยังคงเฝ้ารอโอกาสที่จะทวงคืนอำนาจของตนอยู่ ทั้งนี้ยังไม่นับรวมถึงความอาฆาตพยาบาทที่คนกลุ่มหนึ่งมีต่ออิมามอะลี อันเนื่องมาจากบทบาทอันโดดเด่นของท่านในสมรภูมिरบที่ ท่านได้สังหารบุคคลสำคัญของกองทัพฝ่ายตรงข้ามไปมากมาย จนทำให้จิตใจเบื่องลี้กของชาวกูร็อยฮ์ยังคงมีความเคียดแค้นต่อท่าน ซึ่งประวัติศาสตร์ก็ได้บันทึกไว้หลายเหตุการณ์ที่ยืนยันข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ ซึ่งอาจจะอยู่นอกเหนือประเด็นการพูดคุยของเรา

กล่าวโดยสรุปคือ ท่านศาสดาตระหนักดีถึงสภาพทางสังคมในเวลานั้น ที่กลุ่มคนที่มีอำนาจในสังคมไม่มีความพร้อมที่จะยอมรับการเป็นผู้นำของอิมามอะลี เพียงแต่ว่าในขณะที่เดียวกันท่านก็เห็น การประกาศถึงการเป็นผู้นำของอิมามอะลีนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็น ทั้งนี้เพื่อที่ท่านจะได้ทำหน้าที่ในการประกาศให้ประชาคมอิสลามได้รับทราบถึงผู้นำที่เยี่ยมไปด้วยคุณสมบัติที่เพียบพร้อมในการเป็นผู้นำหลังจากท่าน

ด้วยบทที่กล่าวถึงความเป็นอิมาม

มีหะดีษของท่านศาสดายู่อานหนึ่งที่ยืนยันถึงการเป็นผู้นำของอิมามอะลี หนึ่งในนั้นก็คือหะดีษฆอดิร ซึ่งท่านกล่าวไว้หลังจากที่ท่านได้เสร็จสิ้นจากการทำหัจญ์อ่ำลา (หัจญะตุลวิดาอ์) ในปี ฮ.ศ. 10 ในครั้งนั้นท่านได้สั่งให้ผู้บ่าเพ็ญหัจญ์ที่มีจำนวนมากมายหยุดพักการเดินทาง ณ สถานที่ที่มีนามว่า “ฆอดิรคুম” ซึ่งอยู่ห่างจากอัลญุห์ฟะฮ์เป็นระยะทาง 3 ไมล์ ในยามกลางวันที่อากาศร้อนระอุ ท่านได้ยืนขึ้นปราศรัยในหมู่ผู้คน โดยถามพวกเขาว่า “ฉันมิได้มีอำนาจเหนือ (เอาลา) พวกท่านยิ่งกว่าตัวของพวกท่านหรือ” โดยที่ท่านได้กล่าวประโยคนั้นออกมา 3 ครั้ง และผู้ที่ร่วมชุมนุมอยู่ ณ สถานที่แห่งนั้นก็ตอบยืนยันและรับรองสิ่งที่ท่านถาม จากนั้นท่านจึงชูมือของอะลีขึ้นต่อหน้ามวลมุสลิม (ดังที่มีระบุไว้ในบันทึกประวัติศาสตร์) แล้วกล่าวว่า “ใครที่ฉันเป็นเมอลาของเขา อะลีผู้นี้ก็เป็นเมอลาของเขา ข้าฯ แต่อัลลอฮ์ ขอพระองค์โปรดทรงเป็นมิตรกับผู้ที่เป็นมิตรเขา และเป็นศัตรูต่อผู้ที่เป็นศัตรูกับเขา” ซึ่งหะดีษฆอดิรบทนี้ไม่มีนักปราชญ์ท่านใดที่มีข้อกังขาในความถูกต้องของมัน เพราะเป็นหะดีษที่รายงานโดยศอฮาบะฮ์จำนวนมากมาย และบันทึกไว้ในหนังสือหลายเล่ม โดยที่ทั้งหมดนั้นได้รับการบันทึกไว้ในสำนวนเดียวกับที่เราได้กล่าวถึงไปหรือไม่ก็ใกล้เคียงกัน

เพียงแต่พี่น้องชุมชนนะฮ์ (ถึงแม้ว่าจะยอมรับความถูกต้องของหะดีษฆอดิร) อธิบายว่า หะดีษบทนี้เป็นการประกาศถึงความรักที่ท่านศาสดามีต่ออะลี บินอบีฏอลิบ โดยกล่าวว่า คำว่าว่า “อัลวะลาอ์” ที่ท่านศาสดากล่าวใน

หะดีษ หมายถึง ความรัก (อัลมะหับบะฮ์) ดังนั้น คำว่า “มุวลาตุดอะลี” จึงหมายถึง ความรักที่มีต่ออะลี ซึ่งความหมายนี้แตกต่างจากความหมายที่บรรดาอิมามแห่งอะฮ์ลุลบัยต์และชีอะฮ์ของพวกเขาท่านเข้าใจ ในความเข้าใจของพวกเขา หะดีษบทนี้เป็นการยืนยันถึงการเป็นผู้นำของอิมามอะลีหลังการจากไปของศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ ตามที่ระบุไว้ในแหล่งข้อมูลมากมายที่รายงานมาจากบรรดาอิมามแห่งอะฮ์ลุลบัยต์ที่ยืนยันอย่างเป็นเอกฉันท์ในความเข้าใจและคำอธิบายดังกล่าวนี้ เช่น รายงานของอบูอิสฮากที่กล่าวว่า “ฉันได้ถามอะลี บินหุเซนว่า คำกล่าวของท่านศาสดาที่กล่าวว่า ‘ใครที่ฉันเป็นเมอลาของเขา อะลีผู้นี้ก็เป็นเมอลาของเขา’ หมายความว่าอย่างไร” ท่านตอบว่า “ท่าน (ศาสดา) ได้บอกให้พวกเขาทราบ ว่า ท่าน (อิมามอะลี) เป็นผู้นำ (อิมาม) หลังจากท่าน” และรายงานจากอะบาน บินตัลลิบ กล่าวว่า “ฉันได้ถามอบูญะอ์ฟัร มุฮัมมัด บินอะลี ถึงคำกล่าวของท่านศาสดาที่กล่าวว่า ‘ใครที่ฉันเป็นเมอลาของเขา อะลีผู้นี้ก็เป็นเมอลาของเขา’ ท่านกล่าวว่า อบูสะอีด ท่านถามถึงเรื่องนี้หรือ ท่าน (ศาสดา) ได้บอกให้พวกเขาเห็นว่า ท่าน (อิมาม) จะมายืนในตำแหน่งของท่าน”

ตัวบทที่รับรองการเป็นผู้นำของอิมามอะลีหลังจากการจากไปของท่านศาสดามีได้มีเพียงหะดีษขอมดีร์เท่านั้น เพียงแต่หะดีษขอมดีร์เป็นการประกาศอย่างชัดเจนที่เกิดขึ้นท่ามกลางการเป็นประจักษ์พยานของศอฮาบะฮ์จำนวนมาก ดังนั้น มันจึงเป็นการประกาศความเป็นผู้นำของอิมามอะลีต่อหน้าประชาคมอิสลาม และเป็นการประกาศถึงตำแหน่งและสถานภาพที่ท่านมีในประชาชาตินี้ ในขณะที่ก่อนหน้านี้ก็มีหะดีษอีก

มากมายที่กล่าวถึงความเป็นผู้นำของท่าน เพียงแต่ศอฮาบะฮ์ที่เคยได้รับ ฟังหะดีษเหล่านั้นอาจมีจำนวนจำกัดเพียงไม่กี่คน

ความหมายของวิลายะฮ์

ตำราหะดีษของอะฮ์ลุลซุนนะฮ์มีตัวบทจำนวนมากมายของท่านศาสดาที่กล่าวถึงอำนาจการปกครอง (วิลายะฮ์) ที่อิมามอะลีมีต่อประชาชาติอิสลามหลังจากการจากไปของท่าน และมีความสอดคล้องกัน อย่างเห็นได้ชัดระหว่างตัวบทและนัยของหะดีษที่บันทึกอยู่ในตำราเหล่านั้นกับตัวบทที่มีอยู่ในตำราของชีอะฮ์ อีกทั้งหะดีษที่บันทึกอยู่ในตำราของซุนนะฮ์เองก็มีนัยที่ชัดเจนที่บ่งบอกถึงอำนาจการปกครองของอิมามอะลี หลังจากการจากไปของท่านศาสดา โดยแตกต่างไปจากสิ่งที่คนส่วนหนึ่งเข้าใจและอธิบายว่ามันบ่งบอกถึงความรัก ทั้งนี้ก็เพราะว่าหะดีษเหล่านั้นได้กล่าวถึงมิติของช่วงเวลา คือ “หลังจากฉัน” (บะอ์ดี) ซึ่งไม่สอดคล้องกันกับคำอธิบายในความหมายของความรักและการช่วยเหลือ เพราะทั้งสองสิ่งนี้เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติอยู่แล้วในช่วงที่ท่านศาสดายังมีชีวิตอยู่ ไม่เพียงเฉพาะหลังจากการจากไปของท่าน และเมื่อพิจารณาตามนี้ก็ทำให้เข้าใจได้ว่า ตำแหน่งของอิมามอะลีที่ท่านศาสดาพูดถึงนั้นเป็นเรื่องของอนาคต ซึ่งเป็นสิ่งที่มุสลิมจะต้องให้ความสำคัญหลังจากที่ท่านศาสดาได้จากโลกนี้ไป

นอกจากนี้ การที่ท่านศาสดาได้สั่งให้ศอฮาบะฮ์จำนวนมากหยุดพักการเดินทางกลางทะเลทรายอันร้อนระอุ ภายใต้แสงแดดที่ร้อนแรง

และแพดเผา ก็ดูจะไม่เป็นการสมเหตุสมผลเลยหากว่าท่านเพียงต้องการจะบอกให้พวกเขามอบความรักแก่อะลี บินอบีฏออลิบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสิ่งนี้มีได้เป็นสิ่งใหม่จากสิ่งที่กูรอานอันทรงเกียรติได้เคยกล่าวไว้ถึงการมอบความรักให้แก่กันระหว่างผู้ศรัทธา ในโองการที่กล่าวว่า “และบรรดาผู้ศรัทธาชายและบรรดาผู้ศรัทธาหญิง พวกเขาเป็นมิตร (เอาเลียฮ์) ซึ่งกันและกัน” ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนั้นก็ไม่มีความจำเป็น (หากจะอธิบายความหมายของ “วะลาฮ์” ว่า ความรัก) ที่ท่านศาสดาจะต้องกล่าวถึงความรักที่มีต่ออะลีโดยเฉพาะ ดังที่ท่านได้ปฏิบัติไว้ในขอติรคุม

อำนาจการปกครองที่อะลี บินอบีฏออลิบมีหลังจากการจากไปของท่านศาสดาได้รับการยืนยันไว้โดยหะดีษมากมายที่บันทึกอยู่ในตำราหะดีษเล่มสำคัญของซุนนะฮ์ เช่น หะดีษที่รายงานโดยอັตติรมิซี ในหะดีษลำดับที่ 3712 จากอิมรอน บินหุศัยยน์ จากศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ในเหตุการณ์หนึ่ง ว่า “พวกท่านต้องการอะไรจากอะลี อะลีมากจากฉันและฉันมาจากเขา และเขาเป็นผู้มีอำนาจ (วะลี) เหนือผู้ศรัทธาทุกคนหลังจากฉัน” ซึ่งหะดีษบทนี้มีความสอดคล้องเป็นอย่างมากกับหะดีษขอติรที่กล่าวว่า “ฉันมิได้มีอำนาจเหนือ (เอาลา) พวกท่านยิ่งกว่าตัวของพวกท่านหรือ” และเป็นสิ่งที่ไม่อาจสงสัยได้ว่า หะดีษบทนี้กล่าวถึงอำนาจการปกครองโดยรวม (อัลวิลายะฮ์ อัลอามมะฮ์) ที่มีเหนือมุสลิมทั้งหมด โดยไม่อาจตีความเป็นเรื่องอื่นได้

รายงานจากอับดุลลอฮ์ บินบุรียดะฮ์ จากบิดาของเขา จากศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ ว่า “จงอย่ากล่าวหาอะลี เพราะเขามาจากฉันและฉันก็

มาจากเขา และเขาเป็นผู้นำ (วะลี) ของพวกท่านหลังจากฉัน” ซึ่งเราไม่สามารถเข้าใจความหมายของวะลีในหะดีษนี้ว่าหมายถึงความรักและการช่วยเหลือได้

นอกจากนี้ตำราหะดีษของพี่น้องชุมชนอะฮ์ลียะฮ์ยังมีตัวบทอยู่กลุ่มหนึ่งที่ยืนยันถึงความเหมาะสมของอิมามอะลีในการเป็นผู้นำประชาชาติอิสลาม และเป็นผู้ที่สามารถนำพาประชาชาติไปสู่หนทางอันเที่ยงตรงได้ เช่นหะดีษที่บันทึกอยู่ในมุสนัดอะหฺมัด จากศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ ว่า “หากพวกท่านปฏิบัติตามอะลี (และฉันคิดว่าพวกท่านจะไม่ทำเช่นนั้น) พวกเขาจะพบว่าเขาเป็นผู้ชี้แนะ (ฮาดิ) และเป็นผู้ได้รับทางนำ (มะฮ์ดี) โดยที่เขาจะนำพวกท่านไปสู่หนทางที่เที่ยงตรง (อัศศิรอฎ อัลมุสตะกิม)” สิ่งที่น่าสนใจในหะดีษบทนี้คือ คำว่า “ปฏิบัติตาม” (ตุอัมมิรู) ซึ่งไม่สามารถเข้าใจในความหมายอื่นใดนอกจากเป็นการผู้นำและการปกครองประชาชาติอิสลาม

ในอัลมุสตัดร็อก ของอัลหากิม อันนิสาบুরี หะดีษลำดับที่ 4435 จากหุซัยยะพะฮ์ บินอัลยะมาน กล่าวว่า ศอฮาบะฮ์ของท่านศาสดากลุ่มหนึ่งกล่าวว่า “โอ้ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ ขอท่านโปรดแต่งตั้งให้อะลีเป็นผู้นำเราหลังจากท่านเถิด” ท่านกล่าวว่า “พวกเขาจะไม่ปฏิบัติตามนั้น และหากว่าเราท่านปฏิบัติตามก็จะพบว่าเขาเป็นผู้ชี้แนะและเป็นผู้ได้รับทางนำ โดยนำพาพวกท่านไปสู่หนทางอันเที่ยงตรง” เช่นเดียวกันนี้ ในหะดีษที่บันทึกอยู่ในกันซุลอุมมัล ด้วยสายรายงานเดียวกันกล่าวว่า พวกเขา กล่าวว่า “ท่านจะไม่แต่งตั้งให้อะลีเป็นผู้นำเราหลังจากท่านหรือ” ท่านกล่าวว่า “หากพวกท่านยอมรับเขาเป็นผู้นำ (ซึ่งพวกท่านไม่มีวันทำ) เขา

ก็จะนำพาพวกท่านไปในหนทาง และพวกเขาจะพบว่าเขาเป็นผู้ชี้แนะและเป็นผู้ได้รับทางนำ”

อบูอะนีม ได้รายงานไว้ในความประเสริฐ (พะฎอฮิล) ของศอฮาบะฮ์ ท่าน ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ได้กล่าวว่า “หากพวกเขายอมรับให้อะลีเป็นผู้นำ (ซึ่งฉันไม่คิดว่าพวกท่านจะทำ) พวกท่านก็จะพบว่าเขาเป็นผู้ชี้แนะและเป็นผู้ได้รับทางนำ โดยนำพาพวกท่านไปสู่หนทางที่ถูกต้อง (อัลมะห์ญะฮ์ อัลบัยฎอฮ์)” และนอกจากนี้ยังมีหะดีษอีกมากมายที่บันทึกอยู่ในตำราของพี่น้องชุมชนะฮ์ที่ยืนยันถึงข้อเท็จจริงข้อนี้ ซึ่งเป็นสิ่งที่สนับสนุนสิ่งที่ท่านศาสดาได้กล่าวไว้ในหะดีษขอติรเกี่ยวกับความเป็นผู้นำที่อิมามอะลีมีเหนือประชาชาติอิสลามหลังจากที่ท่านศาสดาจากโลกนี้ไป

จุดยืนของอะลี

และตามคุณสมบัติที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ อะลีก็ได้แสดงจุดยืนที่ละมุนละม่อมไว้ต่อผู้คนที่ได้ปฏิเสธท่าน ถึงแม้ว่าท่านจะทราบดีถึงสภาพภาพของท่านและหน้าที่ที่ท่านมี อีกทั้งท่านเองก็มีความพร้อมอย่างเต็มที่ที่จะปฏิบัติตามหน้าที่ของท่าน หากว่าผู้คนยอมเข้ามาสวามิภักดิ์ท่าน แต่เมื่อผู้คนปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามท่าน ท่านก็มีได้หันไปใช้ความรุนแรงเพื่อทวงคืนตำแหน่ง เพราะท่านไม่ใช่คนที่แสวงหาลาภยศสรรเสริญ และได้มีความหิวกระหายในอำนาจการปกครอง อีกทั้งท่านยังมีได้มองว่ามันเป็นหน้าที่ของท่านในทางศาสนาในการบังคับให้ผู้คนยอมรับการเป็นผู้นำของท่าน นั่นก็ด้วยหลักการที่ท่านยึดมั่น ทั้งในทางศาสนาและ

อุดมการณ์ ในการปฏิเสศการบีบบังคับทุกประเภท

ศาสนามีได้อุณหภูมิให้มีการบีบบังคับผู้ใดด้วยกำลัง แต่หลังจากนั้น เมื่อผู้คนได้หลั่งไหลเข้ามาให้สัตยาบันต่ออะลี ในปี ฮ.ศ. 35 กล่าวคือ หลังจากที่ท่านศาสดาจากโลกนี้ไปเป็นเวลาถึง 25 ปี ในขณะนั้นถึงแม้ว่าอิมามจะไม่ประสงค์ที่จะรับตำแหน่ง แต่ท่านก็ยอมรับมั่นด้วยจิตสำนึกที่ตระหนักถึงหน้าที่ที่ท่านมี ดังที่ท่านได้กล่าวว่า “ดูกร ขอสาบานด้วยพระผู้ทรงเผยเมล็ดพันธ์ุและสร้างสรรค์ชีวิต มาตราแม้ว่าไม่มีการปรากฏขึ้นของผู้ที่มาให้สัตยาบัน... ฉันก็จักทิ้งบังเหียนของรัฐลง”

ไม่เคยเป็นที่รับรู้ว่าอิมามอะลีและบรรดาอิมามแห่งอะฮ์ลุลบัยต์จะใช้แนวทางการบีบบังคับผู้คนด้วยกำลังแม้แต่ครั้งเดียว ท่านผู้นำของบรรดาศรีทธาชนเคยกล่าวไว้ในครั้งหนึ่งว่า “ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ได้มอบพันธสัญญาไว้ให้แก่ฉันโดยกล่าวว่า โอบุตรของอบูฏอเล็บ การจงรักภักดีในตัวเธอนั้นเป็นสิทธิ์เหนือประชาชาติของฉัน ฉะนั้น หากพวกเขาได้มอบความจงรักภักดีต่อเธอและมีความเห็นพ้องต้องกันในตัวเธอด้วยความสมัครใจก็จงบริหารปกครองพวกเขา และหากว่าพวกเขาขัดแย้งกันในเรื่องของเธอ ก็จงปล่อยพวกเขาไปในสภาพที่พวกเขาเป็นอยู่”

สิ่งที่สำคัญที่เราต้องทำก็คือ การเน้นย้ำถึงแนวทางปฏิบัติของอะลี ที่มีต่ออำนาจการปกครอง และเน้นย้ำถึงความเป็นผู้นำของท่านและบรรดาอิมามแห่งอะฮ์ลุลบัยต์ในด้านของการอธิบายวิชาการทางศาสนา สิ่งนี้ถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งวด โดยเฉพาะในยุคนี้ การยืนหยัดอยู่บนแนวทางของอะลี ซึ่งก็คือแนวทางเดียวกันกับที่ท่านศาสนทูตผู้มีเกียรติ

ได้แน่นยำไว้ในหะดีษของท่านที่กล่าวถึงอะลีว่า “เขาจะนำพาพวกท่านไปสู่หนทางที่เที่ยงตรง (อัศศิรอต อัลมุสตะกิม)” และ “นำพาพวกท่านไปสู่หนทางที่ถูกต้อง (อัลมะห์ญะฮ์ อัลบัยฎอฮ์)” และสิ่งหนึ่งที่ต้องทำความเข้าใจไว้ในที่นี้ก็คือ เรื่องนี้มีได้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอะลีในแง่ของตัวบุคคล ถึงแม้ว่าท่านจะมีสถานภาพที่ยิ่งใหญ่และคุณงามความดีมากมาย แต่สิ่งที่สำคัญก็คือ การพูดถึงอะลีเป็นการพูดถึงตัวผู้นำที่สามารถจะชี้นำประชาชาติอิสลามไปสู่หนทางที่เที่ยงตรงและหนทางที่ถูกต้องได้ตามที่ท่านศาสดาต้องการ

หะดีษขอมติร

หะดีษขอมติรเป็นหะดีษที่ไม่มีความจำเป็นแต่อย่างใดในการถกเถียงถึงความถูกต้องของมัน เพราะนักปราชญ์ของมุสลิมทุกนิกาย (นอกจากบางคนที่มีแนวคิดผิดเพี้ยน) ถือว่ามันเป็นหนึ่งในหะดีษที่มีสายรายงานถูกต้อง (ศอหิหุสสะเน็ด) อีกทั้งยังเป็นหะดีษที่ถูกต้องที่สุดอีกด้วย ดังนั้น ในโอกาสนี้เราจะทำการศึกษาหะดีษขอมติรจากแง่มุมอื่นที่แฝงเร้นอยู่ในมัน

ความเป็นผู้นำทางศาสนาของประชาชาติ

ในเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับขอมติรคัมมิมิตีที่สำคัญที่แฝงเร้นอยู่สามมิตติ มิติแรก คือ เป้าหมายขั้นพื้นฐานของเหตุการณ์ นั่นคือ การประกาศให้ประชาชาติอิสลามรู้ถึงผู้นำที่พวกเขาจะรับเอาหลักคำสอนทางศาสนาจริงอยู่ที่ประชาชาติอิสลามมีคัมภีร์แห่งพระเจ้าเป็นทางนำอยู่แล้ว แต่บางโองการของมันก็ต้องอาศัยผู้รู้มาทำการอธิบายอย่างละเอียด และนำโองการต่าง ๆ เหล่านั้นไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริง ทั้งนี้ยังไม่นับรวมเหตุการณ์ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นที่มุสลิมจะต้องทราบถึงจุดยืนทางศาสนบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ฉะนั้น ใครกันเล่าที่จะมาทำหน้าที่แทนท่านศาสดาในการเป็นผู้อธิบายและสร้างความเข้าใจในหลักการศาสนาให้แก่ผู้คน

และ ณ จุดนี้เองที่เราจะเห็นได้ถึงหะดีษกลุ่มหนึ่งที่กล่าวถึงช่วงเวลาหลังจากการจากไปของท่านศาสดา เช่นส่วนหนึ่งของหะดีษขอมติร

ที่กล่าวว่า “เสมือนว่าฉันได้รับการเรียกร้อง และฉันก็ตอบรับ” ซึ่งปกป้องบอกอย่างเด่นชัดถึงช่องว่างที่จะเกิดขึ้นภายหลังจากการเสียชีวิตของท่าน และความจำเป็นที่จะต้องมีผู้มาเติมเต็มช่องว่างนั้น ซึ่งท่านก็ได้กำหนดไว้สองสิ่งคือ พระคัมภีร์และอิตเราะฮ์ในคำกล่าวของท่านที่กล่าวว่า “และแท้จริงฉันเป็นผู้ละทิ้งไว้ในหมู่พวกท่านซึ่งสองสิ่งที่หนักยิ่ง สิ่งหนึ่งยิ่งใหญ่กว่าอีกสิ่งหนึ่ง คัมภีร์ของอัลลอฮ์และอิตเราะฮ์ของฉัน อะฮ์ลุลบัยต์ของฉัน” ทั้งนี้โดยที่กูรอ่านอันจำเริญเป็นสิ่งสำคัญที่จะมอบแนวทางในทางทฤษฎีของชะรีอะฮ์และศาสนา ในขณะที่อะฮ์ลุลบัยต์จะเป็นผู้นำแนวทางดังกล่าวมาปฏิบัติเป็นตัวอย่างในชีวิตจริง

หะดีษขอติรเป็นหะดีษที่กล่าวถึงความสำคัญในทางปฏิบัติของอะฮ์ลุลบัยต์ นั่นคือการที่อะฮ์ลุลบัยต์เป็นผู้ที่ประชาชาติอิสลามต้องย้อนกลับไปหาพวกท่านเพื่อแสวงหาความเข้าใจในชะรีอะฮ์ เนื่องจากพวกท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ในหลักชะรีอะฮ์มากที่สุด บางที่อาจมีคนตั้งคำถามถึงบทบาทของศอฮาบะฮ์ในเรื่องนี้ ซึ่งเราก็ตอบรับว่าศอฮาบะฮ์เองก็ได้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับท่านศาสดาและได้รายงานหะดีษจากท่าน จึงถือได้ว่าพวกท่านมีความรู้ความเข้าใจกูรอ่านในระดับหนึ่ง รวมไปถึงความรู้ความเข้าใจในบทบัญญัติมากมายที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของมุสลิม แต่ถึงกระนั้นพวกท่านก็เป็นเพียงปฤชชนคนทั่วไปที่อาจมีความคิดเห็นขัดแย้งกันเองในหมู่พวกท่าน หรือมีการวินิจฉัยที่แตกต่างกัน เหมือนกับผู้รู้และพะกีฮ์โดยทั่วไปที่อาจมีทัศนะแตกต่างกัน ซึ่งนั่นก็ไม่ได้หมายความว่าเราจะไม่ได้ประโยชน์จากความรู้ของพวกท่านและหะดีษที่พวกท่านได้รายงานไว้

แต่อย่างไรก็ตาม แต่เราจะปฏิบัติอย่างไรในกรณีที่เกิดทัศนคติหรือความเข้าใจที่แตกต่างกันในหมู่ออฮาบะฮ์ ในกรณีเช่นนี้เราจะยึดเอาใครเป็นเกณฑ์ในการชี้วัดความถูกต้องได้ นอกจากอะฮ์ลุลบัยต์ที่ได้รับการรับรองไว้โดยหะดีษขอมุดีร์ หะดีษชะกอัลยัฮ์ และหะดีษอื่น ๆ อีกมากมาย และด้วยเหตุนี้เอง เราจึงเชื่อว่าอะฮ์ลุลบัยต์เป็นผู้นำทางวิชาการของประชาชาติอิสลาม และเป็นเกณฑ์ในการชี้วัดความถูกต้องในทางศาสนา

ในอีกด้านหนึ่ง ก็เป็นที่ประจักษ์ชัดในทางประวัติศาสตร์ว่า อะฮ์ลุลบัยต์ (โดยเฉพาะผู้นำของบรรดาศรัทธาชน อะลี บินอับีฏอลิบ) เป็นผู้ที่มีความรู้ในหลักธรรมคำสอนของศาสนามากที่สุด และมีความรู้ในทุกมิติ และทุกแง่มุมของชะรีอะฮ์ ดังที่ ดร.ซอฟิร อัลกอสิมี อาจารย์วิชาภาษาอาหรับและอิสลามศึกษาประจำมหาวิทยาลัยเลบานอนได้กล่าวไว้ว่า “ส่วนอะลีนั้นท่านเป็นอฮาบะฮ์ที่มีความสามารถในการพิพากษาคดีมากที่สุด (กล่าวคือ มีความชัดเจนและความถูกต้องในการพิพากษาคดีมากที่สุด) และเป็นที่ยอมรับว่าท่านเป็นที่ปรึกษา (ให้แก่ผู้อื่น) แต่ (ตัวท่านเอง) ไม่เคยปรึกษาผู้ใด แล้วใครก็รู้ได้ บางทีคุณธรรมที่ท่านมีอาจเป็นเหตุให้ท่านขอคำปรึกษาหรือถามความเห็นจากผู้อื่น แต่ตำราต่าง ๆ ที่มีไม่เคยกล่าวถึงเหตุการณ์ใดที่อะลีได้ขอคำปรึกษาจากอฮาบะฮ์คนใดเลยแม้แต่ครั้งเดียว” บรรดาอฮาบะฮ์ต่างมีความต้องการในการพึ่งพาความรู้ของท่าน และต่างย้อนกลับไปปรึกษาท่านในเรื่องต่าง ๆ แต่สำหรับตัวท่านเอง ไม่เคยมีบันทึกใดทางประวัติศาสตร์ที่กล่าวว่าท่านได้ขอคำปรึกษาจากอฮาบะฮ์คนใด สิ่งนี้บ่งบอกถึงคุณสมบัติอันสมบูรณ์และความรู้อันกว้างขวาง

ของท่านเมื่อเทียบกับศอฮาบะฮ์ท่านอื่น

มีรายงานจากอะลีว่าท่านกล่าวว่า “ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ได้ส่งฉันไปเยเมน แล้วฉันกล่าวกับท่านว่า โอ้ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ ท่านจะส่งฉันไปตัดสินคดีให้แก่พวกเขาทั้ง ๆ ที่ฉันเป็นคนหนุ่มและไม่มีความรู้ในการพิพากษาคดีกระนั้นหรือ (เมื่อศาสนทูตได้ยินเช่นนั้น) ท่านก็ใช้มือของท่านตีมาที่อกของฉันแล้วกล่าวว่า ‘ข้าย แต่อัลลอฮ์ ขอพระองค์ทรงชี้นำหัวใจของเขา และประทานความมั่นคงให้แก่ลิ้นของเขา’ นับแต่นั้นมาฉันก็ไม่เคยมีความสงสัยในการตัดสินคดีระหว่างคนสองคนอีกเลย”

มีบันทึกในหนังสือมะนาทิบของอิบนุลมะฆอซซี จากอุมมุสะละมะฮ์ว่า “ญับรอน์เคยบอกให้ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ตัดสินคดีหนึ่ง และศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ก็บอกให้อะลีตัดสินคดีนั้น”

รายงานจากอะลี กล่าวว่า

“ฉันเคยเข้าไปพบศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ในทุก ๆ วัน ครั้งหนึ่งในยามกลางวันและอีกครั้งในยามกลางคืน... และเมื่อมีโองการประทานลงมาแก่ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ท่านก็จะอ่านมันให้ฉันฟังและจดตาม ซึ่งฉันได้จดด้วยลายมือของฉัน แล้วท่านก็สอนให้ฉันรู้ถึงการตีความ (ตะอ์วีล) ของมัน และการอรรถาธิบาย (ตัฟซีร์) ของมัน และสิ่งที่ยกเล็ก (นาสิก) และที่ถูกยกเล็ก (มันสุค) ของมัน และสิ่งที่ชัดเจน (มุห์กัม) และสิ่งที่มีความหมายเป็นนัย (มุตะซาบิฮ์) ของมัน และสิ่งที่เป็นเฉพาะ (คอค) และสิ่งที่ครอบคลุม (อาม) ของมัน และท่านได้ขอต่ออัลลอฮ์ให้พระองค์ทรงประทานความเข้าใจและความจำโองการต่าง ๆ ให้แก่ฉัน ด้วยเหตุนี้ ฉัน

จึงไม่ลืมโองการใดจากคัมภีร์ของอัลลอฮ์ และไม่ลืมความรู้ที่ท่านได้บอกให้ฉันจด นับตั้งแต่ที่ท่านได้ขอพรให้แก่ฉันในสิ่งที่ท่านขอ และไม่มีสิ่งใดจากสิ่งที่อัลลอฮ์ให้ทรงสอนให้แก่ท่านจากสิ่งที่เป็นสิ่งอนุมัติ (หะلال) และสิ่งต้องห้าม (หะรอม) คำสั่งและคำห้าม สิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตและสิ่งที่จะเกิดในอนาคต และคัมภีร์ที่ประทานลงมาสู่ (ศาสดา) ที่มาก่อนหน้าท่านในเรื่องการจงรักภักดีและการฝ่าฝืน นอกจากจะสอนมันให้แก่ฉันและฉันก็จดจำมัน ฉะนั้น ฉันจึงไม่ลืม (สิ่งที่ท่านสอน) แม้แต่ตัวอักษรเดียว หลังจากนั้นท่านก็วางมือลงบนนอกของฉัน และวิงวอนต่ออัลลอฮ์ให้พระองค์ทรงเติมเต็มหัวใจของฉันด้วยความรู้ ความเข้าใจ วิทปัญญา และแสงสว่าง ฉันจึงกล่าวกับท่านว่า โอ้ศาสดาของอัลลอฮ์ ขอให้บิดาและมารดาของฉันได้พลีสเพื่อท่าน นับตั้งแต่ที่ท่านได้ขอพรจากอัลลอฮ์ให้แก่ฉันในสิ่งที่ท่านขอ ฉันก็ไม่ลืมสิ่งใด และในทุกครั้งที่ฉันพบสิ่งใดฉันก็ได้บันทึกมัน แล้วท่านยังกล่าวว่าฉันจะลืมอีกหรือหลังจากนี้ ท่านกล่าวว่า ฉันไม่เคยลืมนะเธอจะประสบกับความหลงลืมหรือความไม่รู้”

และตามที่กล่าวมานี้ เราจึงถือว่าอิมามอะลีเป็นบุคคลผู้ยิ่งใหญ่ที่มีความรู้อันกว้างขวางและครอบคลุม และมีความเข้าใจที่ลุ่มลึกต่อศาสนาด้วยเหตุนี้เอง ท่านศาสดาจึงกำหนดให้ท่านเป็นผู้นำของประชาชาติอิสลามหลังจากที่ท่านจากโลกนี้ไป

ความเป็นผู้นำทางการเมือง

มิติที่สองของหะดีษขอติรกีคือ มิติของความเป็นผู้นำทางการเมือง

กล่าวคือ ความเมเป็นอิมามและคอลีฟะฮ์ โดยที่เราเชื่อว่าหะดีษมอดีร์และตัวบทอื่น ๆ มีนัยที่บ่งบอกถึงการที่ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ได้แต่งตั้งให้อะลีเป็นตัวแทนของท่านในการบริหารปกครองประชาชาติอิสลามภายหลังจากท่าน และการที่อะลี บินอบีฏอลิบนั้นเป็นอิมามและคอลีฟะฮ์ ด้วยตัวบทแต่งตั้ง (นัศ) จากศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ นี่คือนั่นที่เราเชื่อมั่นและยึดถือ เพียงแต่มุสลิมกลุ่มอื่น ๆ ก็อาจจะมีทัศนะที่แตกต่างไป โดยที่พวกเขา มองว่าเหตุการณ์มอดีร์คุมเป็นเพียงการประกาศถึงความประเสริฐของอะลี และย้ำเตือนให้ประชาชาติอิสลามมอบความรักให้แก่ท่านเท่านั้น แต่เหตุการณ์ดังกล่าวมิได้มีนัยที่บ่งบอกถึงเรื่องของความเป็นอิมามและความเป็นคอลีฟะฮ์ในทางการเมืองแต่อย่างใด ซึ่งนี่ยังคงประเด็นที่เราสามารถนำมาเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้อยู่

ผู้รู้ของชีอะฮ์ถือว่าเรื่อง “วิลายะฮ์” ในนัยของความเป็นคอลีฟะฮ์และการเป็นผู้นำทางการเมืองเป็นเรื่องทางทฤษฎีที่สามารถจะถกเถียงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ นั่นก็ด้วยการที่พวกเขาได้แบ่งปัญหาทางศาสนาเป็นสองประเภท ประเภทแรกคือสิ่งที่จำเป็นต้องเชื่อ (ฏอริริยัต) และสิ่งที่เป็นเรื่องในทางทัศนะ (นะซอริยะฮ์) สิ่งที่เป็นต้องเชื่อ คือ เรื่องที่มีความกระชับชัดในระดับที่ไม่สามารถถกเถียงกันได้อีก เช่น การดำรงอยู่ของพระเจ้า เอกานุภาพของพระองค์ และความจำเป็นของการมีอยู่ของโลกหน้า หรือตัวอย่างเช่น ความเป็นข้อบังคับของการนมาซและการถือศีลอด ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องเชื่อโดยที่ไม่สามารถโต้แย้งหรือปฏิเสธได้ในทางตรงกันข้ามกับเรื่องในทางทัศนะเกี่ยวกับศาสนาที่มีได้มี

ความกระจ่างชัดสำหรับมุสลิมทุกคนในระดับที่ไม่สามารถโต้แย้งหรือถกเถียงกันได้อีก และตามที่กล่าวมานี้ ผู้รู้ของชีอะฮ์ถือว่าเรื่องการเป็นผู้นำทางการเมืองของอะลีเป็นเรื่องทางทัศนะ ดังนั้น ใครที่เห็นต่างจากชีอะฮ์ในเรื่องนี้ก็ไม่ถือว่าเป็นผู้ที่ออกจากศาสนา เพราะว่าเขามีได้ปฏิเสธสิ่งที่จำเป็นต้องเชื่อในทางศาสนา ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้ต่างจากกรณีของผู้ที่มีความเข้าใจที่กระจ่างชัดแล้วในเรื่องตำแหน่งอิมาม แต่เขากลับปฏิเสธมันเนื่องจากการปฏิเสธในกรณีหลังนี้ถือเป็นการปฏิเสธศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ ซึ่งนี่ก็ถือเป็นอีกประเด็นหนึ่ง

স্যยิดคูयीได้กล่าวไว้ในหนังสืออัตตันทีกีหว่า “เพราะว่าสิ่งที่จำเป็นในเรื่องวิลายะฮ์ก็คือ วิลายะฮ์ในความหมายของความรัก (อัลหุบ) และความภักดี (อัลวะลาอ์) ซึ่งพวกเรามีได้ปฏิเสธมัน (วิลายะฮ์) ในความหมายนี้ ยิ่งไปกว่านั้น พวกเขายังแสดงออกถึงความรักที่มีต่ออะฮ์ลุลบัยต์ ส่วนวิลายะฮ์ในความหมายของคิลาฟะฮ์ (การเป็นผู้นำต่อจากท่านศาสดา) ไม่ถือเป็นสิ่งจำเป็นแต่อย่างใด แต่เป็นเรื่องในทางทัศนะ และพวกเขาได้อธิบายมันไปในความหมายของความรักและความภักดี ถึงแม้ว่าจะเป็นการอธิบายโดยปฏิบัติตามบรรพบุรุษหรือผู้รู้ของพวกเขาก็ตาม และการที่พวกเขาปฏิเสธวิลายะฮ์ในความหมายของคิลาฟะฮ์ถือเป็นการปฏิเสธที่มีที่มาจากความเคลือบแคลงสงสัยดังที่ท่านได้ทราบแล้ว และเราก็ได้กล่าวไปแล้วว่า การที่การปฏิเสธสิ่งจำเป็นจะนำไปสู่การปฏิเสธ (กัฟร์) และความสกปรก (นะญาซะฮ์) ได้ นั่นจะต้องเป็นการปฏิเสธที่ถือเป็นการปฏิเสธท่านศาสดา เช่น หากว่าเขา (ผู้ปฏิเสธ) รู้ว่าสิ่งที่เขาปฏิเสธนั้นเป็นสิ่งที่ปรากฏ

อย่างเด่นชัดในหลักศาสนายังไม่อาจปฏิเสธได้ ซึ่งผู้ที่มีความเห็นต่าง (อะฮ์ลุลคิลาฟ) มิได้จัดอยู่ในกรณีนี้ เนื่องจากเรื่องคิลาฟะฮ์ของอะฮ์ลุลบัยต์ มิได้เป็นที่กระจ่างชัดสำหรับพวกเขาอย่างไม่อาจปฏิเสธได้ใช้ วิลายะฮ์ในความหมายของคิลาฟะฮ์ถือเป็นเรื่องที่ต้องเชื่อในทางนิกาย แต่มิใช่สิ่งที่จำเป็นต้องเชื่อในทางศาสนา”

การปฏิบัติตาม

มิตีที่สามที่แฝงเร้นอยู่ในหะดีษมอดีร์ก็คือ ความเป็นแบบอย่างที่มีอยู่ในตัวของอะลี โดยถือว่าท่านเป็นแบบอย่างที่ผู้ศรัทธาจำเป็นต้องปฏิบัติตาม

มอดีร์คุมมิได้เป็นเรื่องสำคัญทางความเชื่อเพียงอย่างเดียว ซึ่งโดยพื้นฐานเราก็เชื่อในความเป็นผู้นำของอิมามอะลีอยู่แล้ว ทว่ายังมีข้อคิดที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องกล่าวถึงคือ ผลสะท้อนที่ความเชื่อดังกล่าวนี้มีต่อชีวิตของเรา โดยที่ความเชื่อที่เรามีในความเป็นผู้นำของอะลีจะสะท้อนออกมาเป็นการปฏิบัติตามแบบอย่างและวิถีชีวิตของของท่าน รวมไปถึงอะฮ์ลุลบัยต์ของท่าน ซึ่งสิ่งนี้เป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญ

และตามที่กล่าวมานี้ เราจึงเข้าใจได้ถึงรายงานมากมายที่มาจากบรรดาอิมามแห่งอะฮ์ลุลบัยต์ ซึ่งได้เน้นย้ำถึงความเป็นชีอะฮ์ (ตะฮ์ซัยยูฮ์) ในความหมายนี้ ดังคำสอนของอิมามบากิรที่กล่าวว่า “ชีอะฮ์ของเรามีชีผู้ใดนอกจากผู้ที่ยำเกรงต่ออัลลอฮ์และเชื่อฟังพระองค์” และคำสอนของอิมามศอดิกที่กล่าวว่า “อย่าให้แนวคิดต่าง ๆ ชักจูงพวกท่านไป ขอสาบาน

ด้วยอัลลอฮ์ ความจงรักภักดี (วะลายะฮ์) ที่มีต่อเราไม่อาจเกิดขึ้นได้เว้นแต่ด้วยความสำรวมตน (วะเราะเอฮ์) และความพากเพียร (อิญญ์ดีฮาด) ในโลกนี้ และการเห็นอกเห็นใจ (มูวาซาต) พี่น้องที่มีพระเจ้าองค์เดียวกัน และผู้ที่อธรรมต่อผู้คนไม่ถือเป็นซีอะฮ์ของเรา” หรือคำสอนของท่านที่กล่าวว่า “ซีอะฮ์ของเราไม่ใช่ผู้ที่กล่าวยอมรับด้วยลิ้นของเขา แต่ขัดแย้งกับเราในการกระทำและคำสอน” รวมไปถึงคำกล่าวของท่านที่กล่าวว่า “แท้จริงฉันเป็นผู้นำของผู้ที่เชื่อฟังฉัน” และรายงานจากผู้นำของบรรดาศรีษานว่า ท่านกล่าวว่า “ซีอะฮ์ของเรา... เป็นสิริมงคลสำหรับผู้ที่อยู่รายรอบเขา และเป็นความสันติสำหรับผู้ที่ถูกคลุกคลีกับเขา” ดังนั้น ความจงรักภักดีที่มีต่ออะลีต้องแสดงออกผ่านพฤติกรรมและการกระทำ

จิตสำนึกที่มีชีวิต

ผู้มีความหวังใญ่ต่อเอกภาพของมุสลิม

อิมามอะลีมีความภาคภูมิใจในการที่ท่านเป็นผู้ดำรงรักษาไว้ซึ่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประชาชาติอิสลาม ดังคำกล่าวของท่านในหนังสืออะญุลบะลาเฆาะฮ์ที่รวบรวมโดยชะรีฟ อัรรอฎี ว่า “ไม่มีใครที่จะหวังใญ่ต่อความเป็นกลุ่มก้อนและความสมัครสมานสามัคคีของประชาชาติแห่งมุฮัมมัดมากไปกว่าฉัน ซึ่งด้วยสิ่งนั้นที่ฉันหวังในผลตอบแทนอันดี และการกลับคืน (สู่พระเจ้า) อย่างมีเกียรติ และฉันจะซื้อตรงต่อสิ่งที่ฉันสัญญาไว้กับตัวเอง”

ชีวิตของอะลีเป็นประจักษ์พยานที่ดีที่สุดที่ยืนยันถึงความมั่นคงที่ท่านมีต่อถ้อยคำข้างต้นนี้ ท่านได้ยอมสละสิทธิในการเป็นคอลีฟะฮ์และการเป็นผู้นำหลังจากศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ ดังที่ท่านได้กล่าวไว้ในขณะที่คนกลุ่มหนึ่งต้องการให้สตัยบันต่ออุษมานว่า

“พวกท่านก็ทราบดีว่าฉันเป็นผู้มีสิทธิโนมัน (ตำแหน่งคอลีฟะฮ์) มากกว่าผู้อื่น และขอสาบานต่ออัลลอฮ์ ฉันจะยอมในเรื่องที่สร้างความผาสุกให้แก่กิจการของมวลมุสลิม และ (โดยที่) สิ่งนั้นมิได้เป็นการยุติธรรมต่อผู้ใดเว้นแต่ตัวของฉันเองเท่านั้น ทั้งนี้โดยมุ่งหวังในผลตอบแทนและคุณความดี และเพื่อเป็นการออกห่างจากสิ่งที่ล่อตาล่อใจของมันที่พวกท่านแย่งชิงกัน”

เหตุใดอะลีจึงไม่ปกป้องสิทธิ์ของตนเอง

คำถามสำคัญข้อหนึ่งที่เรากำลังตอบในที่นี้ก็คือ เหตุใดอิมามอะลีจึงไม่ปกป้องสิทธิ์ของตนเองในการเป็นคอลีฟะฮ์

ในความเป็นจริงแล้ว อิมามอะลีได้กล่าวถึงสิทธิ์ที่ท่านมีไว้หลายต่อหลายครั้ง เพียงแต่ว่า เมื่อสิทธิ์ดังกล่าวนี้ได้ถูกแย่งชิงไปท่านก็ได้ดำเนินการอันใดในการเรียกร้องมัน แต่ท่านยอมที่จะปฏิบัติตามสิ่งที่ผู้คนยอมรับและใช้ชีวิตอยู่ภายใต้การปกครองของบรรดาคอลีฟะฮ์ อีกทั้งยังมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาต่อพวกท่านเหล่านั้นเพื่อรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของศาสนาและประชาชน แน่นนอนอย่างยิ่ง ท่านมิได้มีความสงสัยในสิทธิ์ที่ท่านมีแต่อย่างใด และมีได้เป็นผู้ขาดความกล้าหาญ เพราะท่านเป็นผู้ที่เคยกล่าวไว้ว่า “แม้ว่าชาวอาหรับทั้งหมดจะรวมตัวกันมาสู้กับฉัน ฉันก็จะไม่หลีกหนีไปจากพวกเขา”

ในขณะที่มีคนกลุ่มหนึ่งอธิบายการนิ่งเฉยของท่านว่าเป็นเพราะความกลัวตาย ท่านก็ได้โต้ตอบคนเหล่านั้นอย่างประหลาดใจในสิ่งที่พวกเขาคิด ทั้ง ๆ ที่ท่านเป็นนักรบที่ยืนหยัดต่อสู้ในหลายสมรภูมิ ไม่ว่าจะเป็นบัตร์ อูฮุด หุญัยน อะหฺซาบ และคิยบาร ซึ่งได้เป็นประจักษ์พยานถึงความกล้าหาญและความไม่กลัวตายของท่าน อีกทั้งท่านยังเป็นคนที่ปรารถนาในการตายอย่างวีรชนมากกว่าเด็กทารกที่ถวิลหาเต้านมมารดา ท่านกล่าวไว้ว่า “หากฉันเจียบพวกเขาก็จะกล่าวว่าฉันกลัวตาย ไม่เลย หลังจากเรื่องร้ายทั้งเล็กและใหญ่ และขอสาบานด้วยอัลลอฮ์ บุตรของนุฏอิลิบนั้นปรารถนาในความตายยิ่งกว่าทารกน้อยที่ปรารถนาในเต้านมของมารดาเสียอีก”

แล้วเหตุใดท่านจึงไม่เคลื่อนไหว

เหตุใดจึงไม่เรียกร้องสิทธิที่ท่านมี

ตัวของอิมามอะลีเองก็เคยพบกับคำถามนี้หลายต่อหลายครั้งและท่านก็ได้ให้คำอธิบายไว้ในตำราหะดีษและแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ มีบันทึกมากมายที่กล่าวถึงเหตุการณ์ที่อิมามอะลีได้อธิบายถึงสาเหตุที่ท่านไม่เรียกร้องสิทธิที่ท่านมี โดยสามารถสรุปได้ว่า เพราะท่านเห็นแก่ผลประโยชน์โดยรวมของอิสลามและประชาชาติมุสลิม ท่านตระหนักดีว่าการที่ท่านลุกขึ้นมาเรียกร้องสิทธิในเวลานั้น ในขณะที่ประชาคมอิสลามเพิ่งจะก่อร่างสร้างตัวขึ้น และศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ผู้เป็นผู้นำก็เพิ่งจากไปไม่นาน ในขณะที่ศัตรูที่ร้ายลุ่มก็เฝ้ารอเวลาอันเหมาะสมในการเข้ามาจู่โจมอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งคนกลุ่มหนึ่งก็เริ่มผินหลังให้ศาสนา อิมามอะลีตระหนักว่าหากว่า ถ้าหากท่านลุกขึ้นมาเรียกร้องสิทธิของท่านในเวลานั้นก็จะก่อให้เกิดความแตกแยกในประชาชาติอิสลาม และจะเกิดสงครามกลางเมืองขึ้น มุสลิมจะต้องหลังเลียดกันเอง และจะเปิดโอกาสให้ศัตรูสามารถเข้ามาจู่โจมได้ อีกทั้งจะเป็นข้ออ้างให้ผู้ที่ต้องการออกจากศาสนานำมาโจมตีได้ว่าปัญหาทั้งหมดที่เกิดขึ้นเป็นเพียงการแย่งชิงอำนาจ มิได้มีศาสนาประทานลงมาอย่างแท้จริงแต่อย่างใด มิใช่เพียงการชิงชั้นทางอำนาจระหว่างเผ่าและคนกลุ่มต่าง ๆ เท่านั้น เมื่ออิมามอะลีได้ตระหนักเห็นปัญหาเช่นนี้ท่านจึงเลือกที่จะหักห้ามตนเองจากการเรียกร้องสิทธิที่ท่านมี ซึ่งหากเป็นคนอื่นที่ไม่ใช่อะลียก็อาจไม่ใส่ใจต่อปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ก็เป็นได้ เพราะคนส่วนใหญ่สนใจเพียงแต่ว่าเขาจะบรรลุสู่อำนาจได้อย่างไร แต่

นั่นไม่ใช่อะลี อะลีเป็นผู้ที่ห่วงใยและให้ความสำคัญต่ออนาคตของอิสลาม และคำนึงถึงเพียงแต่ประโยชน์สุขของประชาคมมุสลิม ด้วยเหตุนี้เอง ท่านจึงไม่ได้ทำการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิ อันจะเป็นเหตุที่นำไปสู่การทำลายเสถียรภาพของประชาชาติอิสลาม และทำลายอนาคตของศาสนา ซึ่งสิ่งนี้เป็นสิ่งที่เราสามารถเรียนรู้ได้จากตัวบทมากมายที่บันทึกไว้ในตำราประวัติศาสตร์และตำราหะดีษ

อะลีกล่าวถึงจุดยืนของท่าน

ในหนังสืออัชชาฟี ฟิลอิมามะฮ์ มีรายงานจากบุรียดะฮ์ ซึ่งเป็นหนึ่งในศอฮาบะฮ์ผู้มีเกียรติที่ได้รับฟังจากศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์โดยตรง เมื่อท่านกล่าวว่า “โอ้บุรียดะฮ์ อะลีนั้นเป็นผู้นำของพวกท่านหลังจากฉัน” ด้วยเหตุนี้ เขาจึงเดินเข้ามาและปักธงไว้กึ่งกลางแล้วกล่าวว่า “ฉันจะไม่ให้สัตยาบันต่อผู้ใด จนกว่าอะลี บินอบีฏอลิบจะได้รับสัตยาบัน” จนอะลีต้องกล่าวกับเขาว่า “โอ้บุรียดะฮ์ จงเข้าร่วมกับผู้คนในสิ่งที่พวกเขาเลือกเกิด เพราะการรวมตัวกันเป็นกลุ่มของพวกท่านเป็นสิ่งที่ฉันรักมากกว่าการที่พวกท่านจะแตกแยกกันในวันนี้”

ครั้งหนึ่งอิมามอะลีได้ปราศรัยในซีกอรา ว่า

“มีเรื่องมากมายที่เกิดขึ้นและเราก็อุดทหนอดกลั้นทั้ง ๆ ที่ในตาของเรายังมีเศษธุลี (ที่สร้างความรำคาญ) ทั้งนี้โดยเป็นการยอมจำนนต่อสิ่งที่อัลลอฮ์ได้ทรงทดสอบเรา และด้วยความหวังในผลบุญจากสิ่งนั้น และความอดทนสำหรับเรานั้นเป็นสิ่งที่ดียิ่งกว่าการที่มุสลิมจะแตกแยกกัน

และโลหิตจะต้องรินหลัง”

อิมามกล่าวว่า การอดทนต่อการสูญเสียสิทธิ์นั้นดีกว่าการที่มุสลิมจะแตกแยกกันและหลังเลือดกันเอง ซึ่งคำกล่าวนี้แสดงให้เห็นถึงความห่วงใยที่ท่านมีต่อเอกภาพของมวลมุสลิม และความปรารถนาในการรักษาชีวิตของพวกเขา ซึ่งสำหรับคนที่คำนึงถึงแต่เพียงอำนาจทางการเมืองและความละโมภโลภมากทางดุนยาเขาก็จะไม่คิดเช่นนั้น ไม่ว่ามุสลิมจะรวมตัวกันเป็นอันหนึ่งเดียวกันหรือแตกแยกกัน หรือไม่ว่าผู้คนจะต้องหลังเลือดกันเองมากเพียงใด แต่อะลีไม่ใช่คนประเภทนี้

อีกเหตุการณ์หนึ่ง ก่อนที่จะเกิดสงครามอุฮูท่านกล่าวว่า “ท่าน ศาสตรา ในขณะที่ท่านกำลังจะสิ้นใจ เรายังคงเป็นอะฮ์ลุลบัยต์ของท่าน เครื่องญาติของท่าน ทายาทของท่าน และมีตรูผู้ใกล้ชิดต่อท่าน และเป็นสิ่งสร้างของพระเจ้าที่มีสิทธิ์ในตัวท่านมากที่สุด ซึ่งไม่มีผู้ใดโต้แย้งเราในเรื่องนี้... (ท่านกล่าวต่อไปจนถึง) แล้วพวกเขาก็โต้แย้งซึ่งอำนาจของศาสดาของเราไปจากเรา และมอบมันให้แก่ผู้อื่นที่ไม่ใช่เรา และขอสาบานต่ออัลลอฮ์ หากว่าเรามีได้กลัวว่าจะเกิดความแตกแยกขึ้นในหมู่มุสลิม และพวกเขาจะต้องกลับไปสู่การปฏิเสธ เราก็จะทำการเปลี่ยนแปลงสิ่งนั้นจนตราบใดที่เราจะยังมีความสามารถอยู่”

และในหนังสือที่ท่านส่งไปยังชาวอียิปต์ โดยส่งไปกับมาลิก อัลอัซซัร ท่านกล่าวว่า

“มุสลิมได้แก่งแย่งสิ่งนี้กันภายหลังจากท่าน (ศาสดา) ขอสาบานต่ออัลลอฮ์ ฉันไม่เคยคาดคิดและไม่เคยจินตนาการว่า หลังจากที่ท่านจากไป

ชาวอาหรับจะช่วงชิงสิ่งนี้ไปท่านจากอะฮ์ลุลบัยต์ของท่าน และไม่เคยมคิดว่า พวกเขาจะกีดกันฉันจากสิ่งนั้นหลังจากที่ท่านจากไป จนกระทั่งฉันได้เห็น ผู้คนหลังไหลไปหาคนคนหนึ่งเพื่อให้สัตยาบันต่อเขา ซึ่งฉันก็กุมมือของ ฉันไว้ จนกระทั่งเมื่อเห็นผู้คนผินหลังให้อิสลาม เรียกร้องไปสู่การทำลายล้างศาสนาของมุฮัมมัด เมื่อนั้นฉันจึงเกรงว่าหากฉันไม่ช่วยเหลืออิสลาม และพลพรรคของมัน ฉันก็จะต้องพบเห็นรอยร้าวและความพินาศที่ความเลวร้ายของมันสำหรับฉันนั้นยิ่งใหญ่กว่าการสูญเสียอำนาจการปกครองพวกท่าน ซึ่งเป็นเพียงสมบัติในวันเวลาอันน้อยนิด”

ในประวัติศาสตร์ของฏอแบรีและหนังสือเล่มอื่น ๆ มีบันทึกไว้ว่า:

“ในขณะที่ผู้คนรวมตัวกันเพื่อให้สัตยาบันต่ออุมัยยิด อุมัยยิดได้เข้ามาและกล่าวว่า ‘ขอสาบานด้วยอัลลอฮ์ ฉันเห็นว่ามันเป็นความสับสนวุ่นวายที่ไม่มีสิ่งใดสามารถยุติมันได้เว้นแต่เลือด โอษฐ์รหลานของอับดุลมะนาฟ อุมัยยิดมีความสำคัญต่อพวกท่าน คนอ่อนแอทั้งสองอยู่ไหน คนต่ำต้อยทั้งสองอยู่ไหน อะลีและอับบาซอยู่ไหน’ หลังจากนั้นเขาก็กล่าวว่า ‘โอ้บิดาแห่งหะซัน จงกางมือของท่านออกเพื่อที่ฉันจะได้ให้สัตยาบันต่อท่าน’ แต่อะลีได้ปฏิเสธข้อเสนอนั้น เขาจึงกล่าวบทวิของอัลมุตะลิมมิมิส ออกมาว่า

และไม่มีใครที่จะทนอยู่กับการกดขี่ได้

นอกจากสิ่งต่ำต้อยทั้งสอง ลาของหมู่บ้านและหมุดปักกระโจม

สิ่งนี้ถูกผูกไว้กับการกดขี่ทั้งร่างกาย

และสิ่งนี้ถูกเชือดแต่ไม่มีใครร่ำไห้ให้แก่มัน

เมื่ออะลีได้ยืนเช่นนั้นจึงกล่าวกับเขาว่า “ขอสาบานด้วยอัลลอฮ์ แท้จริงท่านไม่ได้ประสงค์สิ่งใดจากเรื่องนี้นอกจากความโกลาหลวุ่นวาย และขอสาบานด้วยอัลลอฮ์ ตราบใดที่ท่านยังคงประสงค์ร้ายกับอิสลาม ฉันก็ไม่มีเจตนาเป็นใจต้องฟังพาคำแนะนำของท่าน”

การปกป้องโครงสร้างของประชาชาติอิสลาม

ตัวอย่างที่สำคัญที่สุดของความห่วงใยที่ท่านมีต่อเอกภาพของประชาชาติอิสลามและผลประโยชน์ส่วนรวมของประชาชาติก็คือ การที่ท่านได้ให้การสนับสนุนรัฐด้วยการให้คำแนะนำและคำปรึกษา ท่านมิได้ปลีกตัวจากสังคมหรือยอมตกเป็นทาสของความโกรธแค้น และมีได้ปฏิบัติกับบรรดาคอลีฟะฮ์ด้วยอารมณ์ส่วนตัว แต่ท่านได้ทำตามหน้าที่ของท่าน ไม่ปิดกั้นตนเองจากบรรดาคอลีฟะฮ์และประชาคมอิสลาม ยังคงไปร่วมกิจกรรมในมัสญิด คอยให้คำปรึกษาและช่วยเหลือบรรดาคอลีฟะฮ์และประชาชาติอิสลามในหลายเหตุการณ์ ซึ่งมีเรื่องสำคัญถึง 90 เรื่องในทางทหาร เศรษฐกิจ การเมือง และศาสนา ที่คอลีฟะฮ์อุมร์ขอคำปรึกษาจากอิมามอะลี ซึ่งเขคนัจญ์มุดดิน อัลอัศกะรี ได้รวบรวมเรื่องต่าง ๆ เหล่านั้นไว้ในหนังสือของท่าน “อะลี วัลคูละฟะฮ์” (อะลี และบรรดาคอลีฟะฮ์)

คำถามที่เราควรถามในที่นี้คือ คอลีฟะฮ์อุมร์จะขอคำปรึกษาจากอิมามอะลีได้อย่างไร หากว่าท่านมิได้เชื่อมั่นในตัวอิมามและเชื่อถือความคิดของท่าน

อะลีมิได้มองบรรดาคอลีฟะฮ์อย่างเป็นทางการดังที่ ท่านจึงไม่ฉวย

โอกาสในการแก้แค้นพวกท่าน ในขณะที่พวกท่านเองก็มองอิมามอะลีในฐานะของผู้ให้การช่วยเหลือที่ได้รับความไว้วางใจ ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อศาสนาและประชาชาติอิสลาม และหากว่าออบูบักร์และอุมร์มองอะลีเป็นศัตรูแล้วท่านทั้งสองก็จะไม่ขอคำปรึกษาจากท่านอย่างเด็ดขาด แต่เรากลับพบว่าอิมามอะลีได้มอบคำแนะนำให้พวกท่าน และชี้แนะพวกท่านในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อมวลมุสลิม จนถึงขนาดที่คอลีฟะฮ์อุมร์ต้องกล่าวขอความคุ้มครองจากอัลลอฮ์ให้พ้นจากปัญหาที่ไร้ซึ่งบิดาของหะซันอยู่ข้างกาย

รายงานจากยะหฺยา บินอะกีล กล่าวว่า “อุมร์เคยกล่าวกับอะลี เมื่อได้ถามสิ่งหนึ่งแล้วท่านก็สร้างความโล่งใจให้ว่า ขออัลลอฮ์อย่าให้ฉันมีชีวิตอยู่หลังจากท่านเลย โอ้อะลี”

รายงานจากอบูสะอีด อัลคุดรีว่า ท่านได้ยินอุมร์กล่าวกับอะลี ในขณะที่ได้ถามท่านเกี่ยวกับสิ่งหนึ่ง แล้วกล่าวออกมาว่า “ขอความคุ้มครองจากอัลลอฮ์ให้พ้นจากการมีชีวิตอยู่ในวันหนึ่งที่ไร้ซึ่งบิดาของหะซัน” และรายงานจากท่านอีกเช่นกันว่า อุมร์ได้กล่าวว่า “หากว่าไม่มีอะลี อุมร์ต้องพินาศ” และคำวิงวอนของท่านที่กล่าวว่า “ข้าฯ แต่อัลลอฮ์ ขอพระองค์ทรงอย่าให้ข้าฯ ต้องตกอยู่ในความยากลำบากใด เว้นแต่จะมีบิดาของหะซันอยู่ข้างกาย” และตัวบทอื่น ๆ ของคอลีฟะฮ์อุมร์ที่ได้กล่าวชื่นชมบทบาทของอะลี ซึ่งได้รับการบันทึกไว้ในตำรับตำรามากมาย

และถึงแม้ว่าอิมามอะลีจะแสดงความไม่พอใจต่อแนวทางการเมืองในสมัยของคอลีฟะฮ์อุมร์ โดยเฉพาะในเรื่องของคสนทที่อยูรายรอบท่าน แต่ถึงกระนั้นท่านก็ยังคงให้คำปรึกษาแก่อุมร์ และพยายามอย่าง

ถึงที่สุดที่จะแก้ไขปัญหาการลุกขึ้นต่อต้านที่คอลลีเฟอ์ประสบในเวลานั้น โดยที่ท่านได้เป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ยเจรจาระหว่างผู้ประท้วงกับคอลลีเฟอ์ในหลายต่อหลายครั้ง แต่เหตุการณ์ก็บานปลายไปจนเกินกว่าที่ท่านจะควบคุมได้ และเมื่อผู้ประท้วงได้เข้าปิดล้อมอูษมานและตัดน้ำจากท่าน ท่านก็ได้ขอความช่วยเหลือจากอะลี ซึ่งอะลีก็ได้ส่งบุตรทั้งสองของท่านไป คือหะซันและหุเซน เพื่อนำน้ำไปให้อูษมาน

นอกจากนี้ยังมีข้อมูลทางประวัติศาสตร์อีกมากมายที่บันทึกไว้ในตำราของอะฮ์ลุลซุนนะฮ์ ถึงการที่ท่านได้สั่งให้หะซันและหุเซนยื่นรักษาความปลอดภัยที่ประตูบ้านของอูษมาน แต่ผู้ประท้วงก็ได้ปีนเข้าไปจากกำแพงของบ้านข้าง ๆ และเข้าไปสังหารคอลลีเฟอ์ได้ในที่สุด

การเปิดรับผู้เห็นต่าง

ความห่วงใยที่อะลีมีต่อเอกภาพของประชาชาติอิสลามเป็นแรงผลักดันให้ท่านยอมรับการตัดสินใจเรื่องผู้นำ (ตะห์กีม) และยุติสงครามตีฟิอินเพื่อเป็นการปฏิบัติตามความเห็นของคนส่วนใหญ่ในกองทัพของท่าน และความห่วงใยในเอกภาพดังกล่าวนี้เองที่ทำให้ท่านสามารถอดทนต่อการขู่ข่มของพวกคอวาริจญ์ที่กล่าวหาว่าท่านเป็นผู้ปฏิเสธ และทำการต่อต้านท่านอย่างเปิดเผย แม้แต่ในขณะที่ท่านกำลังกล่าวปราศรัยอยู่ในมัสญิดก็ตาม

บันทึกในหนังสืออะอิมมูลอิสลามว่า ในขณะที่ท่านกำลังกล่าวปราศรัยอยู่ในกุฟะฮ์ ชายคนหนึ่งจากพวกคอวาริจญ์ได้ลุกขึ้นแล้วกล่าว

ว่า “ไม่มีการตัดสินใจนอกจาก (การตัดสิน) ของอัลลอฮ์” ซึ่งอะลีก็ได้นิ่งเงียบ หลังจากนั้นคนอื่น ๆ ก็กล่าวขึ้นอีก และเมื่อมีคนลุกขึ้นกล่าวประโยคนั้นเป็นจำนวนมากท่านก็กล่าวว่า “ถ้อยคำแห่งสวรรค์ที่ประสงค์สิ่งผิดสำหรับพวกท่านเราจะมอบสิทธิให้สามประการ คือ เราจะไม่ห้ามให้พวกท่านมาสัมผัสจิตของอัลลอฮ์และทำการนมาซ และเราจะไม่ตัดสินพิพากษาพวกท่านจากเงินกองคลังตราบไตที่พวกท่านยังร่วมมือกับเราอยู่ และเราจะไม่เริ่มสงครามกับพวกท่านจนกว่าพวกท่านจะเป็นฝ่ายเริ่มมาก่อน”

แรงผลักดันที่นำไปสู่แนวทางแห่งเอกภาพ

เหตุใดอิมามอะลีจึงให้ความสำคัญต่อเรื่องเอกภาพเป็นอย่างมากถึงขั้นที่เราไม่สามารถพบเห็นการให้ความสำคัญต่อเอกภาพในระดับนี้ได้ในวิถีชีวิตของผู้ใด ดังที่ท่านเองก็เคยกล่าวไว้ว่า “ไม่มีใครที่จะหวังใยต่อความเป็นกลุ่มก้อนและความสมัคปรมาสนสามัคคีของประชาชาติแห่งมุฮัมมัดมากไปกว่าฉัน”

เราสามารถสรุปแรงผลักดันที่นำไปสู่แนวทางแห่งเอกภาพของอิมามอะลีและบรรดาอิมามแห่งอะฮ์ลุลบัยต์ไว้ได้สามประการ ดังนี้

หนึ่ง: แรงผลักดันทางศาสนา

บรรดาอิมามเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในเป้าหมายของศาสนามารวมไปถึงหลักการและจุดประสงค์ของชะรีอะฮ์มากที่สุด ดังนั้น พวกท่านจึงให้ความสำคัญต่อการบรรลุถึงเป้าหมายและจุดประสงค์ที่ศาสนาได้วางไว้ ซึ่งเอกภาพของอิสลามก็เป็นหนึ่งในเป้าหมายของศาสนา หรืออาจจะ

เป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดของศาสน์แห่งฟากฟ้าอีกด้วย มันไม่ใช่เรื่องที่จำกัดอยู่ในเวลาใดเวลาหนึ่ง แต่เป็นหลักการที่มนุษย์ทุกสมัยจะต้องปฏิบัติตามเพื่อเป็นการเชื่อฟังต่ออัลลอฮ์ ซึ่งโองการกุรอานก็ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของเรื่องนี้

“และนี่คือประชาชาติของสุเจ้า ประชาชาติที่เป็นหนึ่งเดียว และเราคือผู้อภิบาลของสุเจ้า ฉะนั้น จงยำเกรง” (ซูเราะฮ์ อัลมูอ์มีนูน โองการที่ 52) และโองการที่กล่าวว่า

“และนี่คือประชาชาติของสุเจ้า เป็นประชาชาติที่เป็นหนึ่งเดียว และเราคือผู้อภิบาลของสุเจ้า ฉะนั้น จงสักการะบูชา” (ซูเราะฮ์ อัลอันบิยาอ์ โองการที่ 92)

และโองการที่กล่าวว่า

“และจงยึดมั่นในสายเชือกของอัลลอฮ์อย่างพร้อมเพรียง และอย่าแตกแยกกัน” (ซูเราะฮ์ อาลิอิมรอน โองการที่ 103)

และโองการที่กล่าวว่า

“และจงอย่าเป็นเช่นบรรดาผู้ที่แตกแยกและขัดแย้งกันหลังจากที่หลักฐานอันชัดแจ้งได้มีมายังพวกเขา พวกเขาเหล่านั้นจะได้รับการลงทัณฑ์อันร้ายแรง” (ซูเราะฮ์ อาลิอิมรอน โองการที่ 105)

อนึ่ง เชคมุฮัมมัดหุเซน อาลุกาซีฟีลฆิวอ์เคยกล่าวไว้ว่า “อิสลามได้สร้างขึ้นมาจากเสาหลักสองต้น คือ ถ้อยคำแห่งเอกภาพ (กะลิมะฮ์ อดเตาฮีต) และเอกภาพแห่งถ้อยคำ (เตาฮีต อัลกะลิมะฮ์)

อิมามอะลีได้แสวงหาความใกล้ชิดต่ออัลลอฮ์และมุ่งหวังผลบุญ

จากความใส่ใจที่ท่านมีต่อเอกภาพของมวลมุสลิม ดังที่ท่านได้กล่าวว่า “ไม่มีใครที่จะหวังใยต่อความเป็นกลุ่มก้อนและความสมัครสมานสามัคคีของประชาชาติแห่งมุฮัมมัดมากไปกว่าฉัน ซึ่งด้วยสิ่งนั้นที่ฉันหวังในผลตอบแทนอันดี และการกลับคืน (สู่พระเจ้า) อย่างมีเกียรติ และฉันจะซื้อตรงต่อสิ่งที่ฉันสัญญาไว้กับตัวเอง”

สอง: แนวคิดที่เจริญก้าวหน้า

อิมามอะลีเข้าอิสลามในฐานะของอารยธรรมที่มาจากเพื่อสร้างประชาชาติชั้นนำและเปี่ยมด้วยอำนาจให้เกิดขึ้นบนโลกนี้ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะนำเสนอประชาชาติอิสลามให้เป็นแบบอย่างแก่มวลมนุษย์ ดังที่พระผู้ทรงสูงส่งได้ตรัสว่า “และเช่นนั้นที่เราได้กำหนดให้สุเจ้าเป็นประชาชาติสายกลาง เพื่อที่สุเจ้าจะได้เป็นประจักษ์พยานต่อมวลมนุษย์” (ซูเราะฮ์ อัลบะกอรเราะฮ์ โองการที่ 134) และ “และสุเจ้านั้นอยู่สูงกว่า หากสุเจ้าเป็นผู้ศรัทธา” (ซูเราะฮ์ อัลบะกอรเราะฮ์ โองการที่ 139) ซึ่งสิ่งที่อิสลามประสงค์นี้ไม่อาจเกิดขึ้นได้ หากว่ามุสลิมยังคงสาละวนอยู่กับปัญหาความขัดแย้ง อิมามอะลีกล่าวว่า

“อัลลอฮ์ผู้ทรงมหาวริสุทฺิได้ทรงประทานความกรุณาต่อกลุ่มคนของประชาชาตินี้ ด้วยสายเชือกแห่งความสามัคคีที่ผูกมัดเขาไว้ ให้พวกเขาได้เคลื่อนไหวและพักพิงใต้ร่มเงาของมัน ด้วยความกรุณาที่ไม่มีสิ่งสร้างใดสามารถรับรู้ถึงคุณค่าของมันได้ เพราะมันนั้นมีค่ามากกว่าทุกสิ่งและยิ่งใหญ่กว่าทุกสิ่งสำคัญ”

ซึ่งคำกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า อิมามอะลีถือว่าความสามัคคีของ

มุสลิมเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด

ในอีกโอกาสหนึ่งท่านกล่าวว่า "อัลลอฮ์ผู้ทรงมหابริสุทธิ์ไม่เคยสิ่งดีให้ผู้ที่อยู่ในความแตกแยก ทั้งผู้ที่อยู่ในอดีตและปัจจุบัน"

คนบางกลุ่มอาจคิดว่าพวกเขาอาจแสวงหาผลประโยชน์ได้จากการสร้างความแตกแยก แต่อิมามได้กล่าวย้ำเตือนว่าสิ่งที่ได้รับมานั้นจะไม่มีทางเป็นสิ่งดี หรือบางทีก็อาจเป็นประโยชน์ที่ไม่สมบูรณ์ ในขณะที่มันอาจจะนำไปสู่ผลเสียที่ประเมินค่ามิได้ได้ในระยะยาว

สาม: จิตใจที่บริสุทธิ์

อุปสรรคประการหนึ่งในการสร้างความเป็นเอกภาพให้เกิดขึ้นในประชาชาติก็คือ คนบางกลุ่มอาจตระหนักถึงความสำคัญของมัน แต่ความโลภและผลประโยชน์ส่วนตัวที่พวกเขาอาจทำให้เขาหันเหออกจากการสร้างเอกภาพ และกลับเป็นผู้ก่อความแตกแยกและความเป็นศัตรูให้เกิดขึ้น เพื่อที่จะบรรลุถึงเป้าหมายในการเมืองที่พวกเขามี แต่อะฮ์ลุลบัยต์นั้นเป็นผู้ที่บริสุทธิ์จากแนวคิดในลักษณะนี้ ดังพระดำรัสของพระเป็นเจ้าที่ตรัสว่า "แท้จริงอัลลอฮ์ทรงประสงค์ที่จะขจัดมลทินออกจากสุเจ้า อ้ออะฮ์ลุลบัยต์ และชำระสุเจ้าให้บริสุทธิ์ยิ่ง" (ซูเราะฮ์ อัลอะห์ซาบ โองการที่ 33) ดังนั้น พวกท่านจึงไม่มีความปรารถนาในตำแหน่ง ลาภยศสรรเสริญ หรือผลประโยชน์ทางการเมือง

ผลประโยชน์ส่วนบุคคลอาจเป็นเหตุจูงใจให้คนบางกลุ่มเลือกความขัดแย้งแทนที่ความสมัครสมานสามัคคี แต่สำหรับอะฮ์ลุลบัยต์แล้ว พวกท่านมีจิตใจที่บริสุทธิ์จากผลประโยชน์ทางโลกทั้งปวง ด้วยเหตุนี้ สิ่งที

พวกท่านให้ความสำคัญที่สุดจึงเป็นเอกภาพของประชาชาติอิสลาม และยอมสละประโยชน์ส่วนตน ถึงแม้ว่ามันจะแลกมากับการสูญเสียสิทธิที่พวกท่านมีก็ตาม ขออัลลอฮทรงประทานผลตอบแทนอันดีให้แก่พวกท่าน

อิมามอะลีได้กล่าวถึงจิตใจของท่านที่สูงส่งเหนือผลประโยชน์ส่วนตนว่า “และขอสาบานต่ออัลลอฮ ฉันจะยอมในเรื่องที่สร้างความผาสุกให้แก่กิจการของมวลมุสลิม และ (โดยที่) สิ่งนั้นมีได้เป็นการอยู่ดีธรรมต่อผู้ใดเว้นแต่ตัวของฉันเองเท่านั้น ทั้งนี้โดยมุ่งหวังในผลตอบแทนและคุณความดี และเพื่อเป็นการออกห่างจากสิ่งที่ล่อตาล่อใจของมันที่พวกท่านแย่งชิงกัน”

ครั้งหนึ่งอิบนุอับบาสได้เข้าพบผู้นำของบรรดาศรัทธาชนในขณะที่ท่านอยู่ที่ซีกอร์ ซึ่งในขณะนั้นท่านกำลังซ่อมแซมรองเท้าของท่านอยู่ ท่านถามอิบนุอับบาสว่า “รองเท้าคู่นี้มีค่าเท่าไร” เขาตอบว่า “มันไม่มีค่าอะไร” ท่านกล่าวว่า “ขอสาบานต่ออัลลอฮ มันเป็นที่รักสำหรับฉันมากกว่าการเป็นผู้ปกครองพวกท่านเสียอีก เว้นเสียแต่ว่าฉันจะดำรงไว้ซึ่งสังฆกรรมหรือขจัดสิ่งผิด”

พินิจจุดยืนแห่งเอกภาพ

มีความจำเป็นมากเพียงใดที่เราจะต้องศึกษาวิถีชีวิตอันยิ่งใหญ่ของอิมามอะลี และพิจารณาถึงจุดยืนอันมั่นคงในเรื่องเอกภาพที่ท่านได้แสดงไว้ ขอให้เราท่านทั้งหลายได้ปฏิบัติตามหน้าที่ความรับผิดชอบของเรามีต่อศาสนา สังคม และประเทศชาติ ในการรักษาไว้ซึ่งเอกภาพและความสมัครสมานสามัคคี ทั้งในระดับของสังคม ประเทศชาติ และประชาชาติ

โดยเฉพาะในช่วงเวลานี้ที่ประเทศมุสลิมต่างตกอยู่ในปัญหาความขัดแย้ง และแผนการในการสร้างความแตกแยก

จุดยืนของอิมามอะลีได้นำเสนอบทเรียนสำคัญในทางจริยธรรมให้แก่ประชาชาติอิสลาม นั่นคือ การที่คนทุกคนจะต้องให้ความสำคัญต่อผลประโยชน์ส่วนรวมก่อนที่จะคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตน

เรามีได้มีความประสงค์ที่จะเปรียบเทียบบทเรียนทางจริยธรรมนี้ในทางการเมือง เพราะว่ากิจกรรมทางการเมืองนั้นเป็นกิจกรรมที่กระทำอยู่ในคนกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มหนึ่งเท่านั้น แต่เราต้องการที่จะกล่าวถึงความสำคัญของบทเรียนทางจริยธรรมนี้ในทางสังคม เนื่องจากเป็นสิ่งที่สำคัญต่อผู้คนในวงกว้าง ซึ่งในที่นี้เราใคร่จะกล่าวถึงกรณีสำคัญสองกรณีด้วยกัน คือ การทำงานในองค์กรทางสังคม และการใช้ชีวิตในสถาบันครอบครัว

ในการทำงานในองค์กรทางสังคม เช่น มูลนิธิและชมรมต่าง ๆ รวมไปถึงองค์กรทางศาสนาและวัฒนธรรม อาจเกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกันในหมู่สมาชิก หรืออาจจะมีการแข่งขันกันในการบริหารองค์กรโดยที่สมาชิกส่วนหนึ่งอาจมองว่าตนมีความเหมาะสมในการบริหารมากกว่า และความคิดที่พวกเขามีเป็นความคิดที่ถูกต้องกว่า หรือสมาชิกบางส่วนอาจผิดหวังในการที่พวกเขาไม่ได้บรรลุถึงสิ่งที่พวกเขาต้องการในการแสดงบทบาทในองค์กร จนก่อให้เกิดปฏิกิริยาสองรูปแบบ คือ

1) ปฏิกิริยาโต้ตอบด้วยอารมณ์ส่วนตัว เช่นการถอนตัวออกจากองค์กร ยุติการสนับสนุน ขัดขวางการดำเนินงานขององค์กร หรือร้ายแรงที่สุดก็คือการสร้าง ความเสื่อมเสียให้แก่ผู้บริหารองค์กร

2) การรักษาไว้ซึ่งโครงสร้างโดยรวมขององค์กร ในทางตรงกันข้ามกับปฏิภิกิริยาในรูปแบบแรก อาจมีคณกลุ่มหนึ่งที่ยังคงยึดมั่นในการรักษาโครงสร้างโดยรวมขององค์กร และให้การสนับสนุนส่งเสริมการทำงานขององค์กรให้ดำเนินไปในทางที่ดี

ส่วนการใช้ชีวิตในสถาบันครอบครัว เป็นเรื่องธรรมดาที่อาจเกิดความขัดแย้งขึ้น โดยที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมองว่าตนสูญเสียสิทธิ์หรือถูกกระทำการอันเป็นการลิดรอนสิทธิ์บางอย่าง ในกรณีเช่นนี้เราจะพบเห็นปฏิภิกิริยาได้สองรูปแบบ คือ

1) การยื่นกรานที่จะเรียกร้องสิทธิของตนเอง โดยใช้ทุกวิถีทางที่จะบรรลุถึงสิ่งที่ต้องการ ถึงแม้ว่าวิธีการดังกล่าวอาจนำไปสู่การล่มสลายของครอบครัวและอนาคตที่มีตมของบุตรก็ตาม

2) การยอมสูญเสียสิทธิบางอย่าง เพื่อรักษาไว้ซึ่งโครงสร้างโดยรวมของครอบครัวและอนาคตของบุตร

เราจะต้องเรียนรู้จากบทเรียนทางจริยธรรมที่อิมามอะลีได้แสดงไว้ผ่านวิถีชีวิตของท่าน ทั้ง ๆ ที่ท่านเชื่อในสิทธิ์ที่ท่านมี แต่ท่านก็ยังคงปฏิบัติกับบรรดาอะลีฟะฮ์ด้วยการปฏิบัติที่ดี โดยได้มอบคำปรึกษาแนะนำให้พวกท่าน และทุ่มเทความพยายามอย่างถึงที่สุดในการปกป้องรักษาโครงสร้างโดยรวมของอิสลาม อีกทั้งยังอนุญาตให้สาวกของท่านบางคนรับตำแหน่งสำคัญในรัฐ เช่น

1. สัลมาน อัลฟาริสี รับตำแหน่งเจ้าเมืองมะดาอินในสมัยของอะลีฟะฮ์อุมัร

2. หุซัยฟะฮ์ บินอัลยะมาน รับตำแหน่งเจ้าเมืองอาร์เซอร์ไบจัน ต่อมาอุมัรได้ย้ายท่านไปเป็นเจ้าเมืองมะดาอิน หลังจากที่ได้ปลดสลัมาน อัลฟาริสีออก และต่อมาอุษมานก็ได้แต่งตั้งให้ท่านเป็นเจ้าเมืองปกครองอาร์เมเนีย

3. อัมมาร บินยาสिर รับตำแหน่งเจ้าเมืองกุกุพีในสมัยของคอลีฟะฮ์ อุมัร และในสมัยของคอลีฟะฮ์อุษมานก็ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตรวจการอียิปต์

ความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวม

ชีวประวัติของอิมามอะลีเต็มไปด้วยแบบอย่างอันเจิดจรัสในการตระหนักถึงประโยชน์ส่วนรวมก่อนประโยชน์ส่วนตน และการเอาชนะอัตตาเพื่อรักษาไว้ซึ่งโครงสร้างโดยรวมของศาสนาและสังคม

ความรักในอิมามอะลี และความเชื่อที่มีต่อความเป็นผู้นำของท่าน หมายถึง การปฏิบัติตามวิถีชีวิตและแบบอย่างของท่าน

การมีอยู่ขององค์กรทางสังคมถือเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและสังคม และไม่เป็นที่อนุญาตที่ใครจะสร้างความอ่อนแอให้แก่องค์กรทางสังคม เพื่อแลกมาซึ่งผลประโยชน์ส่วนตน

อนึ่ง มีความจำเป็นที่เราจะต้องเน้นย้ำถึงความสำคัญของจริยธรรมในการทำงานเป็นหมู่คณะ ซึ่งบางครั้งอาจมีความจำเป็นที่สมาชิกจะต้องยอมสละความยึดมั่นในความคิดเห็นของตน เพื่อรักษาไว้ซึ่งโครงสร้างโดยรวมขององค์กร

เช่นเดียวกันนี้ในเรื่องสถาบันครอบครัว ปัญหาหนึ่งที่เรพบเห็นในปัจจุบันคือ ปัญหาการหย่าร้าง จำเป็นที่เราจะต้องสร้างจิตสำนึกในการให้อภัยและการปฏิบัติกันโดยละมุนละม่อมให้เกิดขึ้นในสถาบันครอบครัว รวมไปถึงการยอมเสียสิทธิ์บางอย่างเพื่อรักษาไว้ซึ่งโครงสร้างโดยรวมของครอบครัว และปกป้องรักษาครอบครัวไว้ไม่ให้ล่มสลาย ซึ่งสิ่งนี้จะนำไปสู่นาคตที่ดีของบุตรหลานและสังคมได้ในภายภาคหน้า

การสร้างการปกครองที่เที่ยงธรรม

การขึ้นรับตำแหน่งคอลีฟะฮ์ของผู้นำของบรรดาศรัทธาชนนั้นถือเป็นโอกาสอันดีของประชาชาติอิสลามในการที่จะได้สัมผัสกับการปกครองที่เที่ยงธรรม อันมีรากฐานมาจากจริยธรรมอันสูงส่งของอิสลามและวางอยู่บนพื้นฐานของประโยชน์สุขของประชาชาติโดยรวม และอะลีก็เป็นผู้ที่มีความเหมาะสมที่สุดในหน้าที่อันนี้ ด้วยการที่ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ในคัมภีร์ของอัลลอฮ์และแบบฉบับของศาสนทูตของพระองค์มากที่สุด หรือในอีกแง่มุมหนึ่ง อะลีก็เป็นบุคคลที่มีความยุติธรรมและเป็นมนุษยย์ผู้มีความบริสุทธิ์ ซึ่งความบริสุทธิ์ของอะลีเป็นสิ่งที่ไม่มีผู้ใดตั้งข้อสงสัย และตัวท่านเองก็เคยกล่าวไว้ว่า “ขอสาบานด้วยอัลลอฮ์ ฉันมิได้เก็บสะสมทองคำใด ๆ จากโลกของพวกเขา ทั้งมิได้สะสมทรัพย์สมบัติไว้อย่างมากมาย และมิได้สะสมเสื้อผ้าใด ๆ นอกจากผ้าเก่า ๆ เพียงสองผืน”

และท่านยังกล่าวไว้อีกว่า

“หากฉันปรารถนาก็จะแสวงหาหนทางไปยังน้ำผึ้งสีอำพัน ข้าวสาลีอันอ่อนนุ่ม และแพรไหมอันงดงาม แต่หาไม่ ตัณหาจะไม่มีวันมีชัยเหนือฉัน และความละโมภจะไม่มีวันชักนำฉันไปสู่การเลือกสรรอาหาร เพื่อบางทีในหิญาซและยะมะฮ์ยังมีคนที่ไม่มีโอกาสได้ลิ้มรสขนมปัง และไม่มีโอกาสได้อิมแฮม หรือ (ไม่มีวัน) ที่ฉันจะนอนหลับอย่างสุขสบาย ในขณะที่รอบกายยังมีท้องที่ว่างเปล่า และดับที่ร้อนระอุ (จากความกระหาย)”

และตามที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า ท่านเป็นบรุษผู้มีความรู้ในหลักการ หลักจริยธรรม และบทบัญญัติของศาสนา และมีความมุ่งมั่นอย่างถึงที่สุดที่จะนำมาปฏิบัติ

ในอีกด้านหนึ่ง สังคมอิสลามในช่วงเวลาที่อิมามอะลีขึ้นรับตำแหน่งคอลีฟะฮ์เป็นสังคมที่ผู้คนต่างเบียดเบียนต่อความเหลื่อมล้ำที่พวกเขาต้องพบเจอในรัฐบาลก่อนหน้า ที่มีการแบ่งแยกและให้สิทธิพิเศษแก่คนกลุ่มหนึ่งเหนือคนอื่นอีกกลุ่มหนึ่ง ด้วยเหตุนี้ สังคมอิสลามในยุคนี้จึงเป็นสังคมที่มุ่งหวังการเปลี่ยนแปลง และพวกเขาก็ได้พบความหวังนั้นในตัวของอิมามอะลี ดังนั้น ผู้คนมากมายจึงไหลหลั่งเข้าไปให้สัตยาบันต่อท่านอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ซึ่งนี่ก็เป็นข้อโดดเด่นอีกประการหนึ่งของการเป็นคอลีฟะฮ์ของอะลี โดยที่มันได้เกิดขึ้นมาจากความต้องการของประชาชาติอิสลามอย่างแท้จริง

ท่านผู้นำของบรรดาศรัทธาชน อะลี บินอบีฏอลิบ ได้กล่าวถึงเหตุการณ์ในครั้งนั้นว่า “ในขณะนั้น ไม่มีสิ่งใดทำให้ฉันประหลาดใจนอกจากการที่ผู้คนที่เป็นเสมือนฝูงไฮยีน่าวิ่งเข้ามาหาฉันจากทุกทิศ ถึงขนาดที่หะซันและหุเซนต้องถูกเหยียบ และปลายผ้าที่ไหล่ทั้งสองข้างของฉันต้องขาดวิน พวกเขารุมล้อมฉันเสมือนฉันเป็นฝูงแกะ แต่เมื่อฉันขึ้นกุมบังเหียนรัฐบาล คนกลุ่มหนึ่งก็ทำลายคำสัตย์ปฏิญาณ และคนอีกกลุ่มหนึ่งก็ออกจากการจงรักภักดี ในขณะที่คนอีกกลุ่มก็เริ่มสำแดงความอธรรม”

ประสบการณ์ของอะลี บทเรียน และอนุสติ

เป็นที่น่าเสียดายว่าการปฏิรูปของอะลียังไม่สามารถออกดอกออกผลได้ เพราะมีอุปสรรคมากมายที่ขัดขวางมันอยู่ ดังที่ท่านได้กล่าวว่า “แต่เมื่อฉันขึ้นกุมบังเหียนรัฐบาล คนกลุ่มหนึ่งก็ทำลายคำสัตย์ปฏิญาณ และคนอีกกลุ่มหนึ่งก็ออกจากการจงรักภักดี ในขณะที่คนอีกกลุ่มก็เริ่มสำแดงความอธรรม” และนอกจากนี้ยังมีตัวบัพอื่น ๆ อีกมากมายที่ท่านกล่าวกับชาวอิรักอย่างเจ็บปวดและชื่นชมถึงอุปสรรคที่ท่านต้องพบเจอจากการสร้างระบอบการปกครองที่เที่ยงธรรม ท่านกล่าวว่า “โอ้ประชาชนชาวอิรัก พวกท่านเป็นเสมือนสตรีที่ตั้งครรภ์ ซึ่งตั้งครรภ์และเมื่อครบกำหนดคลอดก็แท้งบุตร ครั้นสามีของนางก็ตายจากไป และการเป็นหม้ายของนางก็กินเวลาอย่างยาวนาน และสมบัติของนางก็กลับตกเป็นมรดกของผู้ที่อยู่ห่างไกล ขอสาบานต่ออัลลอฮ์ ฉันมิได้มาสู่พวกท่านอย่างเต็มใจ แต่ด้วยการบีบบังคับ” เหตุใดโครงการของอิมามอะลีจึงถูกขัดขวาง ทั้ง ๆ ที่มันเป็นสิ่งที่ประชาชาติอิสลามรอคอย ในโอกาสนี้เราจะวิเคราะห์ถึงเรื่องนี้

สิ่งหนึ่งที่เราจะพบได้ก็คือ หลายต่อหลายครั้งที่ประชาชาติอิสลามในทุกยุคสมัย รวมถึงยุคปัจจุบัน ได้สบโอกาสอันดีในการสร้างระบอบการปกครองที่เที่ยงธรรม แต่ก็มีมักจะมีอุปสรรคมาขัดขวางไม่ให้โครงการดังกล่าวนี้ประสบความสำเร็จ ด้วยเหตุนี้เอง จึงเป็นสิ่งที่สมควรเป็นอย่างยิ่งที่เราจะนำประสบการณ์ของอะลีมาศึกษา เพื่อจะได้เห็นถึงอุปสรรคที่ท่านได้พบเจอ ดังนี้

หนึ่ง: ความเสื่อมทรามของหนักการเมือง

ในทุกสังคมมักจะมีคนกลุ่มหนึ่งที่รับหน้าที่ในทางการเมือง คนกลุ่มนี้บางทีก็อาจจะมีเจตนาบริสุทธิ์ในการทำงานเพื่อประโยชน์สุขของสังคม และให้การสนับสนุนการสร้างระบอบการปกครองที่เที่ยงธรรม แต่ในขณะเดียวกันก็อาจมีคนอีกกลุ่มหนึ่งที่มีเจตนาไม่บริสุทธิ์ที่ใส่ใจเพียงแค่อำนาจและผลประโยชน์ส่วนตนเท่านั้น ซึ่งนี่คือปัญหาที่ประสบกับอะลี เพราะคนกลุ่มที่ต่อต้านท่านมิได้มีแรงจูงใจใดในการต่อต้าน เว้นแต่ความผกผันในทรัพย์สินศฤงคารและลาภยศสรรเสริญ ซึ่งในการปกครองของอะลีคนกลุ่มนี้ได้สูญเสียโอกาสในการบรรลุถึงสิ่งที่พวกเขาประสงค์

สอง: สังคมที่ขาดความสูงงอมทางความคิด

หากผู้คนสังคมหนึ่งขาดความสูงงอมทางความคิด ก็เป็นธรรมดาที่พวกเขาจะเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตามชนชั้นนำ ซึ่งเป็นผู้นำเผ่า กลุ่ม หรือพรรค และเมื่อนั้นพวกเขาก็จะเป็นเพียงผู้ตามที่คอยปฏิบัติตามคำสั่งของผู้นำเท่านั้น อีกทั้งยังจะเป็นกลุ่มคนที่คอยแสดงปฏิกิริยาทางอารมณ์ในทุกครั้งที่เกิดเหตุการณ์สำคัญ อันจะเป็นโอกาสอันดีให้ผู้ประสงค์ร้ายเข้ามาฉวยโอกาสในการเล่นกับชะตากรรมของพวกเขาได้

สาม: ความสุดโต่งทางศาสนา

บางคนอาจไม่คิดว่า ท่ามกลางการเมืองของผู้นำของบรรดาศรัทธาชน อะลี บินอบีฏอลิบ ซึ่งเป็นบุคคลที่ดีที่สุดหลังจากศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ จะมีคนกลุ่มหนึ่งปรากฏขึ้นมา นั่นก็คือคอวาริจญ์ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีแนวคิดสุดโต่งทางศาสนา พวกคอวาริจญ์ถือว่าตนเองนั้นมีความเคร่งครัด

และมีความห่วงใยในศาสนา มากกว่าอะลี บินอบีฏอิลิบเสียอีก ด้วยเหตุนี้ พวกเขาจึงก่อความไม่สงบและสร้างความขัดแย้งขึ้นในประชาชาติอิสลาม ซึ่งคนกลุ่มนี้ก็เป็นอีกอุปสรรคหนึ่งในการขัดขวางโครงการของอะลี

สี่: การวางแผนสมคบคิดในการทำลายจิตสำนึก

ประวัติศาสตร์ได้เล่าให้เราทราบถึงบทบาทของมูอาวีเยฮ์ ที่ได้ทำลายความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกองทัพของอิมามอะลีและมวลชนของท่านในอิรัก ซึ่งคนแบบมูอาวีเยฮ์นี้มีอยู่ทุกยุคทุกสมัย โดยที่พวกเขามักจะพยายามแทรกซึมเข้าไปในสังคมต่าง ๆ เพื่อสร้างความแตกแยกและความอ่อนแอให้เกิดขึ้นในสังคม

เป็นสิ่งที่จำเป็นเป็นอย่างที่ที่เราจะทำการศึกษาประสบการณ์ต่าง ๆ ที่อิมามได้พบเจอ และวิเคราะห์ถึงอุปสรรคที่ขัดขวางความสำเร็จในการสร้างรัฐอุดมคติของท่าน เพื่อที่เราจะได้รับบทเรียน และข้อเตือนใจในการสร้างสังคมอุดมสุขของเราได้ในภายภาคหน้า

อิมามอะลีกับความทุกข์ที่ได้รับจากสังคม

เหตุใดประชาชาติอิสลามถึงปฏิเสธอะลี สถานภาพที่ท่านมีไม่เป็นที่รู้จักกระนั้นหรือ บรรดาศอฮาบะฮ์มิได้เป็นประจักษ์พยานและรับรู้ถึงสถานภาพที่อะลีมีต่อศาสนทูตกระนั้นหรือ พวกเขามิได้รับฟังหะดีษที่กล่าวถึงอะลีหรือ พวกเขามิได้ประจักษ์ถึงความเหมาะสมของท่าน รวมถึงความกล้าหาญและความโดดเด่นที่ท่านมีหรือ แล้วเหตุใดเมื่อท่านศาสดาจากไปพวกเขาจึงไม่ยอมให้ท่านขึ้นเป็นผู้นำ หรือแม้กระทั่งในวันที่ท่านขึ้น

รับตำแหน่งคอลีฟะฮ์ ผู้คนที่เข้ามาให้การสนับสนุนท่านก็ยังมีไม่มากเท่าที่ควรจะเป็น สิ่งที่ท่านต้องพบเจอกลับกลายเป็นสภาพอันน่าเจ็บปวดที่เกิดจากความแตกแยกและการทรยศหักหลัง ดังที่ท่านเองก็กล่าวไว้ว่า “แต่เมื่อฉันขึ้นกุมบังเหียนรัฐบาล คนกลุ่มหนึ่งก็ทำลายคำสั่งสัตย์ปฏิญาณ และคนอีกรุ่นหนึ่งก็ออกจากภารกิจรักภักดี ในขณะที่คนอีกรุ่นหนึ่งก็เริ่มสำแดงความอธรรม”

ฏอฮา หุเซน นักวรรณกรรมชื่อดังได้กล่าวถึงสถานการณ์ในช่วงเวลาแห่งการเป็นคอลีฟะฮ์ของอิมามอะลีไว้ว่า “ไม่ว่าอะลีจะปิดรอยร้าวใดก็จะมีรอยร้าวใหม่เกิดขึ้น ในขณะที่คนของท่านก็เป็นพวกที่ไร้ความสามารถ จมดิ่งอยู่ในสิ่งที่พวกเขาชอบอันเป็นความสุขสบาย พวกเขาเป็นเสมือนดาบที่ไร้คม ไม้ที่ไร้เสี้ยนหนาม และกลายเป็นที่ปรารถนาของศัตรูผู้ห่างไกล และศัตรูที่อยู่ท่ามกลางพวกเขาก็มุ่งหวังในตัวพวกเขา”

คนคนหนึ่งต้องประหลาดใจในขณะที่ศึกษาประวัติศาสตร์ของอิมามอะลี และต้องเจ็บปวดกับการปฏิบัติอันเลวร้ายที่ท่านต้องประสบ ทั้ง ๆ ที่ท่านเป็นผู้มีสถานภาพอันสูงส่ง ณ อัลลอฮ์และศาสนทูตของพระองค์ ประชาชาติอิสลามในยุคหนึ่งได้ผินหลังให้กับท่านจนไม่เหลือฐานอำนาจใดสำหรับท่านนอกจากเมืองกูฟะฮ์ ท่านกล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่า “มันมิใช่สิ่งใดนอกจากกูฟะฮ์ที่ฉันกุมมันไว้แล้วคลายออก และหากมิใช่ผู้ใดอีกนอกจากเจ้าที่สายลมของเจ้าจะพัดพาไป ก็ขอให้อัลลอฮ์ทรงทำให้เจ้าพบกับความอัปลักษณ์”

ในเวลานั้นหัวเมืองใหญ่ ๆ เช่น ดามัสกัส อียิปต์ เยเมน และพื้นที่

อื่น ๆ ได้ตกเป็นของกลุ่มกบฏ แม้แต่กุฟะฮ์เองก็ยังคงถูกกองทหารรับจ้างของอุมัยยะฮ์โจมตี จนอิมามอะลีต้องนำกองทหารออกไปปราบด้วยตัวของตนเอง

เหตุใดเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้จึงเกิดขึ้นในยุคการปกครองของท่าน ท่านมีข้อบกพร่องใดหรือ หรือด้วยความสามารถใดในการบริหารปกครอง

ไม่เลย หะดีษของศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์และชีวประวัติอันเจิดจรัสของอะลีล้วนแต่เป็นประจักษ์พยานถึงสถานภาพอันสูงส่งของท่าน แต่ใครก็ตามที่ได้ศึกษาประวัติศาสตร์ของอะลีโดยตรงไปตรงมา ก็จะได้พบได้ว่าสภาพแวดล้อมในขณะนั้นเป็นสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อท่านแต่อย่างใด ด้วยสาเหตุต่าง ๆ ซึ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ ความยึดมั่นในหลักการที่ผู้นำของบรรดาศรัทธาชนมี ตามปกติแล้วคนที่เอาอกเอาใจผู้คนก็มักจะได้รับการสนับสนุน แต่สำหรับคนที่ยึดมั่นในหลักการที่ผู้คนที่อยู่รายรอบไม่สามารถรับได้ ผู้ที่จะให้การสนับสนุนก็จะมีเพียงน้อยนิด

สาวกของท่านแนะนำให้ท่านปฏิบัติตามผู้ปกครองที่มาก่อนหน้าท่าน โดยอนุญาตให้มุอาวิยะฮ์อยู่ในตำแหน่งตามเดิม และเอาอกเอาใจกิ้อลหะฮ์และซุเบร เพื่อที่คนกลุ่มนี้จะได้ไม่ลุกขึ้นต่อต้านท่าน แต่ท่านก็ปฏิเสธคำแนะนำดังกล่าว และไม่ยินยอมที่จะใช้เล่ห์เพทุบายและนโยบายอ้อมซอม หากนั่นหมายถึงการต้องแลกมาด้วยความยุติธรรม หลักการ และความถูกต้อง ท่านกล่าวไว้ว่า “ขอสาบานด้วยอัลลอฮ์ มุอาวิยะฮ์มิได้ฉลาดหลักแหลมไปกว่าฉันเลย แต่เขามีนิสัยฉ้อโกงและชั่วช้า และหากว่าฉันมิได้เป็นผู้รังเกียจการฉ้อโกงฉันก็อาจจะเป็นคนที่ฉลาดหลัก

แหลมที่สุด” และกล่าวว่า “พวกท่านสั่งให้ฉันแสวงหาชัยชนะด้วยการกตซี้กระนั้นหรือ”

การปกครองของท่านเป็นการปกครองที่สมบูรณ์แบบโดยไร้ซึ่งความบกพร่องใด ๆ แต่ผู้คนส่วนใหญ่ในเวลานั้นให้ความสำคัญต่อผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าสิ่งใด และเมื่อท่านปฏิเสศที่จะใช้วิธีการเอาอกเอาใจพวกเขา ก็จึงผละเหินไปและไม่ให้การสนับสนุนท่าน สิ่งนี้ถือเป็นการทดสอบอันยิ่งใหญ่จากอัลลอฮ์ที่ท่านต้องประสบ ถึงขั้นที่ท่านต้องกล่าวว่า “ฉันได้ถูกอวยุติกรรมนับตั้งแต่วันที่ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์จากไป”

บทเรียนเกี่ยวกับหลักการพื้นฐาน

อะลีได้มอบบทเรียนอันยิ่งใหญ่ให้แก่นักปฏิรูปทุกคน ในการที่พวกเขาจะต้องไปละทิ้งอุดมการณ์ของพวกเขาเพื่อแลกมาซึ่งความพึงพอใจของผู้คน และปฏิบัติสิ่งที่ผู้คนต้องการ ถึงแม้ว่ามันจะขัดแย้งกับหลักการและคุณค่าทางจริยธรรมที่เขายึดมั่น การกระทำเช่นนี้ไม่ถูกต้อง และไม่อาจมอบเหตุผลแก่ต่างให้เราได้ในวันแห่งการตัดสิน ท่านอิมามได้ยืนหยัดบนหลักการของท่าน ถึงแม้ว่าผู้คนจะผละเหินไปจากท่าน และตำหนิท่านบนบรรณมาสน์เป็นเวลาหลายสิบปี แต่สิ่งนั้นก็ไม่ได้ทำให้คุณค่าของท่านลดลง หรือทำลายสถานภาพที่ท่านมี ณ องค์อภิบาลของท่าน และตัวท่านเองก็ไม่เคยใส่ใจต่อสิ่งนั้น ดังที่ท่านกล่าวว่า “การที่ผู้คนมากมายเข้ามาห้อมล้อมฉันมิได้สร้างเกียรติยศใดให้แก่ฉัน และการที่พวกเขาแยกย้ายออกไปจากฉันก็ไม่อาจสร้างความเปล่าเปลี่ยวใดแก่ฉันได้”

ดังนั้น เราจะต้องเรียนรู้บทเรียนแห่งการยืนหยัดบนสัจธรรมจากอิมามแห่งสัจธรรม ผู้นำของบรรดาศรัทธาชน อะลี บินอบีฏอเล็บ ซึ่งท่านเองก็ได้เรียกร่องสวนศิษย์และผู้ที่มีใจรักต่อท่านให้ยืนหยัดบนหนทางแห่งความถูกต้อง และไม่รู้สึกเปล่าเปลี่ยวเดียวดายในการเดินบนหนทางแห่งความถูกต้อง ถึงแม้ว่าหนทางนี้จะมีเพื่อนร่วมทางเพียงน้อยนิด “จงอย่ารู้สึกเดียวดายในหนทางแห่งทางนำ เพียงเพราะผู้ที่เดินร่วมทางนั้นมีน้อยนิด”

ความอดทนที่ไร้ขอบเขต

ชีวิตของอะลี บินอบีฏอลิบเป็นชีวิตที่เต็มไปด้วยขุมคลังทางจริยธรรมอันยิ่งใหญ่ที่ยากจะหาผู้นำทางศาสนาและสังคมคนใดมาเปรียบเทียบได้ ท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของจริยธรรมไว้อย่างมากมาย และกล่าวถึงบทบาทที่มันมีต่อชีวิตของมนุษย์ ทั้งในแง่ของปัจเจกบุคคลและสังคม ท่านได้กล่าวถึงลักษณะทางจริยธรรมไว้อย่างละเอียด ทั้งสิ่งที่เป็นจริยธรรมที่ดีและลักษณะนิสัยที่ขัดแย้งกับจริยธรรม และสิ่งที่ตกทอดมาถึงเราในทุกวันนี้มีเพียงส่วนเล็กน้อยจากคำสอนของท่านเท่านั้น ยังมีคำสอนอีกมากมายที่ตกทอดมาไม่ถึงเรา แต่ถึงกระนั้นเราก็สามารถพบได้ถึงขุมคลังจากจริยธรรมอันยิ่งใหญ่ที่ยากจะหาที่เปรียบเทียบได้ในคำสอนที่ได้รับการถ่ายทอดมาสู่เรา

ความอดทนในพจนานุกรมของอะลี

ขันติธรรม หรือความอดทน เป็นจริยธรรมที่พบเห็นได้มากในคำสอนของอิมามอะลี ซึ่งมรดกทางจริยธรรมที่ท่านได้ทิ้งไว้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของจริยธรรมในทางทฤษฎีที่ต้องควบคู่ไปกับการปฏิบัติ ดังที่เราจะเห็นถึงทั้งสองสิ่งนี้ได้ในชีวิตของท่าน

อะลีได้กล่าวถึงความอดทนไว้หลายสิบครั้งในคำสอนของท่าน และกล่าวถึงความสำคัญของความอดทนในแง่ที่เป็นพื้นฐานของบุคลิกภาพ

ของมนุษย์ โดยที่ท่านได้สรุปความสำคัญของความอดทนไว้ในคำกล่าวของท่านที่ว่า “พื้นฐานของความอดทนคือความเชื่อมั่นในอัลลอฮ์” ซึ่งบุคคลใดที่มีความเชื่อมั่นในอัลลอฮ์ว่าพระองค์จะไม่ทรงทำสิ่งใดนอกจากสิ่งที่ดี ไม่ว่าจะมนุษย์จะรู้ถึงแง่ดีของมันหรือไม่ บุคคลนั้นก็ถือเป็นคนที่มีความพร้อมสำหรับการสร้างคุณลักษณะแห่งความอดทนให้เกิดขึ้นในตัวตนของเขา

ในทัศนะของอะลี ความอดทนมิได้หมายถึงการยอมจำนน แต่มันคือเจตนารมณ์อันกล้าแกร่ง ด้วยเหตุนี้ท่านจึงกล่าวว่า “ความอดทนคือความกล้าหาญ” ซึ่งอาจหมายถึง ความกล้าหาญในการเผชิญหน้ากับปัญหา หรือความกล้าหาญในการแบกรับปัญหาและปรับตัวให้เข้ากับมัน

ความอดทน สำหรับอะลีถือเป็นหนทางที่นำไปสู่การก้าวข้ามปัญหา แต่ไม่ใช่การยอมจำนนต่อปัญหา ด้วยเหตุนี้ท่านจึงกล่าวว่า “ความอดทนเป็นผู้ช่วยเหลือในทุกกิจการ” ท่านยังกล่าวอีกว่า “ใครที่ขึ้นขี่พาหนะของความอดทนเขาก็จะได้รับทางนำไปสู่ชัยชนะ” เพราะทุกปัญหาที่มนุษย์ประสบจะต้องหมดสิ้นไปในวันหนึ่ง ไม่ว่าจะช้าหรือเร็ว ดังนั้น เขาจะต้องก้าวผ่านมันไปให้ได้โดยได้รับผลเสียน้อยที่สุด ท่านกล่าวว่า “ความวิบัตินั้นมีปลายทางที่มันจะต้องพบกับการสิ้นสุด ฉะนั้น ใครที่ประสบกับมันก็จงก้มหัวรับมันและอดทนจนกว่ามันจะผ่านพ้นไป” นั่นก็เพราะว่าความอดทนจะช่วยให้คนที่พบเจอกับเรื่องเลวร้ายรู้สึกว่าคุณได้รับการแบ่งเบาจากผลที่จะตามมาจากมัน ดังที่ท่านได้กล่าวว่า “ด้วยความอดทนที่เรื่องเลวร้ายจะบางเบา” หรือ “ความอดทนผ่อนปรนเรื่องเลวร้าย”

แก่นแท้ของความอดทน

สิ่งหนึ่งที่สำคัญที่เราจะต้องเรียนรู้ก็คือ ความหมายของความอดทน ในถ้อยคำของอิมามอะลี

ครั้งหนึ่งอิมามอะลีได้กล่าวถึงลักษณะสองประการของความอดทน คือ “ความอดทน คือ การที่ชายคนหนึ่งจะต้องแบกรับสิ่งที่เขาพบเจอ และ ปกปิดสิ่งที่ทำให้เขากริ้วโกรธ” ซึ่งชายคนหนึ่งในตัวบทนี้ หมายถึง คนคนหนึ่ง ไม่ว่าจะหญิงหรือชาย ซึ่งคำกล่าวนี้ต้องการกล่าวถึงความจำเป็นในการที่คนคนหนึ่งจะต้องอดทนต่อเรื่องราวร้ายที่เขาประสบ และความอดทนนี้เองที่เป็นเงื่อนไขสำคัญในการที่จะทำให้คนคนหนึ่งเป็นมนุษย์ผู้มีความอดทน และไม่เพียงเท่านั้น แต่เขาจะต้องไม่แสดงปฏิกิริยาโต้ตอบต่อสิ่งที่สร้างความโกรธให้แก่เขาอีกด้วย

รูปแบบของความอดทน

ความอดทนในทัศนะของอะลีนั้นมีหลากหลายรูปแบบ ดังที่ท่านได้กล่าวไว้ว่า “ความอดทนต่อเรื่องราวร้าย ความอดทนต่อการเชื่อฟัง (พระเจ้า) หรือความอดทน (ในการหักห้ามตนเอง) จากการทำบาป และ ประเภทที่สามนี้เป็นความอดทนที่อยู่ในระดับที่สูงกว่าสองประเภทแรก”

คำถามสำคัญข้อหนึ่งที่ควรให้คำตอบในที่นี้ก็คือ ความอดทนของมนุษย์นั้นเป็นสิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด หรือมันเป็นคุณธรรมที่มนุษย์สามารถฝึกฝนตนเองได้ในเรื่องนี้ท่านอิมามได้กล่าวไว้ในหลายโอกาสว่า คุณธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สามารถได้รับมาได้จากการฝึกฝนตนเอง ท่าน

กล่าวว่า “จงทำให้ตัวของท่านคู้้นเคยกับการอดทน” และ “จงทำให้ตัวของท่านคู้้นเคยกับการอดทนต่อสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ และจริยธรรมที่ดียิ่งก็คือความอดทน” และ “ความอดทนที่ดียิ่งก็คือ ความพยายามในการอดทน (อັตตะศ็อบบุร)”

ดังนั้น มนุษย์จะต้องมีความพยายามในการอดทน และจะต้องพยายามอดทนต่อความขมขื่นและความเจ็บปวดที่เขาอาจต้องประสบในชีวิต ซึ่งสิ่งนี้ถือเป็นความอดทนที่ดีเลิศ เพราะมันเป็นการสร้างเสริมความอดทนให้เกิดขึ้นในจิตใจของเขา

ความสำคัญของการอดทนทางสังคม

ความอดทนในแง่มุมมองหนึ่งอาจเกี่ยวข้องกับเรื่องส่วนบุคคล เช่น การป่วยไข้ และการสูญเสียทรัพย์สิน ซึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ในแง่ของปัจเจกบุคคล แต่ยังมีความอดทนอีกรูปแบบหนึ่งที่สำคัญไปยิ่งกว่านั้น นั่นคือ ความอดทนในทางสังคม นั่นก็คือการที่คนคนหนึ่งมีความอดทนในความสัมพันธ์ที่เขามีต่อผู้อื่น ซึ่งเป็นการทดสอบหนึ่งที่อัลลอฮ์ได้ทรงกำหนดไว้ในชีวิตของมนุษย์ ดังที่พระองค์ได้ตรัสไว้ว่า “เราได้กำหนดให้คนบางกลุ่มในหมู่สุเจ้าเป็นเครื่องทดสอบของบางกลุ่ม เพื่อดูว่าสุเจ้าจะอดทนใหม่ และพระผู้อภิบาลของสุเจ้านั้นเป็นผู้ทรงมองเห็นทุกสิ่ง” (ซูเราะฮ์ อัลฟุรกอน โองการที่ 20)

หนึ่งในการทดสอบที่แท้จริงที่มนุษย์จะต้องพบเจอก็คือ ความสัมพันธ์ที่เขามีต่อคู่สมรส บุตร บุพการี และเพื่อนบ้าน รวมไปถึงคนทุก

คนที่อยู่รายรอบเขาในชีวิต ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเสียดายว่าคนบางส่วนไม่มีความอดทนในทางสังคม และเมื่อพวกเขาพบกับปัญหาที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์ทางครอบครัวพวกเขาก็จะไม่สามารถอดทนและแบกรับปัญหาได้ ถึงแม้ว่าบางที่ปัญหาที่เขาพบจะเป็นเพียงเรื่องเล็ก ๆ ก็ตาม และเช่นเดียวกันนี้กับเพื่อนบ้านที่อยู่รายรอบเขา ด้วยเหตุนี้ คำสอนทางศาสนาจึงเน้นย้ำถึงความสำคัญของการมีความอดทนในเรื่องของความสัมพันธ์ทางสังคม

ความอดทนของอะลี ทฤษฎีและการปฏิบัติ

ในขณะที่คนคนหนึ่งศึกษาถึงชีวิตของอะลีก็จะรู้สึกได้ถึงความเจ็บปวดและความทุกข์ที่ท่านต้องแบกรับไว้จากความอดทนที่ท่านมีต่อสังคมของท่าน แต่ถึงกระนั้น เราก็ไม่เคยพบเห็นท่านแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบในเชิงลบหรือมุ่งร้ายต่อผู้ใด สิ่งเดียวที่ท่านยึดถือเป็นหลักปฏิบัติขั้นพื้นฐานก็คือการรับใช้และสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์สุขให้แก่ผู้คน ซึ่งท่านเป็นผู้ที่ได้ปกป้องรักษาศาสนาและมีส่วนร่วมของท่านศาสดาแห่งความเมตตาในการสร้างสังคมอิสลามให้เกิดขึ้น สังคมนี้ที่อะลีได้ทุ่มเทร่างกายและแรงใจของท่านไปเพื่อที่มันจะได้เกิดขึ้นมาบนโลกแห่งความเป็นจริง ซึ่งท่านไม่เคยได้รับสิ่งตอบแทนใด ๆ จากความเหนื่อยยากของท่านนอกจากความเจ็บปวดและความทุกข์ทรมาน

ท่านกล่าวไว้ในครั้งหนึ่งว่า “แล้วฉันก็อดทน ทั้ง ๆ ที่ในดวงตามีเศษธุลี และมีกระดูกติดอยู่ในลำคอ” หรือดังที่ท่านกล่าวไว้ในอีกโอกาสหนึ่งว่า “แล้วฉันก็มองข้ามเศษธุลี (ที่ติดอยู่ในดวงตา) และกลืนน้ำลายลงไปทั้ง ๆ ที่มีกระดูก (ติดอยู่ในลำคอ) และอดทนอดกลั้นในการระงับความโกรธ

ต่อสิ่งที่ขมยิ่งกว่าซีกาเทศ และเจ็บปวดต่อหัวใจยิ่งกว่าการกรีตของใบมีด”

อะลีได้เตรียมพร้อมสำหรับการเผชิญหน้ากับความทุกข์ทุกรูปแบบ ดังนั้น ท่านจึงไม่รู้สึกระหลาดใจในสิ่งที่เกิดขึ้น และมีได้รู้สึกผิดหวังต่อการที่สังคมเนรคุณต่อท่าน เพราะอะลีได้เคยคาดคิดถึงสิ่งที่ท่านจะได้รับไว้แล้วตั้งแต่ต้น โดยที่ท่านศาสนทูตได้บอกให้ท่านทราบถึงปัญหาและความทุกข์ยากต่าง ๆ ที่ท่านจะได้พบ เช่นคำกล่าวของท่านในครั้งหนึ่งว่า “ประชาชาตินี้จะหักหลังเธอหลังจากที่ฉันจากไป ในขณะที่เธอยังคงดำรงอยู่บนแนวทางของฉัน ต่อสู้เพื่อแบบฉบับของฉัน ใครที่รักเธอก็เท่ากับรักฉัน และใครที่เกลียดเธอก็เท่ากับเกลียดฉัน และสิ่งนี้ (หมายถึง เคราะห์ของท่าน) จะชุ่มฉ่ำไปด้วยสิ่งนี้ (โลหิต)”

สะดีร์ อัศศ็อยรอฟี ได้รายงานจากอับดุลอะซีซ มุฮัมมัด บินอะลี ว่า อะลีได้ล้มป่วยแล้วอับบัวร์และอุมร์ได้ไปเยี่ยมท่าน และเมื่อทั้งสองท่านออกมาจากบ้านของอะลีก็ไปพบท่านศาสดา

ท่านศาสดาทถามว่า “ท่านทั้งสองไปไหนมา”

ทั้งสองท่านตอบว่า “ไปเยี่ยมอะลี”

ท่านถามว่า “แล้วท่านทั้งสองพบว่าเขาเป็นอย่างไร”

ทั้งสองท่านตอบว่า “เราเห็นว่าเขากลับในสภาพที่เขาคือ”

ท่านจึงกล่าวว่า “ไม่เลย เขาจะไม่มีวันตาย จนกว่าจะได้ประสบกับการทรยศหักหลัง แล้วประชาชาตินี้ก็จะกลายเป็นบทเรียนให้ผู้คนในภายหลังได้เรียนรู้”

อัลลอฮทรงประสงค์ที่จะให้ท่านได้เป็นแบบอย่างของการอดทนต่อ

ปัญหาและความยากลำบากในการทำงานเพื่อสังคม และในอีกรายงานหนึ่ง จากอะนัส บินมาลิก กล่าวว่า

“เราได้ออกไปพร้อมศาสนทูตแห่งอัลลอฮแล้วท่านก็ได้เดินผ่านสวนแห่งหนึ่ง อะลีจึงกล่าวขึ้นว่า ‘สวนแห่งนี้ช่างงดงามอะไรเช่นนี้’ ท่านกล่าวว่า ‘สวนของเธอในสวรรค์คงยิ่งกว่านี้’ จนกระทั่งท่านได้เดินผ่านสวนถึงเจ็ดแห่ง และในทุกแห่งอะลีก็กล่าวว่า ‘โอ้ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ สวนแห่งนี้ช่างงดงามอะไรเช่นนี้’ แล้วท่านศาสดาก็ตอบกลับว่า สวนของเธอในสวรรค์นั้นงดงามกว่า แล้วท่านศาสดาก็วางมือของท่านลงบนไหล่ข้างหนึ่งของอะลีแล้วร่ำไห้ อะลีจึงถามท่านว่า ‘เหตุใดท่านจึงร่ำไห้ โอ้ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ’ ท่านกล่าวว่า ‘ความพยายามที่อยู่ในห้วงอกของผู้คน ซึ่งพวกเขาจะไม่มีวันเปิดเผยมันออกมาต่อหน้าเธอจนกว่าฉันจะจากโลกนี้ไป’ อะลีถามท่านต่อไปว่า ‘แล้วฉันควรทำอย่างไร โอ้ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ’ ท่านตอบว่า ‘อดทน’ อะลีถามต่อไปว่า ‘แล้วศาสนาของฉันจะยังคงอยู่รอดปลอดภัยไหม’ ท่านตอบว่า ‘ศาสนาของเธอจะยังคงอยู่รอดปลอดภัย’”

ผู้ทำงานเพื่อสังคมจะต้องศึกษาชีวิตของอะลี บินอบีฏอเล็บ ในขณะที่ท่านได้เผชิญกับปัญหาและความยากลำบาก เพื่อที่เขาจะได้เห็นถึงความยากลำบากที่อิมามอะลีได้พบเจอ ซึ่งท่านได้พบเจอกับความยากลำบากอย่างมากมาย ดังที่ท่านได้กล่าวว่า “ฉันได้ถูกอธรรม โดยความอธรรมที่ฉันประสบนั้นมากเท่าจำนวนของก้อนกรวดและก้อนหิน” และท่านยังกล่าวอีกว่า “ไม่มีใครที่จะประสบ (การข่มเหง) จากผู้คนที่ฉันประสบ”

อิมามอะลีได้ประสบกับปัญหามากมายแม้แต่ในช่วงเวลาที่ท่าน

ขึ้นเป็นคอลีฟะฮ์ ซึ่งคำปราศรัยของท่านที่ได้รับการรวมและบันทึกไว้ใน
นะฮ์ญุลบะลาเฆาะฮ์โดยชะรีฟรอฎีกีก็ได้ทำให้เราทราบถึงสิ่งนี้ ท่านกล่าวว่า
“ประชาชาติอื่น ๆ ต่างหวาดกลัวในความอธรรมของผู้ปกครอง แต่ฉันกลับ
ต้องห่วงเกรงความอธรรมที่มาจากประชาชนของฉัน” คำกล่าวนี้เป็นคำ
กล่าวที่เต็มไปด้วยความเจ็บปวด ถึงขนาดที่ท่านต้องจารึกความเจ็บปวดและ
ความผิดหวังที่ท่านประสบไ้ผ่านคำปราศรัยของท่านเมื่อครั้งที่มิชวามาถึง
ท่านว่า กองทัพของมูอาวิยะฮ์ได้บุกเข้าโจมตีอัลอันบาร แล้วท่านได้ปราศรัย
ปลุกกระดมให้ทหารลุกขึ้นสู้ แต่พวกเขากลับนิ่งเงียบ จนท่านต้องกล่าวว่า
“ฉันน่าจะไม่ได้พบและรู้จักพวกท่านเลย ขอสาบานด้วยอัลลอฮ์ การรู้จัก
พวกท่านมันได้นำมาซึ่งความเสียใจและผิดหวัง ขออัลลอฮ์ทรงสังหารพวก
ท่าน พวกท่านได้ทำให้หัวใจของฉันเต็มไปด้วยหนอง และทำให้หัวใจของ
ฉันเต็มไปด้วยความโกรธ... พวกท่านทำลายความคิดเห็นของฉันด้วยการ
ฝ่าฝืนและทรยศ...” ซึ่งท่านต้องประสบกับสภาพเช่นนี้จนถึงวันที่ท่านถูก
สังหารในมิหฺรอบของท่าน ด้วยน้ำมือของผู้ที่อะลีได้ปฏิบัติดีและแสดงความ
เมตตาต่อเขาตลอดมา และยังคงแสดงความกรุณาต่อเขาถึงแม้ว่าเขาจะเป็น
ผู้ลงดาบฟันศีรษะของท่านก็ตาม ในขณะที่ท่านนอนเจ็บอยู่บนเตียงท่านได้
สั่งให้ลูก ๆ ของท่านปฏิบัติดีกับอับดุลเราะหฺมาน อิบน์มุลญุมี ผู้เป็นฆาตรกร
สังหารท่าน “จงมอบอาหารให้เขาจากอาหารของฉัน จงมอบเครื่องดื่มให้
เขาจากเครื่องดื่มของฉัน และหากว่าฉันยังมีชีวิตฉันก็จะพิจารณาโทษเขา
ด้วยความคิดเห็นของฉัน แต่หากว่าฉันตายก็จงฟันเขาเพียงครั้งเดียว และ
จงอย่าปฏิบัติกับเขาอย่างเกินเลยไปกว่านี้”

ผู้นำที่เป็นมนุษย์

การบริหารจัดการความขัดแย้ง

มีเหตุผลสำคัญสองประการที่ชักชวนให้เราต้องพูดคุยกันถึงเรื่องนี้ คือ หนึ่ง: อิมามอะลี บินอับีฏอลิบต้องถูกทดสอบอย่างหนักในชีวิตของท่าน (โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่ท่านขึ้นเป็นคอลีฟะฮ์) ด้วยปัญหาขัดแย้งระหว่างท่านกับศัตรู ถึงแม้ว่าท่านได้ปกครองรัฐอิสลามอยู่ในระยะเวลาสั้น ๆ (ประมาณ 5 ปี) แต่ก็เป็นเวลาที่ได้เต็มไปด้วยวิกฤติและความวุ่นวาย ซึ่งอิมามอะลีได้เผชิญหน้ากับมันด้วยความอดทน จริยธรรม และสติปัญญา ด้วยเหตุนี้ การศึกษาเกี่ยวกับมารยาทที่ควรปฏิบัติในการบริหารจัดการความขัดแย้งของอิมามอะลีจึงมีความสำคัญในการช่วยให้เราได้ทำการรู้จักถึงแนวคิดที่สำคัญของท่านในเรื่องนี้

สอง: ความขัดแย้งเป็นปัญหาที่พบเห็นได้ในทุกสังคม และบ่อยครั้งที่มนุษย์จะหลีกเลี่ยงมันไม่ได้ไม่ว่าจะในระดับปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคน เพียงแต่บางครั้งมันอาจจะมีมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับสังคมนั้น ๆ และดูเหมือนว่า ในช่วงเวลาที่เราท่านทั้งหลายมีชีวิตอยู่ที่นี่จะเป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลง ซึ่งโดยปกติแล้วการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นหลังความขัดแย้งและการต่อสู้ ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่สมควรที่เราจะเรียนรู้ถึงทางนำและวิสัยทัศน์สำหรับการเผชิญหน้ากับปัญหาความขัดแย้ง

มูลเหตุของความขัดแย้ง

โดยมากแล้ว ความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์มักเกิดขึ้นจากมูลเหตุต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ความขัดแย้งทางแนวคิดและทัศนคติ

เมื่อมนุษย์ไม่อาจมีความคิดเห็นตรงกันได้ในทุกเรื่อง ความแตกต่างก็จึงเป็นกฎเกณฑ์ของพระเจ้าที่มีในสิ่งสร้าง พระองค์ได้ตรัสว่า “หากว่าพระผู้อภิบาลของสุเจ้าทรงประสงค์จะทำบันดาลให้มนุษย์เป็นประชาชาติเดียวกัน และพวกเขายังคงขัดแย้งกัน นอกจากผู้ที่พระผู้อภิบาลของเจ้าทรงเมตตา” (ซูเราะฮ์ ฮูด โองการที่ 118-119)

ในบางครั้ง ความแตกต่างทางความคิดก็อาจนำไปสู่การปะทะกันระหว่างคนสองคน หรือสังคมสองสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดต้องการที่จะใช้ความรุนแรงบีบบังคับให้ผู้อื่นยอมรับแนวคิดของตน ซึ่งเมื่อนั้น ความแตกต่างทางความคิดก็จะกลายเป็นเครื่องมือของความขัดแย้งและการเป็นศัตรูกันระหว่างมนุษย์

2. ความไม่ลงรอยทางผลประโยชน์

โดยมากแล้วความไม่ลงรอยทางผลประโยชน์จะเป็นแรงผลักดันที่เด่นชัดที่สุดที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งกันระหว่างมนุษย์ นั่นก็เพราะว่าความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ล้วนแต่มีสาเหตุมาจากเรื่องผลประโยชน์ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางการเมือง เศรษฐกิจ หรือสังคม และเช่นเดียวกันนี้ บางทีความขัดแย้งอาจเกิดโดยอาศัยจากของคำขวัญอันสวยหรู แต่ในความเป็นจริงแล้วมันกลับเป็นเพียงความขัดแย้งทางผลประโยชน์เท่านั้น

3. ความขัดแย้งที่เกิดจากอุปนิสัยและการมีปฏิสัมพันธ์

ในบางครั้งความขัดแย้งอาจไม่ได้เป็นความขัดแย้งทางความคิดหรือความขัดแย้งทางผลประโยชน์ แต่อาจเป็นความขัดแย้งในเรื่องของการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความเป็นศัตรูกันระหว่างคนสองคน เราจะพบตัวอย่างของความขัดแย้งในรูปแบบนี้ได้จากความขัดแย้งระหว่างคู่สามีภรรยา ความขัดแย้งระหว่างเพื่อนบ้าน หรือความขัดแย้งระหว่างคนทั่วไปในการปฏิบัติที่พวกเขามีต่อกัน ซึ่งในบางครั้งอาจมีการเปล่งถ้อยคำที่สร้างบาดแผลในจิตใจให้ผู้อื่น หรืออาจมีการประพฤติสิ่งที่ไม่เหมาะสมต่อกัน จนนำไปสู่ความโกรธและการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบจากผู้ถูกกระทำ ซึ่งในบางครั้งนำไปสู่ความขัดแย้งอย่างรุนแรง และนี่ก็คือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากอุปนิสัยและการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันของผู้คน

4. การเข้ามาแทรกแซงของบุคคลที่สาม

หรือบางทีความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นจากบุคคลที่สามที่เข้ามายุ่งปลุกปั่นระหว่างคนสองคนหรือคนสองคน ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในบางครั้งอาจจะเกิดมาจากสาเหตุเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่เมื่อมีบุคคลที่สามเข้ามาข้องเกี่ยวกับเหตุเล็ก ๆ ก็อาจกลายเป็นปัญหาใหญ่จนทำให้คนสองคนหรือคนสองกลุ่มขัดแย้งกันอย่างรุนแรงก็เป็นได้

ในขณะที่เราอ่านนะฮ์ญุลบะลาเฆาะฮ์เราก็จะเห็นได้ว่าเนื้อหาส่วนใหญ่ของมันเป็นการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง รวมไปถึงการนำเสนอวิธีการในการจัดการกับมัน โดยที่ผู้เขียนได้พบเห็นหัวข้อที่สำคัญมากมาย ซึ่งอาจจะนำมาวิเคราะห์เป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

คำแนะนำในการหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง

ในหนังสือลปะลาเมาะฮ์มีคำแนะนำมากมายเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงความขัดแย้งให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ นั่นก็เพราะว่าความขัดแย้งไม่ใช่เรื่องสนุก แต่เป็นสิ่งที่สร้างความเหนื่อยยากให้แก่ตัวของมนุษย์เอง โดยที่มันจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อแรงกายแรงใจของเขา และทำให้เขาตกอยู่ในความทุกข์ใจและความรู้สึกอึดอัดใจ เช่นเดียวกับที่มันเป็นตัวทำลายพลังของสังคม ทำให้สังคมต้องตกอยู่ในสภาพที่แตกแยกและขาดความสมัครสมานสามัคคี ซึ่งจำเป็นที่ผู้มีสติปัญญาจะต้องพยายามอย่างถึงที่สุดที่จะหลีกเลี่ยงสภาวะเช่นนี้ โดยไม่เริ่มก่อความเป็นศัตรูกับผู้ใด และไม่เป็นต้นเหตุให้เกิดความเป็นศัตรูขึ้นระหว่างคนสองฝ่าย แต่จะต้องพยายามแสวงหาหนทางในการแก้ไขปัญหาและการประนีประนอมกันโดยสันติ และจะต้องไม่ตกเป็นเหยื่อของการยุยงของผู้ไม่ประสงค์ดีที่ต้องการจะให้เกิดความโกลาหลวุ่นวายขึ้นในสังคม เพื่อที่เขาจะแสวงหาผลประโยชน์ที่ตนต้องการจากความวุ่นวายนั้น สมาชิกของสังคมที่มีความรู้ความเข้าใจจะต้องอยู่ในสภาพที่มีสติ และจะต้องไม่ยอมให้ปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้น เพราะหากว่ามันเกิดขึ้นแล้วก็ไม่มีใครบอกได้ว่ามันจะนำพาไปสู่สิ่งใด และมันจะยุติลงเมื่อไหร่

คำแนะนำหนึ่งที่อิมามอะลีกล่าวไว้ในหนังสือลปะลาเมาะฮ์ก็คือ คนทุกคนจะต้องมีความสุขและมีเกียรติภาพ ในขณะที่เขาเผชิญหน้ากับการแสดงปฏิกิริยาและกระทำอันไม่พึงประสงค์จากอีกฝ่าย ท่านอิมามเน้นย้ำเป็นอย่างมากถึงความสำคัญของความสุข และหากว่าผู้คนในสังคมขาดซึ่ง

สิ่งนี้ สิ่งที่จะตามมาก็คือความขัดแย้งและความเป็นศัตรูกัน แต่หากว่ายึดมั่นในความสุชุม พวกเขาก็จะปลอดภัยจากหลุมพรางแห่งความขัดแย้ง

ท่านกล่าวว่า “จงระงับโทสะ และก้าวข้ามมันไปเมื่อท่านมีความสามารถ และจงมีความสุขในขณะที่ท่านโกรธ และจงให้อภัยเมื่อท่านมีอำนาจ แล้วมันไปเลย (อันผาสุก) ก็จะเป็นของท่าน” และในเรื่องของการทะเลาะเบาะแว้ง ท่านได้กล่าวคำแนะนำไว้อย่างตรงดงามว่า “ความสุขุมเป็นเชือกมัดปาก (ฟิตาม) คนเขลา” ซึ่งคำว่า “ฟิตาม” ในวจนะนี้ หมายถึง เชือกมัดปาก (ริบาฏ อัลฟัม)

ถ้อยคำในข้างต้นเป็นถ้อยคำที่ตรงดงามเป็นอย่างยิ่ง โดยที่อิมามอะลีได้กล่าวถึงสภาพของคนเขลาที่ต้องการขู่ขู่ใครสักคนหนึ่ง แต่คนคนนั้นไม่ตอบสนองต่อการขู่ขู่ของเขา ก็เสมือนว่าคนคนนั้นได้ปิดปากคนเขลาคนนั้น เพราะเมื่อคนที่มีความสุขุมไม่แสดงปฏิกิริยาตามการขู่ขู่ของคนเขลา คนเขลาคนนั้นก็ไม่สามารถทำอะไรได้อีก นอกจากการนั่งเงิบ

บางคนอาจจะอ้างว่าตนไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในขณะโกรธ เนื่องจากความโกรธเป็นอารมณ์อันยากเกินกว่าจะควบคุม ด้วยเหตุนี้ อิมามอะลีจึงกล่าวแนะนำให้คนทุกคนพยายามอย่างยิ่งที่สุดที่จะสร้างเสริมให้จิตใจของเขาเปี่ยมไปด้วยคุณธรรม ถึงแม้ว่าคุณธรรมบางอย่างอาจจะขัดกับนิสัยโดยธรรมชาติของมนุษย์ แต่ท่านก็แนะนำให้เราฝึกฝนตัวเองเพื่อที่จะเป็นผู้ที่มีคุณธรรมเหล่านั้น ท่านกล่าวว่า “หากว่าท่านเป็นคนไม่สุขุม ก็จงพยายามเป็นคนสุขุม เพราะเมื่อมนุษย์ทำตัวเหมือนคนกลุ่มมิดแล้ว ก็น้อยนักที่เขาจะไม่เป็นกลายเป็นส่วนหนึ่งจากคนกลุ่มนั้น” ส่วนในเรื่องของ

การหลีกเลียงการทะเลาะเบาะแว้งกับผู้อื่น ท่านได้กล่าวแนะนำมะอ์กิล บินกัยอัส อรริยาฮีไว้ว่า “และจงอย่าสู้รบกับผู้ใด นอกจากผู้ที่สู้รบกับท่าน”

ในสาส์นที่ท่านส่งไปยังมาลิก อัลอัซซัร เมื่อครั้งที่ท่านส่งเขาไปยังอียิปต์ ท่านกล่าวว่า “จงอย่าปฏิบัติเสถียรการสงบศึกที่ศัตรูของท่านเรียกร้องไปสู่มัน เพราะสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่อัลลอฮทรงพึงพอพระทัย เนื่องจากการสงบศึกเป็นความสุขกายของทหารของท่าน และเป็นความสุขใจจากความทุกข์ของท่าน และเป็นความปลอดภัยสำหรับบ้านเมืองของท่าน” ซึ่งคำแนะนำนี้เป็นคำแนะนำที่อิมามนำมาจากคำสอนของกุรอานที่กล่าวว่า “และเมื่อพวกเขาโอนอ่อนไปสู่สันติภาพก็จงโอนอ่อนไปสู่มัน” (ซูเราะฮ์ อัลอันฟาล โองการที่ 61) ดังนั้น ท่านอิมามจึงแนะนำมาลิก อัลอัซซัรว่า หากศัตรูได้แสดงเจตจำนงในการยุติการสู้รบ ผู้เป็นแม่ทัพก็ต้องตอบรับต่อเจตจำนงดังกล่าวนี้

หรืออีกคำสอนหนึ่งที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายของท่านก็คือ “ในความโกลาหลวุ่นวาย จงเป็นเสมือนลูกอูฐ ไม่มีหลังให้ขี่ และไม่มีเต้านมให้รีด” นอกจากนี้ท่านยังกล่าวอีกว่า “การทะเลาะเบาะแว้งจะนำมาซึ่งความพินาศ” และกล่าวว่า “ใครที่ถลำตนเข้าไปสู่การทะเลาะเบาะแว้งมากเกินไปก็必将มีความผิด และใครที่ไม่ใส่ใจต่อมันเลยก็必将ถูกลงโทษ และคนที่ชอบทะเลาะเบาะแว้งก็必将ไม่สามารถดำรงตนอยู่ในความยำเกรงต่ออัลลอฮได้” นั่นก็เพราะว่า หากคนคนหนึ่งได้สาละวนอยู่กับการทะเลาะเบาะแว้งมากเกินไป และใช้กำลังที่เขามีไปในการเผชิญหน้ากับคู่อริของเขา เขาก็อาจจะกระทำการที่ผิดโดยการก้าวข้ามขอบเขตของคู่อริไป แต่

ในทางตรงกันข้าม หากเขาไม่ปกป้องตัวเองจากการปองร้ายของคู่อริเลย สิ่งที่เขาจะต้องประสบก็คือการถูกกดขี่ข่มเหง หลังจากนั้นท่านก็เตือนในเรื่องของการทะเลาะเบาะแว้ง โดยกล่าวว่า ใครที่จมปลักอยู่กับการทะเลาะเบาะแว้งมากจนเกินไปก็เป็นการยากที่เขาจะดำรงตนอยู่ในความยำเกรงต่อพระเจ้า และปฏิบัติตามบทบัญญัติของพระองค์ เพราะบางทีความอยากเอาชนะศัตรูที่เขาเมื่อจชักนำเขาไปสู่การใช้หนทางที่ผิดก็เป็นได้

หากความขัดแย้งถูกยึดเยียดให้แก่เรา

ในบางครั้งความขัดแย้งอาจถูกยึดเยียดให้กับบมมนุษย์ โดยที่เขาไม่สามารถหลีกเลี่ยงมันได้ ทั้งนี้ก็เพื่อรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม

อิมามอะลีเองก็ได้ประสบกับความขัดแย้งในรูปแบบนี้ในช่วงเวลาที่ท่านเป็นคอลีฟะฮ์ (ซึ่งเป็นระยะเวลาสั้น ๆ ไม่เกินห้าปี) ท่านได้จำใจเข้าสู่สงครามถึงสามครั้ง นั่นคือ สงครามอุฐู สงครามศิฟฟิน และสงครามนะฮ์รอวาน ด้วยเหตุนี้ อิมามจึงตกอยู่ในสภาวะที่ต้องแบกรับหน้าที่ในการจัดการกับความขัดแย้ง ซึ่งท่านก็กล่าวไว้หลายต่อหลายครั้งว่าท่านจำเป็นต้องเข้าสู่การเผชิญหน้ากับมัน เช่น ในครั้งที่มีคนมาแนะนำให้ล้มเลิกความตั้งใจในการต่อสู้กับฏอิลหะฮ์และซุเบร ท่านกล่าวว่า “ขอสาบานต่ออัลลอฮ์ ฉันจะไม่เป็นเช่นไฮยีนาที่หลับไหลบนเสียงก้องนิน จนกระทั่งคนที่ตามหาได้มาถึงตัวมัน หรือนายพรานสามารถจับตัวมันได้ แต่ฉันจะต่อสู้กับผู้ที่ผิดหลังให้สัจธรรม ด้วย (การช่วยเหลือของ) ผู้ที่มุ่งหน้าไปหามัน”

ในคำกล่าวข้างต้นนี้อิมามต้องการที่จะอธิบายถึงสิ่งสำคัญประการหนึ่งคือ มีคนกลุ่มหนึ่งที่มุ่งหน้าไปหาสวรรค์ (ฝ่าฝืนในสวรรค์ -ผู้แปล) ในขณะที่คนอีกกลุ่มหนึ่งผินหลังในสวรรค์เป็นตั้งตนเป็นศัตรูกับมัน ซึ่งหน้าที่อิมามมีในฐานะที่ท่านเป็นคอลีฟะฮ์ก็คือ ท่านจะต้องเผชิญหน้ากับผู้ที่ต่อต้านสวรรค์ ด้วยการช่วยเหลือของผู้ศรัทธาที่อยู่เคียงข้างสวรรค์

ในอีกครั้งหนึ่งท่านได้กล่าวถึงสงครามคิฟีน ถึงการที่ท่านต้องเข้าสู่การสู้รบเพื่อปกป้องศาสนาและประชาชาติอิสลาม ท่านกล่าวว่า “ฉันได้ยอมรับสิ่งนี้ทั้งภายนอกและภายในของมันเป็นถึงขั้นที่ฉันนอนไม่หลับ โดยที่ฉันไม่พบว่าฉันมีทางเลือกใดนอกจากต้องต่อสู้กับพวกเขา หรือไม่ก็ต้องปฏิเสธสิ่งที่นำมาโดยมุฮัมมัด และฉันพบว่าการต่อสู้เป็นสิ่งที่ายตายที่สุดสำหรับการแก้ไขผลที่จะตามมา และการตายในโลกนี้เป็นสิ่งที่ง่ายตายสำหรับฉันยิ่งกว่าการตายในโลกหน้า”

ดังนั้น เมื่อท่านอยู่ในฐานะของผู้นำประชาชาติอิสลาม ท่านจึงไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงจากภาระหน้าที่ของท่านได้ และท่านไม่เห็นว่าจะมีทางแก้ปัญหาคืออื่นใดนอกจากจะต้องสู้รบกับกลุ่มคนที่ปฏิบัติตนอย่างขัดแย้งกับคำสอนของอิสลาม ซึ่งการสู้รบกับพวกเขาสำหรับท่านแล้วง่ายตายกว่าการละทิ้งคำสอนของพระผู้เป็นเจ้า

ในอีกครั้งหนึ่ง ท่านกล่าวสนทนากับพระผู้อภิบาลว่า “ข้าฯ แต่อัลลอฮ์ พระองค์ทรงทราบดีว่าสิ่งที่เราทำลงไปมิได้เป็นไปเพื่อการแข่งขันแย่งชิงอำนาจ และมีได้เป็นไปเพื่อตอบสนองความปรารถนาในสิ่งใดจากทรัพย์สินสฤงคารในโลกนี้ แต่เพื่อฟื้นฟูร่องรอยของศาสนาของพระองค์

และก่อให้เกิดการปฏิรูปในบ้านเมืองของพระองค์ เพื่อที่บ่าวผู้ถูกกดขี่ของพระองค์จะได้รับความปลอดภัย และบทบัญญัติของพระองค์ที่ถูกละทิ้งไป จะได้นำกลับมาใช้ใหม่อีกหน”

และในอีกครั้งหนึ่งท่านกล่าวประโยคสั้น ๆ ไว้ว่า “และหากว่าฉันไม่พบทางออกใด เกสซ์ซุดท่ายที่ฉันจะใช้ก็คือการรีด” ซึ่งเป็นคำกล่าวที่ลึกซึ้งที่ท่านอธิบายให้เห็นว่า การสู้รบและการเผชิญหน้าด้วยความรุนแรงเป็นทางออกสุดท้ายที่ท่านจะนำมาใช้ หลังจากที่หนทางอื่นทั้งหมดไม่อาจก่อให้เกิดประโยชน์ในการแก้ไขปัญหา

ท่านมิได้ใส่ใจต่อการแย่งชิงตำแหน่งคอลีฟะฮ์

อาจกล่าวได้ว่า เรื่องตำแหน่งผู้นำเป็นประเด็นที่ละเอียดอ่อนที่สุดในประวัติศาสตร์อิสลาม นิกายและสำนักคิดต่าง ๆ ก็เกิดขึ้นมาจากประเด็นนี้ จนจุดยืนที่มีต่อปัญหาดังกล่าวได้นำไปสู่ความขัดแย้งอย่างรุนแรงในประชาชาติอิสลาม แต่ในขณะที่เราอ่านนะฮ์ญุลบะลาเกาะฮ์เพื่อศึกษาจุดยืนของท่านอิมามที่มีต่อปัญหานี้เรากลับไม่พบว่าท่านพูดถึงมันมากนัก ทั้ง ๆ ที่ท่านเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้มากที่สุด แต่ถึงกระนั้นท่านก็ไม่ได้ใส่ใจต่อมันมากนัก ด้วยเหตุนี้ ท่านจึงมิได้พูดถึงมันไว้มาก และหากมีใครพยายามมายั่วท่านก็จะก้าวข้ามมันไปและไม่นำตัวเองไปสาละวนอยู่กับมันมากนักจนลืมเรื่องที่สำคัญยิ่งกว่า

ถึงตรงนี้เราจึงอยากจะต้องคำถามถึงการที่คนจำนวนหนึ่งให้ความสำคัญต่อการหยิบยกประเด็นนี้ขึ้นมาถกเถียงกันเป็นปัญหาหลัก ในขณะที่

ที่เรากลับไปพบว่าเจ้าของปัญหาตัวเอง นั่นคืออิมามอะลี มิได้ให้ความสำคัญในต่อเรื่องนี้จนกลายเป็นปัญหาหลักของประชาชาติอิสลามเหมือนที่คนทั่วไปคิด

อนึ่ง หากว่าเราย้อนกลับไปดูสิ่งที่ชะรีฟ อรรอฎีได้รวบรวมไว้ อันได้แก่คำปราศรัย สารสั้น และถ้อยคำของอิมามอะลีในนะฮ์ญุลบะลาเกาะฮ์ เราจะพบเพียงแต่ว่า ท่านได้กล่าวถึงปัญหาในลักษณะทั่วไป คุณบะฮ์เดียวที่ท่านกล่าวถึงเรื่องนี้อย่างละเอียดก็คือ คุณบะฮ์ซัคชะกียะฮ์ ซึ่งเป็นการระบายความทุกข์ใจออกมาเพียงชั่วครู่เท่านั้น ดังที่ท่านได้กล่าวไว้ว่า “สิ่งนั้นเป็นเสมือนฟองน้ำลายของอูฐที่สกัดออกมาแล้วมันก็ได้สงบลง” ดังนั้น มันจึงไม่ถือเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดที่อิมามต้องนำมาครุ่นคิดตลอดทั้งชีวิตของท่าน

คุณบะฮ์ซัคชะกียะฮ์ (คุณบะฮ์ลำดับที่สามของนะฮ์ญุลบะลาเกาะฮ์) ถือเป็นหนึ่งในคุณบะฮ์เพียงไม่กี่บทที่อิมามพูดถึงเรื่องตำแหน่งผู้นำไว้อย่างละเอียด ท่านกล่าวว่า “ขอสาบานด้วยอัลลอฮ์ บุคคลผู้นั้นได้สวมใส่หมัน และเขารู้ดีว่าสถานะที่ฉันมีต่อมันนั้นเป็นสถานะเดียวกับแกนที่มีต่อหินไม่แข็ง ซึ่งไหลหลั่งมาจากฉัน และวิหคไม่สามารถบินมาถึงฉัน ด้วยเหตุนี้ ฉันจึงปิดม่านกั้นระหว่างฉันกับมัน และไม่ใส่ใจต่อมัน”

ท่านกล่าวว่าท่านได้ปิดม่านกั้นระหว่างตัวท่านเองกับตำแหน่งผู้นำ และแสดงความไม่ใส่ใจต่อมัน ซึ่งคุณบะฮ์บทนี้แสดงให้เห็นถึงจุดยืนที่ท่านมีต่อการยอมรับตำแหน่งคอลีฟะฮ์ หลังจากที่ผู้คนขอร้องให้ท่านยอมรับมัน และเมื่อท่านยอมรับตำแหน่งก็ทำให้ท่านต้องเผชิญหน้ากับพวกนากิซีน

(พวกที่รบกันท่านในสงครามอูฐ) พวกกอลิฏีน (มุอาวิยะห์และพวกของเขา) และพวกมาริกีน (คอวาริจญ์) ซึ่งอิมามอะลีมิได้เข้าร่วมในสงครามเหล่านี้เพื่อรักษาฐานอำนาจของท่าน แต่ท่านทำไปเพื่อรักษาเสถียรภาพของรัฐและความเป็นเอกภาพของประชาชาติอิสลาม ท่านกล่าวว่า

“ดูกร ขอสาบานด้วยพระผู้ทรงเผยเมล็ดพันธุ์และสร้างสรรค์ชีวิตมาตรแม้ว่าไม่มีการปรากฏขึ้นของผู้คน และการเกิดขึ้นของข้อพิพาทด้วยเครื่องมือของผู้ให้การช่วยเหลือ และพันธสัญญาที่อัลลอฮ์ได้ทรงมีต่อปวงประชาญ์ว่าพวกเขาต้องไม่หนึ่งเจยต่อความอิมมัมมีฟิฆันของผู้ธรรมและความหิวโหยของผู้ถูกรรรม ฉันทักทั้งบังเหียนของมัน (รัฐ) ลงบนคอของมัน และจะรินน้ำให้สิ่งสุดท้ายของมัน (ตำแหน่งคอลีฟะฮ์) ด้วยแก้วแรกของมัน และพวกท่านจะพบว่าโลกของพวกท่านนี้ด้อยค่าสำหรับฉัน ยิ่งกว่าการจามของแพะตัวเมียเสียอีก”

เมื่อท่านกล่าวถึงตรงนี้ ชายชาวอิรักคนหนึ่งได้ลุกขึ้นแล้วยื่นหนังสือให้ท่าน ท่านก็อ่านข้อความที่อยู่ในมัน อิบนูอับบาสจึงกล่าวกับท่านว่า “โอ้ผู้นำของบรรดาศรัทธาชน ท่านน่าจะได้อ่านคำปราศรัยต่อจากจุดที่ท่านได้หยุดไว้” ท่านกล่าวว่า “หาไม่ โอ้บุตรแห่งอับบาส สิ่งนั้นเป็นเสมือนฟองน้ำลายของอูฐที่สลักออกมาแล้วมันก็ได้สงบลง” เมื่อได้ยินเช่นนั้น อิบนูอับบาสจึงกล่าวว่า “ขอสาบานด้วยอัลลอฮ์ ฉันไม่เคยรู้สึกเสียตายต่อคำพูดใดมาก่อน เหมือนที่ฉันรู้สึกเสียตายคำกล่าวนี้ที่ผู้นำของบรรดาศรัทธาชนมิได้กล่าวถึงสิ่งที่ท่านต้องการอย่างสมบูรณ์”

ดังนั้น สำหรับอิมามอะลีแล้ว เรื่องตำแหน่งผู้นำเป็นเพียงประเด็น

รอง และหากท่านจะกล่าวถึงมันท่านก็กล่าวในเชิงของการระบายความ
ทุกข์ที่อยู่ในใจออกมาเท่านั้น แต่ท่านจะไม่จมปลักอยู่กับมันจนเสมือนว่า
มันเป็นประเด็นหลักที่ท่านต้องใส่ใจ

อีกครั้งหนึ่งที่ท่านพูดถึงเรื่องตำแหน่งคอลีฟะฮ์ก็คือ เหตุการณ์ที่
ผู้คนต้องการให้สตัยบับันต่ออุษมาน ท่านกล่าวว่า

“พวกท่านก็ทราบดีว่าฉันเป็นผู้มีสิทธิในมัน (ตำแหน่งคอลีฟะฮ์)
มากกว่าผู้อื่น และขอสาบานต่ออัลลอฮ์ ฉันจะยอมในสิ่งที่สร้างความ
ผาสุกให้แก่กิจการของมวลมุสลิม และ (โดยที่) สิ่งนั้นมิได้เป็นการร
อคยธรรมต่อผู้ใดเว้นแต่ตัวของฉันเองเท่านั้น ทั้งนี้โดยมุ่งหวังในผล
ตอบแทนและคุณความดี และเพื่อเป็นการออกห่างจากสิ่งที่ล่อตาล่อใจ
ของมันที่พวกท่านแย่งชิงกัน”

ครั้งหนึ่งมีสาวกกลุ่มหนึ่งของท่านมาถามท่านว่า เหตุใดผู้คนจึง
กีดกันท่านจากตำแหน่งผู้นำ ทั้ง ๆ ที่ท่านเป็นผู้ที่เหมาะสมที่สุด ท่าน
กล่าวว่า

“ไอ้น้องชายชาวเผ่าอะซัด ท่านสับสนจนเกินไป และกล่าวสิ่งที่
ท่านเองอาจมิได้ตั้งใจกล่าวออกมา แต่ท่านมีสิทธิในความเป็นเครือญาติ
(ทางการสมรส) และสิทธิในการถาม และเมื่อท่านถามก็จงรู้เถิด ในส่วน
ที่เกี่ยวกับการมีอำนาจเหนือเราในตำแหน่งนี้ ทั้ง ๆ ที่เราเป็นคนที่สูงส่ง
ที่สุดในแง่ของเชื้อสาย และมีความสัมพันธ์ต่อศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์อย่าง
เหนียวแน่นที่สุด แต่มันก็เป็นเพียงตำแหน่งที่คนกลุ่มหนึ่งหวงแหนมัน ใน
ขณะที่คนบางกลุ่มเพื่อแผ่นดิน และอัลลอฮ์คือผู้ชี้ขาด และทุกสิ่งจะกลับไป

สู่พระองค์ในวันแห่งการตัดสิน ‘ปล่อยเรื่องของสิ่งที่ถูกช่วงชิงซึ่งส่งเสียงร้องของมันไปทั่ว และบอกเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับพาหนะให้ฉันทราบเถิด’ บัดนี้มาสนใจเรื่องของบุตรแห่งอับดุลมุฮัมมัดเถิด”

จุดยืนของอิมามที่ท่านแสดงไว้นี้เป็นสิ่งที่น่าติดตามเป็นอย่างยิ่ง ท่านได้กล่าวตอบโต้ผู้ถามที่ถามถึงเรื่องตำแหน่งการเป็นคอลีฟะฮ์ในขณะที่ที่อิมามกำลังเผชิญหน้ากับการก่อกบฏที่คุกคามรัฐอิสลามอยู่ นั่นคือการก่อกบฏของมูอาวิยะฮ์ โดยอิมามได้เรียกคนที่ตั้งคำถามคนนั้นว่า “เกาะลิกุลวะฎีฮ์” ซึ่งเป็นสำนวน หมายถึง คนที่กล่าวสิ่งหนึ่งอย่างไม่ระมัดระวัง และยังคงคิด เสมือนว่าผู้ถามถามคำถามนั้นอย่างไม่ถูกกาลเทศะ อิมามจึงปรามเขา นอกจากนั้นอิมามยังจำกัดประเด็นปัญหาเรื่องตำแหน่งคอลีฟะฮ์ไว้ว่าเป็นการกระทำตามความคิดส่วนตัวของคนกลุ่มหนึ่งที่เชื่อว่าตำแหน่งดังกล่าวเป็นของพวกเขา แต่อิมามเองมิได้เอาตัวของท่านเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการแย่งชิงตำแหน่งแต่อย่างใด ท่านได้แสดงความสูงส่งของจิตใจโดยสละสิ่งที่เป็นลาภยศสรรเสริญทางโลก แล้วปล่อยให้การตัดสินเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮ์ที่ทุกสิ่งจะต้องพบกับกาตัดสินของพระองค์ในวันแห่งการฟื้นคืนชีพ อนึ่ง อิมามได้เตือนให้คนที่ตั้งคำถามตระหนักถึงสิ่งที่ควรให้ความสนใจในเวลานั้น ซึ่งเป็นภัยคุกคามที่มูอาวิยะฮ์ “บัดนี้มาสนใจเรื่องของบุตรแห่งอับดุลมุฮัมมัดเถิด” ไม่ใช่ไปสนใจปัญหาเก่า ๆ ที่เกิดขึ้นและผ่านมาเป็นเวลากว่าสามสิบปี หลังจากนั้นอิมามก็กล่าวบทกวีของอิมรุลกัยยอส์ซึ่งมีนัยว่า จงหยุดพูดถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีต แต่จงพูดถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในวันนี้ เพราะในวันนี้ตำแหน่งคอลีฟะฮ์กำลังจะตกไปอยู่ในมือของมูอาวิ

ยะฮ์ ซึ่งเป็นภัยคุกคามที่ร้ายแรง

สิ่งที่อิมามได้กล่าวไว้เป็นบทเรียนที่เราควรนำมาจุกคิด สิ่งที่เราควรคำนึงถึงก็คือการใช้ชีวิตอยู่กับปัจจุบัน รวมถึงปัญหาและความท้าทายมากมายที่มีอยู่ในยุคนี้ มิใช่หน้าตัวเองไปจมปลักอยู่กับปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในอดีตและผ่านมาเป็นเวลากว่าหนึ่งพันสี่ร้อยปี แต่อย่างไรก็ดี สิ่งที่เรากล่าวมานี้ไม่ได้หมายความว่าเราจะไม่สนใจในประวัติศาสตร์เลย เพราะอย่างน้อยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นพื้นฐานของเรา และทัศนคติที่เรามีต่อเรื่องต่าง ๆ อีกมากมาย แต่สิ่งที่เราต้องการสื่อสารให้เป็นที่เข้าใจก็คือ เราจะต้องไม่จมปลักอยู่กับประวัติศาสตร์จนกระทั่งใช้เวลาและศักยภาพทั้งหมดที่เรามีไปเพื่อมัน แต่ในขณะที่เดียวกันกลับหลงลืมปัญหาและความท้าทายอีกมากมายที่ประชาชาติอิสลามประสบอยู่ในปัจจุบัน

กล่าวถึงเรื่องนี้ทำให้ผู้เขียนนึกถึงทัศนะหนึ่งของท่านมรฎูอิ์ สัยยิดหุเซน บรูญูรดี (ฮ.ศ. 1292-1380) หนึ่งในมรฎูอิ์ชั้นแนวหน้าของชีอะฮ์ในยุคนี้ สิ่งหนึ่งที่ถ่ายทอดมาจากสานุศิษย์ของท่านก็คือ ท่านมักจะเน้นย้ำให้ชีอะฮ์ (ในหนังสือและการบรรยายของพวกเขา) กล่าวถึงความเป็นผู้นำทางวิชาการของอะฮ์ลุลบัยต์ รวมไปถึงการอธิบายถึงสถานภาพและความสูงส่งของพวกเขา โดยไม่จำเป็นต้องพูดถึงประเด็นปัญหาเรื่องความเป็นคอสิฟะฮ์หรือสิทธิที่พวกเขาในตำแหน่งนี้ เพราะการหยิบยกประเด็นนี้มาพูดอาจนำไปสู่ความขัดแย้งที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อันใดต่อสถานการณ์ในยุคปัจจุบัน อีกทั้งมันยังไม่อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ได้ได้ในทางประวัติศาสตร์ สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงก็คือ ทำอย่างไรประชาชาติอิสลามจึงจะสามารถเรียนรู้และใช้ประโยชน์จากคำสอนอันบริสุทธิ์ของอะฮ์ลุลบัยต์ได้ โดยที่ประชาชาติอิสลามจะถือว่าพวกท่านเป็นผู้นำที่แท้จริงในด้านวิชาการทางศาสนา

การคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม

ในขณะที่เกิดการปะทะกันระหว่างคนสองฝ่าย สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงก็คือประโยชน์ส่วนรวมของสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่เราพบได้ในแบบอย่างของผู้นำของบรรดาศรัทธาชน อะลี บินอับีฏอลิบ ในฐานะที่เป็นตัวอย่างที่เด่นชัด ท่านไม่เคยแย่งชิงตำแหน่งคอลีฟะฮ์ เพราะท่านมองว่าการเข้าสู่สนามของการแย่งชิงตำแหน่งจะนำไปสู่ผลเสียต่ออิสลาม ทั้ง ๆ ที่ท่านเองก็เชื่อว่าตัวของท่านเองมีสิทธิ์ในตำแหน่งนี้มากที่สุด แต่ท่านก็เลือกที่จะให้ความสำคัญต่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชาติอิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อช่วงเวลานั้นเป็นช่วงเวลา que ประชาชาติอิสลามห้อมล้อมไปด้วยภัยคุกคามต่าง ๆ นานา สิ่งนี้บ่งบอกให้เราเห็นว่า อิมามให้ความสำคัญต่อประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด และท่านจะไม่ยอมให้ความขัดแย้งส่งผลกระทบต่อมัน

ในขณะนั้นเวลาเขามาถึงมีถ้อยคำมากมายที่กล่าวถึงเรื่องนี้ ซึ่งควรค่าแก่การนำมาศึกษาและพิจารณา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงเวลานี้ที่ประชาชาติอิสลามกำลังตกอยู่ในสภาพที่น่ากังวล โดยที่ผู้คนมากมายตกอยู่ในแนวคิดที่ สุดโต่งทางนิกาย จนกลายเป็นเสมือนว่าเรามีความ

หวงแหวนในนิกายมากกว่าบรรดาผู้ที่เป็นผู้นำเสียอีก ในขณะที่หากเราได้ศึกษาคำกล่าวของผู้นำแห่งบรรดาครุฑาและบรรดาอิมามผู้บริสุทธิ์ เราก็คงจะทราบถึงขอบเขตที่เราควรเคลื่อนไหว

ถึงตรงนี้ผู้เขียนขอกล่าวถึงตัวบทที่จะสร้างความกระจ่างในเรื่องนี้ ท่านกล่าวว่า

“อัลลอฮทรงส่งมุหัมมัดมาเพื่อเป็นผู้ตักเตือนสากลโลก และมีความโดดเด่นเหนือบรรดาศาสดา และเมื่อท่านจากไปมุสลิมได้แก่งแย่งสิ่งนี้กัน ภายหลังจากท่าน (ศาสดา) ขอสาบานต่ออัลลอฮ ฉันไม่เคยคาดคิดและไม่เคยจินตนาการว่า หลังจากที่ท่านจากไปชาวอาหรับจะช่วงชิงสิ่งนี้ไป ท่านจากอะฮ์ลุลบัยต์ของท่าน และไม่เคยคิดว่าพวกเขาจะกีดกันฉันจากสิ่งนั้นหลังจากที่ท่านจากไป จนกระทั่งฉันได้เห็นผู้คนหลังไหลไปหาคนคนหนึ่งเพื่อให้สัตยาบันต่อเขา ซึ่งฉันก็กุมมือของฉันไว้ จนกระทั่งเมื่อเห็นผู้คนผินหลังให้อิสลาม เรียกร้องไปสู่การทำลายล้างศาสนาของมุฮัมมัด เมื่อนั้นฉันจึงเกรงว่าหากฉันไม่ช่วยเหลืออิสลามและพลพรรคของมัน ฉันก็ต้องพบเห็นรอยร้าวและความพินาศที่ความเลวร้ายของมันสำหรับฉันนั้นยิ่งใหญ่มากกว่าการสูญเสียอำนาจการปกครองพวกท่าน ซึ่งเป็นเพียงสมบัติในวันเวลาอันน้อยนิด ซึ่งจะสูญสลายไปดังภาพลวงตาที่สูญสลายหรือดังที่ก้อนเมฆได้แตกกระจาย ด้วยเหตุนี้ ฉันจึงลุกขึ้นในเหตุการณ์นั้น จนกระทั่งสิ่งผิดได้สลายมลายสิ้น และศาสนาได้พบกับความสุขและสันติ”

ในตัวบทนี้อิมามได้กล่าวถึงความประหลาดใจของท่านที่มีต่อการที่ผู้คนได้กีดกันท่านจากตำแหน่งผู้นำ และอธิบายถึงการที่ท่านได้หักห้าม

ตนเองจากการให้สัตยาบันในช่วงแรก จนเมื่อได้สังเกตเห็นภัยอันตรายจากการออกนอกกรีตของผู้คน และความสับสนที่เกิดขึ้นในประชาชาติอิสลาม ท่านจึงยอมให้สัตยาบันแก่บรรดาคอลีฟะฮ์ และให้การช่วยเหลือพวกเขาในการเผชิญหน้ากับสิ่งทำลาย

การจำแนกประเภทกลุ่มคนที่เห็นต่าง

ข้อผิดพลาดประการหนึ่งของนักปกครองก็คือ การถือว่าคนที่เห็นต่างทั้งหมดจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพราะมนุษย์เราในขณะที่ปฏิบัติกับผู้อื่นจะต้องยึดหลักของเหตุผลและความยุติธรรมเป็นที่ตั้ง ถึงแม้ว่าคนเหล่านั้นจะเป็นศัตรูก็ตาม ซึ่งนี่เป็นแนวทางที่อิมามอะลีนำมาใช้ในการปฏิบัติกับกลุ่มคนที่อยู่ฝ่ายตรงข้ามกับท่าน

การมองคนกลุ่มอื่นแบบเหมารวมถือเป็นสิ่งที่ผิด ดังนั้น ในขณะที่เราพูดถึงตะวันตก (ในกรณีตัวอย่าง) เราก็จะต้องไม่พูดถึงพวกเขาในลักษณะที่พวกเขามีแนวคิดเดียวกัน หรือมีลักษณะนิสัยเหมือนกัน แต่เราจะต้องจำแนกความแตกต่างระหว่างชาวอเมริกัน ชาวอังกฤษ ชาวฝรั่งเศส ชาวเยอรมัน และคนชาติอื่น ๆ ที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน เช่นเดียวกับที่เราต้องให้ความสำคัญต่อผู้ที่มีใจเป็นธรรมในหมู่พวกเขา เพราะในโลกตะวันตกเองก็มีกลุ่มคนที่มีใจเป็นธรรมซึ่งยืนหยัดเคียงข้างเราและคอยให้การสนับสนุนเราอยู่

เช่นเดียวกันนี้ ในกรณีของชาวยิว ไซว่าชาวยิวทุกคนจะเป็นไซออนิสต์ และมีจุดยืนในด้านลบต่อสิทธิของชาวปาเลสไตน์ไปทั้งหมด แต่ยังมี

มีชาวยิวอีกมากมายที่ต่อต้านการจัดตั้งรัฐอิสราเอล และมีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจชาวปาเลสไตน์

ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาภายในประชาคมอิสลามก็เช่นกัน เป็นการไม่ถูกต้องที่เราจะมองมุสลิมทั้งหมดในนิกายซุนนะฮ์และชีอะฮ์แบบเหมารวม โดยถือว่าพวกเขาอยู่ในระนาบเดียวกัน ทั้งนี้โดยยึดเอาการกระทำของกลุ่มคนที่มีแนวคิดสุดโต่งเป็นบรรทัดฐานในการชีวิต ไม่เป็นการถูกต้องที่ชีอะฮ์จะมองซุนนะฮ์แบบเหมารวม แล้วกล่าวหาว่าพวกเขาทั้งหมดเป็นพวกที่ชอบผลกัไสผู้อื่นออกจากศาสนา (ตักฟีรี) และเป็นพวกที่ตั้งตนเป็นศัตรูต่ออะฮ์ลุลบัยต์ (นะวาศิบ) เพียงเพราะมีคนที่มีความคิดสุดโต่งกลุ่มหนึ่งแอบแฝงอยู่ในแนวทางของพวกเขา เช่นเดียวกันนี้ในกรณีของการพิจารณาแนวคิดต่าง ๆ ที่มีอยู่ภายในนิกาย ก็ไม่ถือเป็นการถูกต้องอีกเช่นกันที่จะมองกลุ่มความคิดต่าง ๆ ด้วยทัศนคติเดียว เพราะในทุกกลุ่มชนล้วนมีทั้งคนที่มีแนวคิดเป็นกลางและแนวคิดสุดโต่ง ซึ่งผู้ที่มีใจเป็นธรรมจะต้องมองให้เห็นความแตกต่างดังกล่าวนี้ และมีทัศนคติที่ละเอียดต่อผู้คน

และนี่เป็นสิ่งที่เราสามารถพบเห็นได้ในการแสดงจุดยืนและถ้อยคำที่ผู้นำของบรรดาศรัทธาชนมีต่อกลุ่มคนที่ต่อต้านท่าน เช่น ถ้อยคำของท่านที่กล่าวไว้ในสงครามอุฐ โดยในขณะนั้น ถึงแม้ว่าฏ็อลหะฮ์และซุเบร จะร่วมมือกันต่อต้านท่านอย่างเป็นทางการอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่ท่านก็ยังจำแนกความแตกต่างระหว่างเขาทั้งสอง และในขณะที่ท่านได้ส่งอับดุลลอฮฺ บินอับบาสไปพบซุเบร ก่อนที่สงครามจะเริ่มขึ้น ท่านก็กล่าวกับเขาว่า “จง

อย่าไปพบกับฎ็อลหะฮ์ เพราะหากเธอไปพบเขาเธอก็จะพบเขาในสภาพของวัฏกระติงที่หันเขาไปทางหู เขาจะขึ้นขี่สัตว์ที่พยศและบอกว่ามันเชื่องแต่จงพบกับซุเบร เพราะเขาเป็นคนที่มึนอุปนิสัยอ่อนโยนกว่า”

สิ่งนี้เป็นบทเรียนสำหรับเราในสถานการณ์ที่เราต้องเผชิญหน้ากับกลุ่มคนต่าง ๆ ถือเป็นสิ่งจำเป็นที่เราจะต้องมองหาคนที่มีความคิดเห็นเป็นกลาง เพื่อที่จะเข้าไปพูดคุยและทำความเข้าใจกับเขา

ในอีกครั้งหนึ่งที่ท่านกล่าวถึงคอวาริจญ์ ท่านได้จำแนกความแตกต่างระหว่างพวกเขาและคนกลุ่มอื่น โดยกล่าวว่า “จงอย่าสู้รบกับคอวาริจญ์หลังจากฉัน เพราะผู้ที่แสวงหาสวรรค์แต่ผิดพลาด ไม่อาจเทียบได้กับผู้ที่ไม่แสวงหาสิ่งผิดแต่พบมัน” ซึ่งชะรีฟ รอฎี ได้อธิบายไว้ว่า คนกลุ่มที่สองนี้หมายถึง มุอาวียะฮ์และพวกของเขา

การเสวนากับผู้อื่น

หากว่าเราอ่านนะฮ์ญุลบะลาฆะฮ์ก็จะพบได้ว่า สาส์นที่อิมามส่งไปยังมุอาวียะฮ์มีจำนวนทั้งหมด 14 ฉบับ ซึ่งในแหล่งข้อมูลอื่น ๆ อาจจะมีสาส์นฉบับอื่นอีกนอกเหนือจากนี้ และนอกจากนี้ยังมีบทสนทนาระหว่างอิมามกับบุคคลอื่น ๆ เช่น คอวาริจญ์ ฎ็อลหะฮ์ ซุเบร และสาส์นระหว่างท่านกับอัมร์ บินอาศ และคนอื่น ๆ ที่อยู่ฝ่ายตรงข้าม

สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าอิมามอะลีเป็นผู้นำที่ใจกว้าง ที่เปิดโอกาสให้ผู้เห็นต่างเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับท่าน ในขณะที่เรากลับพบว่าสังคมเราในทุกวันนี้ปฏิเสธการสานเสวนา และใช้นโยบายของการตัด

ความสัมพันธ์และการปะทะกันด้วยความรุนแรงเท่านั้น ซึ่งสิ่งนี้บ่งบอกถึงทัศนคติที่ล้าหลังและพื้นฐานทางจริยธรรมที่ย่ำแย่ เพราะจะอย่างไรความแตกต่างก็ไม่ควรนำไปสู่การตัดความสัมพันธ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับหลักคำสอนและจริยธรรมที่บรรดาอิมามได้สอนเราไว้ เช่น อิมามอะลีที่ยอมสนทนากับมูอาวีเยฮ์และคอวาริจญ์ รวมไปถึงศัตรูกลุ่มอื่น ๆ ของท่าน จุดยืนของท่านในเรื่องนี้ได้แสดงถึงความเชื่อมั่นในทัศนคติและข้อพิสูจน์ที่ท่านมี ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ดีของผู้ที่ยึดมั่นในหลักการของการสานเสวนาในทางตรงกันข้ามกับคนที่ปฏิเสธการสานเสวนาที่บางครั้งการปฏิเสธของพวกเขา ก็มาจากการที่พวกเขาขาดซึ่งทัศนคติและข้อพิสูจน์ที่ดีพอที่จะมานำเสนอให้ผู้อื่นรับฟังได้

จริยธรรมและมารยาทในสถานการณ์ของความขัดแย้ง

ในประเด็นนี้เราขอกล่าวถึงสองเหตุการณ์ด้วยกัน เหตุการณ์แรกคือเหตุการณ์ที่อิมามได้ยืมสาวกของท่านดำทอชาวเมืองซาม และเมื่อได้ยืมเช่นนั้นท่านก็กล่าวว่า

“ฉันรังเกียจที่พวกท่านจะเป็นพวกชอบดำทอ แต่หากพวกท่านอธิบายถึงการกระทำของพวกเขา และกล่าวถึงสภาพของพวกเขา ก็จะเป็นคำกล่าวที่ถูกต้องยิ่งกว่า และเป็นข้อโต้แย้งที่น่าเชื่อถือยิ่งกว่า และแทนที่พวกท่านจะดำทอพวกเขาก็ควรกล่าวว่า ข้าฯ แต่อัลลอฮ์ ขอพระองค์ทรงพิทักษ์รักษาเลือดของเราและเลือดของพวกเขา และบันดาลให้เกิดความปรองดองระหว่างเรากับพวกเขา และชี้้นำพวกเขาจากความหลงผิด เพื่อ

ที่ผู้ที่ไม่รู้จักจักรวรรمจะได้อุ้จักมัน และผู้ที่ไม่มเอียงไปสูความหลงผิดและความมยติธรรมจะได้อ้นเหอออกจากมัน”

ท่านไมยอมให้ทหารของท่านเผชิญหน้ากับทหารของมุอาวิยะฮ์ด้วยการด่าทอและดูหมิ่น ถึงแม้ว่าในขณะนั้นพวกเขาจะอยู่ท่ามกลางสถานการณ์ของการสู้รบก็ตาม

ส่วนเหตุการณ์ที่สองก็คือครั้งที่มีคนถามท่านถึงมารดาแห่งศรัทธาชน อาอิชะฮ์ และท่านกล่าวว่า “ส่วนสตรีท่านนั้น นางได้ประสพกับความคิดแบบสตรี (กล่าวคือ สภาพที่อารมณ์ส่วนตัวได้อำนาจเหนือเหตุผล) และความอาฆาตแค้นได้เดือดพล่านอยู่ในหัวอกของนางเสมือนเตาหลอมของช่างตีเหล็ก หากนางถูกชักชวนให้ไปกระทำกับผู้อื่นเสมือนที่กระทำกับฉันทนางก็จะไม่ทำ แต่นางยังคงมีเกียรติยศแรกของนางอยู่ ส่วนการตัดสินนั้นก็เป็นสิทธิ์ของอัลลอฮผู้ทรงสูงส่ง”

จะเห็นได้ว่า หลังจากทีอิมามอะลีกล่าวถึงจุดยืนของท่านหญิงอาอิชะฮ์และสิ่งที่นางไปกระทำลงไปอันเป็นการตั้งตนเป็นศัตรูสู้รบกับท่าน ท่านก็กล่าวหลังจากนั้นว่า “นางยังคงมีเกียรติยศแรกของนาง” เพราะจะถึงอย่างไร นางก็เป็นภรรยาของศาสนทูตแห่งอัลลอฮ และเป็นมารดาของศรัทธาชน อนึ่ง หลังจากทีสิ้นสุดสงครามอุฐู ท่านอิมามก็ได้ไปเยี่ยมเยียนนางที่บ้านของนางในบศเราะฮ์ เช่นเดียวกับที่ท่านได้ส่งนางกลับไปยังเมืองมะดีนะฮ์อย่างสมเกียรติ

ดังนั้น การปฏิบัติของเราที่มีต่อท่านหญิงอาอิชะฮ์จะต้องสอดคล้องกับการปฏิบัติทีอิมามอะลีมีต่อท่าน จริงอยู่ที่เราอาจกล่าวว่ นางได้กระทำ

ผิดในการก่อสร้างครามกับอิมามอะลี แต่ถึงกระนั้นเราก็ต้องเคารพในสถานภาพที่นางมี เพราะนางเป็นหนึ่งในภรรยาของศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ ดังที่อิมามอะลีได้กล่าวไว้

ประเด็นเรื่องมารยาทและจริยธรรมในสถานการณ์แห่งความขัดแย้ง จากแบบฉบับของอิมามอะลีและถ้อยคำของท่านยังมีอยู่อีกมาก ซึ่งสังคมของในทุกวันนี้จำเป็นจะต้องเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จากท่าน และดำเนินรอยตามแนวทางของท่าน ในการบริหารจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมของเราได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมศาสนา ทั้งนี้ก็เพื่อที่อคติและความอาฆาตพยาบาทที่ห่างไกลจากคำสอนของศาสนา หลักการของเหตุผล และจริยธรรมพื้นฐานของความเป็นมนุษย์จะได้ไม่กลายเป็นสิ่งครอบงำสังคมที่เราอาศัยอยู่

ความส่อลวงของตำแหน่ง

ในขณะที่คน ๆ หนึ่งได้รับตำแหน่งสำคัญในทางสังคม เขาก็จะต้องตกอยู่ท่ามกลางการทดสอบที่สำคัญ ซึ่งนั่นก็เป็นไปตามธรรมชาติของชีวิตมนุษย์ในโลกนี้ที่เป็นสนามแห่งการทดสอบในทุกสภาวะ ทั้งในยามที่แข็งแกร่งและอ่อนแอ ทั้งในยามที่ประสบกับสิ่งดีและเลวร้าย ซึ่งไม่ว่าจะอย่างไร มนุษย์ก็จะต้องได้รับการทดสอบ คำถามที่สำคัญก็คือ แล้วมนุษย์จะปฏิบัติอย่างไรกับการทดสอบที่เขาจะต้องประสบพบเจอในสภาวะต่าง ๆ

อัลลอฮ์ผู้ทรงสูงส่งได้ตรัสว่า “และเราจะทดสอบพวกเขาด้วยสิ่งดีและสิ่งเลวร้าย เพื่อว่าพวกเขาจะกลับคืน” (ซูเราะฮ์ อัลอะฮ์รอฟ โองการที่ 168) และพระองค์ได้ตรัสไว้อีกว่า “และเราจะทดสอบสุเจ้าด้วยสิ่งเลวร้ายและสิ่งดี และยิ่งเราที่สุเจ้าจะกลับคืน” (ซูเราะฮ์ อัลอันบิยาฮ์ โองการที่ 35)

การทดสอบในสองแง่มุม

ในขณะที่คนคนหนึ่งได้รับตำแหน่งที่ใหญ่โตในทางสังคม หรือภาระหน้าที่ที่โดดเด่น เขาก็จะต้องประสบกับการทดสอบในสองแง่มุม

แง่มุมแรก: เขาจะประสบความสำเร็จในการบริหารตำแหน่งที่เขาได้รับหรือไม่ หรือจะประสบกับความล้มเหลว เขาจะมีความบริสุทธิ์ใจในการทำงานหรือเป็นคนฉวยโอกาส โดยใช้ตำแหน่งที่เขาได้รับไปเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว ถึงแม้ว่าจะต้องแลกมาด้วยประโยชน์ส่วนรวม

แถมที่สอง: ตำแหน่งที่ได้รับจะมีสร้างความเปลี่ยนแปลงต่อตัว
ตนและพฤติกรรมของเขาหรือไม่ โดยที่เขาจะกลายเป็นคนหยิ่งผยองและ
แสดงความยะโสโอหังต่อผู้คนที่อยู่รอบข้าง หรือเขาจะยังคงรักษาไว้ซึ่ง
อุปนิสัยและการปฏิบัติแบบเดิมอย่างไม่เปลี่ยนแปลง

ในขณะที่คนคนหนึ่งได้รับมาซึ่งตำแหน่งสำคัญ สิ่งที่เขาจะรู้สึกก็
คืออำนาจและเกียรติยศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากตำแหน่งที่เขาได้รับเป็น
ตำแหน่งที่มีเกียรติที่น้อยคนจะสามารถก้าวไปถึง ซึ่งหากว่าไม่เป็นคนที่
ตื่นรู้ก็อาจกลายเป็นคนเยอหยิ่งได้โดยไม่รู้ตัว และพฤติกรรมที่เขามีต่อ
คนรอบข้างก็จะเปลี่ยนไป ในบางครั้งอาจถึงขั้นที่เขาจะกลายเป็นคนที่ไม่
คบค้าสมาคมกับใคร โดยอ้างว่าตนไม่มีเวลา หรืออาจจะละทิ้งการนมาฆ
รวมเป็นหมู่คณะกับผู้อื่นและไม่เข้าร่วมงานสำคัญทางศาสนา โดยอ้าง
ภาระหน้าที่มากมายที่เขา มี

ถึงตรงนี้ เขาจะต้องอ่านความรู้สึกของเขาให้ออก เพื่อที่เขาจะได้
ไม่ตกอยู่ในสภาพที่ล่องลอยตนเอง บางครั้งความรู้สึกในทางที่ไม่ดีอาจ
เกิดขึ้นกับตัวเขาโดยที่เขาไม่รู้ตัว และเขาก็จะมีเหตุผลร้อยพันประการมา
อ้างเพื่อแก้ตัวให้เขาบริสุทธิ์

บางครั้ง ตำแหน่งหน้าที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณธรรมของคน โดยที่
เขาอาจจะกลายเป็นคนที่ไม่เคารพและให้เกียรติต่อผู้อื่น แต่กลับจะมุ่งหวัง
ว่าผู้คนที่อยู่รอบข้างต้องให้เกียรติเขา ซึ่งหากว่าเมื่อใดที่เขาไม่ได้รับการ
ให้เกียรติอย่างสมควรก็จะแสดงความไม่พอใจออกมา ด้วยเหตุนี้ ผู้นำของ
บรรดาศาสดาชนจึงกล่าวว่า “ตำแหน่งหน้าที่เป็นสนามแข่งขัน (มะฎอมีร์)

ของบุรุษ” ซึ่งคำว่า “มะฏอมีร์” เป็นพหูพจน์ของคำว่า “มิฏมาร” หมายถึง สนามแข่งม้า ดังนั้น อิมามจึงต้องการจะสื่อว่า ตำแหน่งหน้าที่การงานนั้น เป็นสิ่งหนึ่งที่จะเปิดเผยให้เห็นได้ถึงความก้าวหน้าหรือความถดถอยของ มนุษย์ในเรื่องจริยธรรม

คุณธรรมอันสูงส่งจากชีวิตของอิมามอะลี

ในวันแห่งขอตีร ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ได้ประกาศให้ประชาชาติอิสลาม ได้รับรู้ถึงตำแหน่งผู้นำของอิมามอะลี แต่อิมามก็มีได้มองว่าตำแหน่งนี้ ในฐานะของอำนาจการปกครองในช่วงเวลาสั้น ๆ จะเพิ่มพูนสถานภาพใดให้ แก่ท่าน หรือจะสร้างความพิเศษใดให้แก่ท่าน ดังนั้น เมื่อตำแหน่งดังกล่าว นี้ได้ตกเป็นของผู้อื่นมันจึงไม่เป็นเรื่องใหญ่สำหรับท่าน และไม่ถือเป็นเรื่อง สำคัญเท่าการที่ท่านต้องแบกรับความรับผิดชอบที่ท่านมี

หลังจากการตายของคอลีฟะฮ์ที่สอง ตำแหน่งคอลีฟะฮ์ก็ได้ถูกนำ เสนอให้แก่ท่าน อับดุลเราะห์มาน บินเอาฟีได้ถามท่านว่า “ท่านจะรับ สัตยาบันจากฉันบนพื้นฐานของคัมภีร์แห่งอัลลอฮ์ แบบฉบับของศาสดา ของพระองค์ และการกระทำของออบูบักร์และอุมัรหรือไม่” ท่านตอบว่า “ข้าฯ แต่อัลลอฮ์ หามิได้ แต่ฉันจะปฏิบัติตามความพยายามของฉันและ ความสามารถที่ฉันมี” และต่อมาตำแหน่งนี้ก็ได้ถูกนำเสนอให้คอลีฟะฮ์อุ ษมาน ซึ่งท่านก็ได้ยอมรับมัน

และเช่นนี้เองที่อิมามอะลีได้ยอมเสียโอกาสในการขึ้นเป็นคอลีฟะฮ์ เมื่อท่านได้ปฏิเสธที่จะยอมรับมันตามเงื่อนไขที่ตั้งโดยอับดุลเราะห์มาน

บินเอาฟี ที่ได้เพิ่มการปฏิบัติตามการกระทำของอุมัยรฺและอุมร์ไปเคียงคู่กับการปฏิบัติตามคัมภีร์ของอัลลอฮ์และแบบฉบับของศาสดาของพระองค์ นั่นก็เพราะว่าท่านมองว่าการยึดมั่นในหลักการของท่านนั้นสำคัญยิ่งกว่า การแสวงหาตำแหน่งหน้าที่ และเมื่อถึงคราวที่ท่านต้องขึ้นเป็นคอลีฟะฮ์ ผู้คนก็แห่แหนเข้ามาให้สัตยาบันต่อท่านหลังจากที่ท่านได้แสดงออกถึงความไม่ปรารถนาในตำแหน่งนี้ แต่ถึงอย่างไร เมื่อท่านได้รับมันมาท่านก็ยังคงรักษาอุดมการณ์ของท่านไว้ และการปฏิบัติของท่านที่มีต่อผู้คนก็ได้เปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างใด

รายงานจากอับดุลลอฮ์ บินอับบาส กล่าวว่า “ฉันได้เข้าไปพบผู้นำของบรรดาศรัทธาชนในขณะที่ท่านอยู่ที่ซีกอร์ ซึ่งในขณะนั้นท่านกำลังซ่อมแซมมรดกของท่านอยู่ ท่านถามฉันว่า ‘รองเท้าคู่นี้มีค่าเท่าไร’ ฉันตอบว่า ‘มันไม่มีค่าอะไร’ ท่านจึงกล่าวว่า ‘ขอสาบานต่ออัลลอฮ์ มันเป็นที่รักสำหรับฉันมากกว่าการเป็นผู้ปกครองพวกท่านเสียอีก เว้นเสียแต่ว่าฉันจะดำรงไว้ซึ่งสัจธรรมหรือขจัดสิ่งผิด”

และในอีกโอกาสหนึ่งท่านกล่าวว่า

“ดูกร ขอสาบานด้วยพระผู้ทรงเผยเมล็ดพันธุ์และสร้างสรรค์ชีวิต มาตราแม้ว่าไม่มีการปรากฏขึ้นของผู้คน และการเกิดขึ้นของข้อพิสูจน์ ด้วยการมีอยู่ของผู้ให้การช่วยเหลือ และพันธสัญญาที่อัลลอฮ์ได้ทรงมีต่อปวงประชาญ์ว่าพวกเขาต้องไม่นิ่งเฉยต่อความอ้อมหมีพินของผู้อธรรมและความหิวโหยของผู้ถูกธรรม ฉันก็จักทิ้งบังเหียนของมัน (รัฐ) ลงบนคอของมัน และจะรินน้ำให้สิ่งสุดท้ายของมัน (ตำแหน่งคอลีฟะฮ์) ด้วยแก้ว

แรกของมัน และพวกท่านจะพบว่าโลกของพวกท่านนี้ด้อยค่าสำหรับฉัน ยิ่งกว่าการจามของแพะตัวเมียเสียอีก”

ในสาส์นที่ท่านส่งไปยังเหล่าแม่ทัพนายกอง ท่านได้กล่าวถึงทัศนคติที่ท่านมีในเรื่องคุณธรรมของผู้ปกครองและผู้มีตำแหน่งสำคัญไว้ว่า

“สิ่งที่ถูกต้องสำหรับผู้ปกครองก็คือ เขาจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติที่เขามีต่อพสกนิกรของเขาด้วยเกียรติยศที่เขาได้รับ และสิ่งดีที่เป็นที่จำเพาะเจาะจงสำหรับเขา และความกรุณาที่อัลลอฮ์ได้ทรงประทานให้แก่เขาจะต้องไม่เพิ่มพูนสิ่งใดให้แก่เขา นอกจากความซิดใกล้ต่อปวงบ่าวของพระองค์ และความเมตตาที่เขามีต่อพี่น้องของเขา”

ดังนั้น เมื่อคนคนหนึ่งได้รับตำแหน่งหน้าที่ที่มีเกียรติ เขาจะต้องวางตัวให้ใกล้ชิดต่อเพื่อนมนุษย์ มิใช่ห่างจากพวกเขา ด้วยข้ออ้างที่ว่าเขามีหน้าที่การงานที่มากมาย และเขาจะต้องเพิ่มพูนความเมตตาและการเอาใจใส่ที่มีต่อพี่น้องของเขา ฉะนั้น ตำแหน่งทางสังคมนั้นเป็นความกรุณาจากพระเจ้าที่ผู้ได้รับจะต้องขอบคุณพระองค์ ซึ่งวิธีการหนึ่งในการแสดงการขอบคุณก็คือ การวางตัวให้ใกล้ชิดต่อผู้คนและแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อพวกเขา ซึ่งนี่ก็คือวิถีปฏิบัติของอิมามอะลีในช่วงเวลาที่ท่านเป็นคอลีฟะฮ์ รายงานจากซาदान ว่า “ฉันเห็นอะลี บินอบีฏอลิบ ถือเชือกผูกกรองเท้าไว้ในมือแล้วเดินไปในตลาด ท่านมอบเชือกผูกกรองเท้า (ซุสฺอ์) ให้ผู้คน แล้วคอยบอกทางคนพลัดหลง และช่วยเหลือคนที่ทำงานแบกหาม ในขณะที่ท่านอ่านโองการนี้ ‘นั่นคือพำนักสถานแห่งปรโลก เราได้กำหนดมันไว้สำหรับผู้ที่ไม่ประสงค์ความยิ่งใหญ่ในผืนแผ่นดิน

ดินนี้และความเสียหาย และมันปลายนับรรมสุขนั้นเป็นของผู้มีคุณธรรม' จากนั้นท่านก็กล่าวว่า โองการนี้ประทานลงมาในเรื่องของผู้ปกครองและกลุ่มคนที่มีอำนาจ”

นี่คืออะลีที่เดินในท้องตลาด ถือเชือกผูกกรองเท้าและมอมมันให้แก่ผู้คน (เพื่อว่าใครจะต้องการนำมันไปซ่อมแซมรองเท้าของเขา) คอยบอกทางให้แก่คนที่หลงทาง และช่วยเหลือคนที่ทำงานแบกหาม นี่คือนะบี ผู้นำของบรรดาศรัทธาชน ผู้เป็นคอลีฟะฮ์

คนคนหนึ่งได้กล่าวว่า “ฉันเห็นอะลี บินอบีฏออลิบซื่ออินทผลัมด้วยเงินหนึ่งดิรฮัม แล้วแบกมันไปด้วยเสื้อคลุมของท่าน จนผู้คนถามท่านว่าให้เราช่วยท่านไหม โอ้ผู้นำของบรรดาศรัทธาชน ท่านกล่าวว่า “ไม่เป็นไร ผู้นำครอบครัวเป็นผู้ที่เหมาะสมยิ่งกว่าในการแบกสัมภาระ”

รายงานจากอิมามบากิร กล่าวว่า

“ขอสาบานด้วยอัลลอฮ์ อะลีนั้นกินเหมือนทาส และนั่งเหมือนทาส และเมื่อท่านซื้อเสื้อผ้ามาสองชุดท่านก็จะให้เด็กรับใช้ของท่านเลือกตัวที่ดีที่สุด แล้วท่านก็ใส่อีกตัวหนึ่ง และหากว่ามันยาวเกินนิ้วมือของท่านหรือยาวเกินตาตุ่มของท่านท่านก็ตัดมันออก ท่านปกครองอยู่เป็นเวลาห้าปี โดยที่มิได้วางอิฐก้อนใดลงซ้อนกัน และมิได้ครอบครองที่ดินใด และมิได้ส่งสมมรดกเป็นปราสาทสีขาวหรือแดง และในขณะที่ท่านให้ประชาชนไปกินขนมปังข้าวสาลีและเนื้อสัตว์ แต่เมื่อท่านกลับไปบ้านท่านกลับกินขนมปังข้าวบาร์เลย์ น้ำมัน และน้ำส้มสายชู และเมื่อท่านอยู่ต่อหน้าสิ่งสองสิ่งที่เป็นสิ่งซึ่งอัลลอฮ์ทรงพึงพอพระทัย ท่านก็จะเลือกสิ่งที่ยากลำบาก

ที่สุดสำหรับร่างกายของท่าน”

อนึ่ง มีรายงานมากมายที่กล่าวว่า อิมามอะลีในช่วงเวลาที่ท่านปกครองอาณาจักรอิสลามอยู่ในเมืองกูฟะฮ์ ท่านพยายามหลีกเลี่ยงที่จะชื่อของจากคนที่รู้จักท่าน ดังรายงานของเต้กรับใช้ของอัลอัซหฺร อันนัคบี ที่กล่าวว่า “ฉันเห็นผู้นำของบรรดาศรัทธาชน อะลี ในขณะที่ฉันเป็นเด็กหนุ่ม ซึ่งท่านได้มายังตลาดในเมืองกูฟะฮ์ ท่านถามพ่อค้าเสียว่า ‘ท่านรู้จักฉันไหม’ และเมื่อเขาบอกว่า ‘รู้จักครับ ท่านคือผู้นำของบรรดาศรัทธาชน’ ท่านก็เดินผ่านไป แล้วไปถามพ่อค้าอีกคน และหากเขาตอบเหมือนพ่อค้าคนแรกท่านก็จะเดินผ่าน จนเมื่อท่านพบพ่อค้าที่บอกว่าไม่รู้จักท่านท่านก็ชื่อเสียมาจากเขา แล้วสวมมัน จากนั้นท่านก็กล่าวว่า ‘ขอบคุณอัลลอฮ์ที่ทรงประทานเสื้อผ้าให้อะลี บินอับีฏอลิบาสวมใส่’ ซึ่งการที่ท่านชื่อของจากคนที่ไม่รู้จักท่านก็เพื่อหลีกเลี่ยงการมอบสิทธิพิเศษให้ท่านในการชื่อขาย”

นอกเหนือจากที่กล่าวมานี้ยังมีตัวอย่างอีกมากมายที่ประวัติศาสตร์ได้บันทึกไว้ถึงวิถีชีวิตของผู้นำแห่งบรรดาศรัทธาชน ซึ่งล้วนแต่เป็นเครื่องรับรองถึงหลักการที่ท่านพร่ำสอนว่า เมื่อคนคนหนึ่งได้รับมาซึ่งตำแหน่งอันสำคัญในทางสังคม เขาก็จะต้องไม่ปล่อยให้จิตใจของเขาหลงระเห็จจนกลายเป็นคนที่เยอหยิ่งและเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติที่เขามีต่อผู้คน แต่เขาจะต้องตื่นรู้และระมัดระวังตัวอยู่ตลอดเวลา และจะต้องขอบคุณพระเจ้าในความกรุณาที่พระองค์ได้ทรงประทานให้เขา ด้วยการแสดงความอ่อนน้อม ถ่อมตนและความใกล้ชิดต่อผู้คน และทั้งหมดที่กล่าวมานี้คือจิตวิญญาณ และคุณธรรมอันยิ่งใหญ่ที่เราจะต้องเรียนรู้จากชีวิตของอิมามอะลี

ในบทขอพรบทหนึ่ง อิมามซัยนุลอาบิดีนได้กล่าวถึงความปรารถนาในการมีคุณธรรมอันสูงส่งว่า

“ข้าฯ แต่อัลลอฮฺ ขอพระองค์ทรงประساتพรแด่มุฮัมมัดและวงศ์วานของมุฮัมมัด และขออย่าได้ส่งยกสถานภาพของข้าฯ ให้สูงขึ้นในหมู่ผู้คน เว้นแต่พระองค์จะทรงทำให้จิตใจของข้าพระองค์รู้สึกถึงความต่ำต้อย และขออย่าได้ส่งบันดาลเกียรติยศภายนอกให้แก่ข้าฯ เว้นแต่พระองค์จะได้ทรงบันดาลให้ภายในของข้าฯ เต็มไปด้วยความต้อยต่ำตามสภาพความเป็นจริงที่มันเป็น”

ความอ่อนน้อมถ่อมตนของอิมามอะลี

ในขณะที่อัลลอฮฺผู้ทรงสูงส่งได้ประทานความกรุณาให้แก่คน ๆ หนึ่งด้วยความรู้ ทรัพย์สิน ตำแหน่งหน้าที่ หรือเกียรติยศ คนๆ นั้นก็จะต้องขอบคุณต่อความกรุณาที่พระองค์ได้ทรงประทานให้ และแสดงความอ่อนน้อมสำนวนต่อผู้อื่นเพื่อแสวงหาความใกล้ชิดต่อพระผู้เป็นเจ้า

ในขณะที่มนุษย์คนหนึ่งมีความเชื่อมั่นในตัวเอง และรู้ถึงคุณค่าที่แท้จริงของเขา เขาก็จะอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้อื่น ดังนั้นความสูงส่งที่แท้จริงนั้นจะสะท้อนให้เห็นได้ผ่านความอ่อนน้อมถ่อมตน ส่วนคนที่ภายในจิตใจของเขา มีแต่ความอ่อนแอและความรู้สึกต้อยต่ำ เขาก็จะพยายามทุกวิถีทางเพื่อที่จะหาสิ่งหนึ่งมาชดเชยความรู้สึกที่เขามี ด้วยการแสดงออกในสายตาของผู้คนว่าตนเป็นคนที่มั่งมีและมีเกียรติ ท่านผู้นำของบรรดาศรัทธาชนกล่าวว่า “ไม่มีใครที่จะอ่อนน้อมถ่อมตนนอกจากผู้ที่มีความสูงส่ง และไม่มี

ใครที่จะหยิ่งผยองนอกจากคนด้อยค่า” คน ๆ หนึ่งจะสูงส่งได้ก็ด้วยความสูงส่งที่มีอยู่ในจิตใจและความรู้สึกของเขา แต่เมื่อเขามีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เขาก็จะปฏิบัติกับผู้อื่นเหล่านั้นด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตน ดังนั้น เขาจะไม่วางตัวอยู่ในสถานะที่สูงส่งหรือว่าโดดเด่นกว่าผู้คนที่อยู่รอบข้าง ส่วนคนที่ภายในของเขาว่างเปล่าก็จะพยายามสร้างภาพว่าตนสูงส่งกว่าผู้คนทั่วไป

สิ่งนี้เป็นสิ่งที่เราสามารถเรียนรู้ได้จากธรรมชาติ โดยที่เรามักจะสังเกตเห็นกิ่งก้านของต้นไม้ที่ไร้ซึ่งดอกผลเป็นกิ่งก้านที่สูงเด่นเป็นสง่า ในขณะที่ต้นไม้ที่เต็มไปด้วยผลไม้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้คนมักจะอยู่ในสภาพที่กิ่งก้านของมันโน้มต่ำไปสู่ที่พื้นดิน เช่นเดียวกับนี้ในกรณีของมนุษย์ที่เต็มไปด้วยประโยชน์และข้อดี ซึ่งเขาก็ตระหนักดีถึงสภาพความเป็นจริงที่เขาได้อยู่ เขาก็จะเป็นเหมือนกิ่งก้านของต้นไม้ที่โน้มต่ำลงสู่พื้นดิน โดยที่เขาจะมอบทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาให้แก่มิให้แก่ผู้คนและดำรงชีวิตอยู่อย่างใกล้ชิดกับพวกเขา

ท่านผู้นำแห่งบรรดาศรัทธาชนกล่าวว่า “จงมีความอ่อนน้อมถ่อมตน เพราะมันเป็นการเคารพภักดีต่อพระเจ้าที่ยิ่งใหญ่ที่สุด”

ความอ่อนน้อมถ่อมตนมิได้เป็นเพียงแนวคิดในอุดมคติเท่านั้น แต่มันยังเป็นคุณธรรมและลักษณะนิสัยที่มนุษย์ทุกคนควรมีในการปฏิบัติต่อผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นคนในครอบครัวหรือคนในสังคมวงกว้าง ซึ่งความอ่อนน้อมถ่อมตนจะสำแดงออกอย่างเด่นชัดได้ก็ในการปฏิบัติกับคนที่อยู่ในสถานะที่ต่ำกว่า หรือมีความรู้ ทรัพย์สิน และอำนาจน้อยกว่า มันจะนำภูมิใจอะไรในการที่คนคนหนึ่งแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อคนที่มิ

อำนาจและมีหน้ามีตาในสังคม ถึงแม้ว่าสิ่งนั้นอาจจะเป็นสิ่งที่มนุษยทุกคนควรทำเพื่อเป็นการรักษามารยาททางสังคมก็ตาม แต่อย่างไรก็ดี คุณค่าที่แท้จริงของความอ่อนน้อมถ่อมตนจะสำแดงให้เห็นได้อย่างเด่นชัดก็ต่อเมื่อมีคนคนหนึ่งได้แสดงความเคารพต่อคนยากจนและคนรากหญ้า หรือผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของเขา

แบบอย่างของผู้นำของบรรดาศรัทธาชน

ขอให้เราได้พิจารณาถึงความอ่อนน้อมถ่อมตนจากวิถีชีวิตของของผู้นำของบรรดาศรัทธาชนผ่านตัวอย่างต่อไปนี้

1) ความอ่อนน้อมถ่อมตนที่ท่านมีต่อคนรับใช้ของท่าน ก็อนบร ที่ท่านให้เกียรติเขา ถึงขนาดที่เมื่อท่านไปตลาดท่านก็จะซื้อเสื้อผ้ามาสองชุด แล้วมอบตัวที่ราคาแพงกว่าให้ก็อนบร แล้วกล่าวกับเขาว่า “เธอเป็นคนหนุ่ม และมีความปรารถนาในแบบของคนหนุ่ม ดังนั้น จงรับเสื้อผ้าชุดนี้ไป” แล้วท่านก็จะสวมใส่เสื้อผ้าตัวที่ราคาถูกลงกว่า

2) ในขณะที่ท่านดำรงตำแหน่งเป็นคอลีฟะฮ์ ถึงแม้ว่าท่านจะอยู่ในสถานะที่สูงส่ง แต่ท่านก็ปฏิบัติที่จะให้ผู้คนปฏิบัติต่อท่านอย่างเกินเลย ดังที่ท่านกล่าวไว้ว่า “จงอย่าพูดกับฉันเหมือนดังที่ผู้คนพูดกับผู้อัหังการ และจงอย่าระมัดระวัง (ที่จะสร้างความโกรธกริ้วให้แก่) ฉันเหมือนที่ผู้คนระมัดระวัง (ความโกรธกริ้วของ) ผู้ธรรม และจงอย่าคลุกคลีกับฉันด้วยความเสแสร้ง และจงอย่าคิดว่าฉันจะรู้สึกหนักใจในความจริงที่กล่าวกับฉัน และเพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ฉัน เพราะใครก็ตามที่รู้สึกหนักใจ

ในความจริงที่ผู้คนกล่าวกับเขา หรือความยุติธรรมที่มีการนำเสนอให้แก่เขา การนำมันมาปฏิบัติก็จะเป็นสิ่งที่หนักอึ้งยิ่งกว่าสำหรับเขา ฉะนั้น จงอย่าหยุดที่จะกล่าวความจริง และให้คำแนะนำในสิ่งที่เป็นความยุติธรรม”

3) ในขณะที่ท่านกลับจากสงครามศิปินและเดินทางผ่านอัลอันบาร ผู้คนก็เข้ามาให้การต้อนรับท่านโดยมีผู้นำชุมชนร่วมอยู่กับพวกเขา พวกเขาเดินห้อมล้อมท่านทั้งหน้าและหลังเพื่อเป็นการให้เกียรติต่อท่าน เมื่อนั้น ท่านผู้นำของบรรดาศรัทธาชนได้หันไปหาพวกเขาแล้วถามว่า “พวกท่านกำลังทำอะไรกัน” พวกเขาตอบว่า “นี่เป็นมารยาทในการแสดงการให้เกียรติต่อผู้นำ” เมื่อได้ยินเช่นนั้นท่านก็แสดงการปฏิเสธ แล้วกล่าวว่า “ส่วนสิ่งนี้ที่พวกท่านอ้างว่าเป็นมารยาทในการให้เกียรติต่อผู้นำ ขอสาบานต่ออัลลอฮ์ มันมิได้ก่อให้เกิดประโยชน์ใดต่อผู้นำเลย มีหน้าที่พวกท่านยังต้องสร้างความยากลำบากให้ตัวเอง ฉะนั้น จงอย่าทำมันอีก”

4) รายงานจากอิมามอัศกะรีว่า “ครั้งหนึ่งมีพี่น้องผู้ศรัทธาสองคน มาพบท่าน คนหนึ่งเป็นพ่อ และอีกคนเป็นลูก ท่านก็ได้ลุกขึ้นไปต้อนรับเขาทั้งสอง ให้เกียรติเขาทั้งสอง และนำเขาทั้งสองมานั่งในที่ที่ดีที่สุด ส่วนท่านก็นั่งระหว่างเขาทั้งสอง จากนั้นท่านก็สั่งให้นำอาหารมา และเมื่ออาหารมาแล้วคนทั้งสองรับประทานมันจนหมด ก็อนับรก็นำถาด คนโทไม้ และผ้าเช็ดมือมา และเดินเข้ามาเพื่อล้างมือของชายทั้งสอง แต่ผู้นำของบรรดาศรัทธาชนได้ลุกขึ้นคว้าคนโทไว้ แล้วล้างมือของชายทั้งสองด้วยตัวของตนเองจนชายหนึ่งในสองรู้สึกประหม่าแล้วกล่าวว่า ‘โอ้ผู้นำของบรรดาศรัทธาชน อัลลอฮ์ทรงมองเห็นอยู่ ในขณะที่ท่านกำลังล้างมือ

ให้ฉัน' ท่านกล่าวว่า 'นั่งลงเถิด แล้วล้างมือของท่าน เพราะอัลลอฮ์ผู้ทรงยิ่งใหญ่และเกรียงไกรทรงเห็นท่านและพี่น้องของท่านที่มีได้มีความพิเศษใดไปมากกว่าท่าน และมีได้มีความดีเด่นเหนือท่านกำลังรับใช้ท่านอยู่ โดยที่เขาหวังว่าการกระทำนั้นจะทำให้เขาได้รับการรับใช้ในสวรรค์ ฉันขอร้องท่านด้วยสิทธิ์อันยิ่งใหญ่ของฉัน ขอให้ท่านล้างมืออย่างสบายใจ เสมือนว่าคนที่กำลังล้างมือให้ท่านอยู่เป็นกือนับร' เมื่อท่านกล่าวเช่นนั้น ชายคนนั้นก็ยอมทำตาม และเมื่อเขาล้างมือเสร็จท่านก็ส่งคนโทให้มุฮัมมัด บินหะนะฟียะฮ์ แล้วกล่าวว่า 'ลูกเอ๋ย หากว่าผู้เป็นบุตรคนนี้ได้มาหาพ่อโดยที่พ่อของเขามีได้มาด้วย พ่อก็จะล้างมือของเขาด้วยตัวของพ่อเอง แต่อัลลอฮ์ผู้ทรงยิ่งใหญ่และเกรียงไกรไม่ทรงประสงค์ให้ปฏิบัติกับพ่อและลูกอย่างเสมอเหมือนกัน หากเขาทั้งสองได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน ฉะนั้นเมื่อผู้เป็นบิดาให้ล้างมือให้ผู้เป็นบิดาแล้ว ผู้เป็นบุตรก็จงล้างมือให้ผู้เป็นบุตรเถิด' เมื่อได้ยินเช่นนั้น มุฮัมมัด บินหะนะฟียะฮ์จึงหยิบคนโทมาแล้วล้างมือให้คนลูก"

5) ท่านเป็นคนที่อ่อนน้อมต่อมตนแม้แต่ในบ้านของท่านเอง ท่านทำงานบ้านร่วมกับครอบครัวของท่าน และมักจะออกไปนอกบ้านอย่างปกติธรรม โดยไม่มีขบวนนำเหมือนอย่างกษัตริย์หรือผู้นำประเทศทั่วไปนิยมทำ

มีรายงานบทหนึ่งกล่าวว่า "ท่านมักจะเดินเท้าเปล่าในห้าโอกาส โดยแขวนรองเท้าของท่านไว้ในมือซ้ายแล้วกล่าวว่า 'นี่คือสถานที่ของอัลลอฮ์ ดังนั้น ฉันจึงชอบที่จะเดินเท้าเปล่าในมัน' นั่นคือ อีดุลฟิฏร์ อีดุลอฎุฮาห์

วันศุกร์ และในขณะที่ท่านไปเยี่ยมคนป่วยและร่วมเดินในขบวนแห่ศพ”

ผู้ที่มีความจงรักภักดีต่ออะลีจะต้องปฏิบัติตามแนวทางของท่าน ในความอ่อนน้อมถ่อมตน และอุปนิสัยอันเรียบง่ายในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้คน ไม่ว่าจะเป็นคนสนิทชิดใกล้หรือคนที่ห่างไกล ซึ่งนี่ก็คือสาเหตุที่นำมาซึ่งความสูงส่งและความยิ่งใหญ่ของอะลี บิหนอบีฏอิลิบ

จิตอาสา

ลักษณะเด่นประการหนึ่งของอิมามอะลีก็คือ ความมีจิตอาสา ท่านมักจะอาสาทำสิ่งต่าง ๆ โดยที่ไม่ต้องรอให้ใครเริ่มทำมาก่อน ทั้งในด้านของศาสนาและสังคม ซึ่งเราสามารถพบลักษณะเด่นประการนี้ในชีวิตของอิมามอะลีได้ตั้งแต่ในครั้งที่ท่านเป็นเด็ก

หะดีษอินซาร

ในครั้งที่ท่านศาสนทูตได้เรียกเครือญาติผู้ใกล้ชิดของท่านมา หลังจากมีโองการลงมาว่า “และจงตักเตือนญาติผู้ใกล้ชิดของเจ้า” เพื่อที่ท่านจะได้นำเสนออิสลามแก่พวกเขา และขอให้พวกเขาให้การช่วยเหลือท่าน ในครั้งนั้นมีคนมาร่วมชุมนุมเป็นชายจำนวน 40 คน ท่านกล่าวกับพวกเขาว่า “พวกท่านคนใดจะเป็นผู้ช่วยเหลือฉันในการนี้ เพื่อที่เขาจะได้เป็นพี่น้องของฉัน วะศีย์ของฉัน และคอลีฟะฮ์ของฉันในหมู่พวกท่าน” อิมามอะลีได้เล่าถึงเหตุการณ์ในครั้งนั้นว่า “ผู้คนที่ทั้งหมดต่างนิ่งเงียบ แต่ฉันได้กล่าวว่า ฉันเอง โอัสาดาแห่งอัลลอฮ์ ฉันจะเป็นผู้ช่วยเหลือท่าน” แล้วท่านก็จับมาที่คอของอะลีแล้วกล่าวว่า “นี่คือน้องของฉัน วะศีย์ของฉัน และคอลีฟะฮ์ของท่านในหมู่พวกท่าน ฉะนั้น จงเชื่อฟังเขาเถิด” ในขณะนั้นท่านอิมามมีอายุประมาณ 10 หรือ 11 ขวบ แต่ท่านก็เป็นผู้ที่มีความโดดเด่นเรื่องจิตอาสา

เหตุการณ์ในสมรภูมิต่อนัก

ในสมรภูมิต่อนัก อัมร์ บิน अबดิวัด ได้ประกาศทำว่า “มีใครบ้าง
ใหม่ที่จะออกมาสู้กับฉัน” ในขณะที่นั้นไม่มีใครเลยที่ตอบรับคำทำนอกจาก
อะลีที่ใส่หน้ากากเหล็กอยู่

ท่านกล่าวว่า “ฉันเอง ไอ้ศาสดาของอัลลอฮ์”

ท่านศาสดากล่าวว่า “นั่นคืออัมร์ จงนั่งลงเถิด”

แล้วอัมร์ก็ส่งเสียงทำตอไปว่า “ไม่มีบุรุษคนใดในหมู่พวกท่านเลย
หรือ... ไหนเล่าสวรรค์ที่พวกท่านอ้างว่าใครที่ถูกสังหารแล้วจะได้เข้าไป
ในมัน จะไม่มีบุรุษคนใดออกมาสู้กับฉันหน่อยหรือ”

เมื่อได้ยินเช่นนั้นอะลีก็ลุกขึ้นอีก แล้วกล่าวว่า “ฉันเอง ไอ้ศาสนทูต
แห่งอัลลอฮ์

ท่านกล่าวตอบว่า “จงนั่งลง”

หลังจากนั้น อัมร์ก็ทำท่ายืนขึ้นอีก แล้วกล่าวบทกวีขึ้นมาบทหนึ่ง
อะลีก็ลุกขึ้นแล้วกล่าวว่า “ไอ้ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ ฉันเอง”

ท่านศาสดากล่าวว่า “นั่นมันอัมร์”

ท่านตอบว่า “ถึงจะเป็นอัมร์ก็ตาม ขอท่านโปรดอนุญาตฉันเถิด ไอ้
ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์”

เมื่อพูดจบ อะลีก็ได้ออกไปสู่สนามรบ และในครั้งนั้นเองที่ศาสนทูต
แห่งอัลลอฮ์กล่าวถ้อยคำอันคงความอมตะของท่านว่า “ศรัทธาทั้งหมด
ได้ปรากฏสู่การตั้งภาคีทั้งหมด” ซึ่งทำยที่สุดอะลีก็ได้สังหารอัมร์และนำ
ชัยชนะมาสู่กองทัพของมุสลิม

การรับใช้สังคม

เมื่อมีปัญหาใดเกิดขึ้นในสังคม ท่านอิมามก็จะเข้าไปจัดการกับปัญหานั้นโดยไม่หลีกเลี่ยงจากความรับผิดชอบ และไม่รอให้คนอื่นยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือในการจัดการปัญหานั้น

ในช่วงเวลาที่ท่านเป็นคอลีฟะฮ์ ท่านมักจะออกไปที่ตลาดและใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้คน ถามไถ่ถึงปัญหาของพวกเขาเพื่อที่ท่านจะได้เข้าไปช่วยแก้ปัญหา โดยไม่ต้องรอให้พวกเขาเอ่ยปากขอความช่วยเหลือจากท่านก่อน

มีรายงานว่าสะอีด บินกัยอัส อัลฮัมดานีได้พบเห็นอะลีในวันหนึ่งที่มีอากาศร้อนระอุ ในขณะที่ท่านยืนอยู่ในลานกว้างของสวน เขากล่าวว่า “โอ้ผู้นำของบรรดาศรัทธาชน ในเวลานี้นี้หรือ” (หมายถึง ในช่วงเวลาที่อากาศร้อนระอุกระนั้นหรือ) ท่านตอบว่า “ฉันมิได้ออกมาเพื่อสิ่งใด นอกจากที่จะช่วยเหลือผู้ถูกกดขี่และคนที่ได้รับความเดือดร้อน”

ดังนั้น ไม่ว่าจะเกิดปัญหาใดขึ้น แม้จะเป็นปัญหาเล็ก ๆ ที่คนส่วนใหญ่อาจมองข้าม ท่านก็จะยื่นมือเข้าไปช่วยเหลืออย่างไม่รีรอ

แบบอย่าง

1. มีรายงานว่า มีชายคนหนึ่งที่ยายเนื้อให้ทาสี แล้วเขาได้เอาเปรี๊ยนาง นางจึงร้องไห้แล้วเดินจากไป เมื่ออะลีเห็นสตรีนางนั้นและได้รับทราบเรื่องของนาง ท่านก็เดินไปกับนางและช่วยเรียกร้องสิทธิให้นางจากพ่อค้าเนื้อคนนั้น ท่านกล่าวสอนเขาว่า “เป็นการสมควรที่ท่านจะต้องปฏิบัติกับ

คนอ่อนแอเหมือนที่ปฏิบัติกับคนที่มีพลังกำลัง ฉะนั้น จงอย่าอยู่ดูหมิ่น
ต่อทาสีนางนี้”

2. ในรายงานอีกบทหนึ่งกล่าวว่า ครั้งหนึ่งผู้นำของบรรดาศรัทธา
ชนได้เดินผ่านชาวสวนอินทผลัม ซึ่งในขณะนั้นมีทาสีร้องให้อยู่ ท่านถาม
ว่า “ไอ้ทาสี เหตุใดเธอจึงร้องไห้” นางตอบว่า “นายของฉันได้ให้เงินฉันมา
หนึ่งดิรฮัม แล้วฉันก็ได้ใช้มันซื้ออินทผลัม แล้วนำกลับมาคืนพวกเขา แต่
พวกเขาไม่พอใจ และเมื่อฉันนำมันไปให้เขา (นายทาส) เขาก็ไม่ยอมรับ
มัน” ท่านจึงกล่าวว่า “โอ้บ่าวของอัลลอฮ์ สตรีนางนี้เป็นเพียงสาวรับใช้ จง
คืนเงินให้นางและรับอินทผลัมกลับไปเถิด” แต่เขากลับปัดมันทิ้ง ผู้คนที่
อยู่ในเหตุการณ์จึงบอกให้เขาว่า “ชายผู้นี้คือผู้นำแห่งบรรดาศรัทธาชน”
ชายคนนั้นเมื่อทราบข่าวอิมามอะลีเป็นใครก็กลัวจนตัวสั่นและหน้าซีด เขา
กล่าวกับท่านว่า “ขอท่านโปรดพึงพอใจในตัวฉันด้วยเถิด” ท่านตอบว่า “จะ
ไม่มีสิ่งใดที่ทำให้ฉันพอใจในตัวท่านได้ จนกว่าท่านจะปรับปรุงตัวของท่าน
และแสดงความซื่อสัตย์ต่อสิทธิของผู้คน”

3. รายงานจากอิมามบากิรว่า “อะลีได้กลับมายังบ้านของท่านใน
เวลากลางวันที่อากาศร้อนระอุ ในขณะนั้นมีสตรีนางหนึ่งยืนอยู่หน้าบ้าน
เมื่อนางเห็นท่านก็กล่าวว่า ‘สามีของฉันได้ข่มเหงฉัน สร้างความหวาด
กลัวให้แก่ฉัน เบียดเบียนฉัน และสาบานว่าจะทุบตีฉัน’ ท่านกล่าวว่า ‘ไอ้
บ่าวหญิงของอัลลอฮ์ จงอดทนสักนิด รอให้อากาศเย็นลงแล้วฉันจะไปกับ
เจ้า หากอัลลอฮ์ทรงประสงค์’ นางตอบท่านว่า ‘แต่ฉันเกรงว่าจะยิ่งโกรธ
มากขึ้น’ เมื่อได้ยินเช่นนั้นท่านก้มหัวของท่านลงแล้วเงยมันขึ้น แล้วกล่าว

ว่า ‘ไม่เลยขอสาบานต่ออัลลอฮ์ หรือไม่ผู้ถูกกดขี่ก็จะต้องได้รับสิทธิของเขา
อย่างปราศจากความลังเลใจ บ้านของเจ้าอยู่ไหน’ แล้วท่านก็เดินไปจนถึง
บ้านของนางแล้วกล่าวว่า ‘ขอความสันติจงมีแต่ท่าน’ แล้วชายหนุ่มก็ออกมา
มา อะลีจึงกล่าวกับเขาว่า ‘โอ้บ่าวของอัลลอฮ์ จงอย่าเกรงต่ออัลลอฮ์เกิด
เพราะท่านได้สร้างความหวาดกลัวให้แก่นางแล้วผลักใส่ไล่ส่งนางออกมา’
เมื่อได้ยินเช่นนั้นชายหนุ่มคนนั้นก็กล่าวกับท่านว่า ‘แล้วท่านเกี่ยวอะไร
ด้วย ขอสาบานต่ออัลลอฮ์ ฉันจะเผาท่านด้วยสิ่งที่ท่านพูดออกมา’ ผู้นำ
ของบรรดาศรัทธาชนจึงกล่าวกับเขาว่า ‘ฉันเพียงกำชับให้ท่านทำความดี
และห้ามปรามท่านจากความชั่ว แต่ท่านกลับต้อนรับฉันด้วยความชั่วและ
ปฏิเสธสิ่งที่ดี’ ทันใดนั้นเองก็มีผู้คนเดินผ่านมาและกล่าวทักทายท่านว่า
‘ขอความสันติจงมีแต่ท่านโอ้ผู้นำของบรรดาศรัทธาชน’ เมื่อได้ยินเช่นนั้น
ชายคนนั้นก็ทรุดตัวล้มลง แล้วกล่าวกับท่านว่า ‘โอ้ผู้นำของบรรดาศรัทธา
ชน ขอท่านโปรดอภัยให้ฉันด้วยเถิด ขอสาบานต่ออัลลอฮ์ แล้วฉันจะยอม
เป็นพื้นดินให้นางเหยียบย่ำ’ เมื่อได้ยินคำขอโทษอะลีก็เก็บดาบของท่าน
แล้วกล่าวว่า ‘โอ้บ่าวหญิงของอัลลอฮ์ จงกลับเข้าไปในบ้านของเจ้าเถิด และ
อย่าทำให้สามีของเจ้าต้องอยู่ในสภาพเช่นนี้หรือในลักษณะเดียวกันนี้อีก”

นอกเหนือจากที่กล่าวมานี้ยังมีรายงานอีกมากที่กล่าวถึงการที่อิมาม
อะลีได้ช่วยเหลือผู้คนในการแก้ไขปัญหาและปลดเปลื้องความต้องการ
ของพวกเขา สิ่งนี้เป็นบทเรียนสำคัญที่เราจะต้องเรียนรู้จากวิถีชีวิตของ
ท่าน ในการที่เราจะต้องมีจิตอาสาในการรับใช้ผู้คนและสังคม โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่ความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุได้ทำให้ผู้คนตกอยู่

ในปัญหาต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะ เป็นปัญหาทางจิตใจ หรือความกดดันทางเศรษฐกิจที่ผู้คนมากมายต้องประสบ ทั้งนี้ยังไม่นับรวมถึงปัญหาความขัดแย้งอีกมากมายที่เกิดขึ้นในครอบครัวและสังคม ถือเป็นสิ่งที่จำเป็นในทางศาสนาและสังคมที่จะต้องมีคนกลุ่มหนึ่งลุกขึ้นมาทำหน้าที่ในด้านนี้ เพื่อที่พวกเขาจะได้เป็นที่พึ่งของผู้คนในปัญหาและวิกฤติต่าง ๆ ที่พวกเขาต้องประสบ